

Serge Ciccottu este doctor în psihologie, cercetător asociat al Universității Paris X-Nanterre și psiholog. De aceeași autor, la Editura Polirom aparține *150 de experimente în psihologie pentru cunoașterea copilului. Mecanismele comportamentelor cotidiene* (2007).

nr. 66, 108

Serge Ciccottu, *100 petites expériences de psychologie pour mieux comprendre votre bébé*

© Dunod, Paris 2006

© 2008 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași: B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700306
București, B-dul I.C. Bălanu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CICCOTTI, SERGE

100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine
copilul / Serge Ciccottu; trad. de Luminică Botoșineanu și Florin Botoșineanu.
Iași: Polirom, 2008

Bibliografie
Index

ISBN: 978-973-46-1230-7

I. Botoșineanu, Luminică (trad.)

II. Botoșineanu, Florin (trad.)

Printed in ROMANIA

Serge Ciccotti

**100 EXPERIMENTE
ÎN PSHOLOGIE
PENTRU A NE CUNOAȘTE MAI BINE
COPILUL**

100 Experimente în Psihologie

I 124 B . IASI

0000006674243

i raducere de Luminița Botoșineanu și Florin Botoșineanu

POLIROM
2008
Cuprins

Cuvînt înainte	13	
1. Comportamentul părinților față de bebeluși	15	
1. Aveți idei preconcepțive în legătură cu bebelușii ?		
<i>Stereotipurile adulților în legătură cu bebelușii</i>	<i>19</i>	
2. Liste adevărat că tatălilor le place ca bebelușul să le semene ?		
<i>Influența ascendenței dintr-o adulți și copii asupra</i>		
<i>comportamentului adulților</i>	<i>23</i>	
3. Ați fi capabili să vă recunoașteți nou-născutul dacă acesta		
ar fi schimbat la o oră după naștere ?		
<i>Recunoașterea bebelușului de către mamă</i>		
<i>în perioada post-partum</i>	<i>25</i>	
4. Tatăl își poate recunoaște copilul nou-născut doar		
atingându-i mîna ?		
<i>Recunoașterea bebelușului de către tată</i>		
<i>în perioada post partum</i>	<i>29</i>	
5. Mama își schimbă expresia atunci cînd îi vorbește		
bebelușului ei ?		
<i>Expresia facială a mamei în fața bebelușilor lor</i>	<i>32</i>	
6. Trebuie să vorbim cu bebelușul în „limba bebelușilor” ?		
<i>Influența fenomenelor prezente</i>		
<i>asupra segmentării discursului</i>	<i>36</i>	
7. Mamele sînt oare niște imitatoare?		
<i>imitație somatică, imitație alimentară</i>	<i>40</i>	
8. Ot de dispoziție febuie „ă fii pentru Debelusu dvs		
<i>D> „ponihijemc junei -i cor tponamentul beba-cutat</i>	<i>42</i>	
9. Pateu ghici sexul copilului dvs încă -născut?		
<i>Abilitatea femeilor de a prezice sexul copilului</i>	<i>46</i>	
10. Trebuie să avem mulți copii pentru a fi fericiți?		
<i>Impactul fertilității asupra satisfacției de viață</i>	<i>53</i>	<i>50</i>
2. Cele cinci simțuri ale bebelușilor		
11. Cum văd bebelușii?		
<i>Dezvoltarea văzului la nou-născut</i>	<i>57</i>	
12. Ce preferă bebelușul? Figura zîmbitoare		

a surorii mu mari sau cu va mașinii de spălat ?

13. Ce **l-ar** uimi mai **tare pe bebelușul** dvs.: un om cu trei rîini sau un om cu trei ochi?

Percepția figurilor umane și a corpurilor..... 64

14. **De** la ce **vîrstă** începe bebelușul **dvs.** să **se** recunoască într-o oglindă sau într-o fotografie?

Dezvoltarea precoce a identificării vizuale a propriei persoane 66

15. Nou-născutul dvs. preferă vocea dvs. celei

16. **Trebuie să închideți televizorul cînd îi citiți**

17. în bebelușul dvs. zace un mic Mozart?

Memoria bebelușilor în ceea ce privește experiențele muzicale ... 77

18.Ce anume atrage mai **mult un** bebeluș? **Vocea** mamei sau figura ei?

19.Ce preferă bebelușul dvs. : să-i cîntați *Douăzeci pitici voinici* sau să asculte ultimul **hit** al lui Celine **Dion? Preferința bebelușilor pentru cîntecele pentru copii** :
..... 83

21. Bebelușul dvs. știe ce înseamnă gustul bun înainte de a suge pentru prima dată în viață?	
<i>Expresiile faciale ale nou-născuților la diferite gusturi ...</i>	89
22. Nou-născutul dvs. preferă laptele matern sau pe cel industrial?	
<i>Preferința nou-născutului pentru mirosul lăptelui matern</i>	93
23. Bebelușii poate să-și recunoască mama doar după miros?	
<i>Preferința nou-născuților pentru mirosul mamei</i>	94
24. Nou-născutul este sensibil la mirosurile plăcute și la cele neplăcute?	
<i>Expresiile faciale, comportamentele</i>	
25. Nou-născutul dvs. „vede” la fel de bine cu mâinile ca și cu ochii?	
<i>Transferul inermodat „tactil - vizual”</i>	101
26. Corpul nou-născutului „fuzionează” cu adevărat cu corpul mamei?	
<i>Perceperea sinelui la nou-născut</i>	103
3. Comportamentul bebelușului	107
27. Bebelușul dvs. este un imitator?	
<i>Imitația la nou-născut</i>	111
28. De la ce vîrstă fiul dvs. va începe să aprecieze mișmurile?	
<i>Preferințele vizuale ale bebelușilor pentru activitățile și jucăriile pentru fetițe sau băieți</i>	114
29. Bebelușii care își imită mama vor fi mai conștiențioși decât ceilalți?	
<i>Răspunsul bebelușului la vorbele și la cîntecele părinților ..</i>	86

30. Direcția privirii dvs. are vreo importanță pentru bebeluș?
a privirii adultului de către bebeluși.....121
Interpretare

4. Emoțiile bebelușului 127

31. De ce trebuie să evitați să săriți de trei metri
 la vederea unui păcăjen în prezența bebelușului ?
Referințialitatea socială a emoțiilor la bebeluși 131

32. Bebelușul dvs. se inspiră din emoțiile celorlalți ?
*Comportamentul bebelușilor în raport cu reacțiile
 emoționale observate într-o reclama TV 134*
 nou-n
 esile

î de **bucurie**, ^de tristețe și de surpriză **pe care le**
 citește pe fața părinților **săi?**^

*a diferitelor țipete scoase de bebeluși.. 35.Bebeluşul **dvs.**
 este **capabil** să facă dif*

36. Sini

37. Au

.... 141143

....147

...450

...155

..152

38. La ce vîrstă face **un b** i „Nu pot” ?

40. Bebelușul dvs. de cînd înși știe să numere pînă la trei ? <i>Reprezentarea amănunțită a numerelor mici la bebeluși de cinci luni</i>	159
6. Îmbajul bebelușului	163
41. Bebelușul dvs. este poliglot ? Dacă da, vîrstă la ce vîrstă ? <i>Capacitățile inițiale de percepere a diferențelor lingvistice</i>	167
42. Bebelușul dvs. distinge ușor limba maternă de alte limbi ? <i>Discriminarea lingvistică la nou-născuți</i>	170
43. Bebelușii ardeleni au accent regional ? <i>Influența intonației limbii materne asupra gingașului la bebeluși</i>	173
44. De ce nu trebuie să vorbim urît de față cu un copil ? <i>Memoria cuvintelor vorbite la bebeluși</i>	175
45. La ce vîrstă înțelege bebelușul că mama sîcetei dvs. ? <i>Începutul înțelegerii cuvintelor</i>	178
46. Avînd cînd aude cuvintele <i>mîmă</i> sau <i>pieier</i> , bebelușul dvs. înțelege despre ce e vorba ? <i>Capacitatea bebelușilor de a îni de a asocia cuvintele cu înagii pe care nu le-au văzut niciodată</i>	180
47. La ce vîrstă începe copilul dvs. să-și recunoască pronumele ? <i>Recunoașterea de către bebeluși a propriului pronume</i>	183
48. Bebelușii preferă figura Monicăi Bellucci sau pe cea a lui Quasimodo ? <i>Preferința bebelușilor pentru figurile umane frumuse</i>	185
7. Comportamentul fetei	189
49. Comportamentul bebelușului în plutecele mamei <i>Psihologia fetei</i>	193
50. Feteișilor le place <i>îmbr și nelîmbr</i> ? <i>Anunțurile bebelușilor legate de experiențele lor muzicale</i>	5
52. Fătul are deja o p	

deja din perioada intrauterină ?	200
<i>Frecvențele fetale în utero</i>	200
54. Dacă ai mișcat mult acasă și ai fost nașterea, bebelușului dvs. îi va plăcea autostimul ?	203
<i>Învățarea în perioada prenatală a găsirii posibilităților</i>	203
55. Ceea ce mănâncă în timpul sarcinii va influența mișcările copilului dvs. ?	207
<i>Învățarea mișcărilor la făt în funcție de regiunea alimentară a mamei</i>	207
Concluzie	213
Dacă tehnica experimentală	214
<i>Bibliografie suplimentară</i>	217
<i>Index de autori</i>	219

Pentru Louenn, Lorella și Leïlou, care nu ~~denrult~~ erau încă bebeluși...

Cuvânt înainte.

Ce este un bebeluș? O bucurie pentru doi și un disconfort pentru tot restul lumii? Sau poate exact invers?

Ce știm despre bebelușul nostru? Știm că reprezintă cincizeci de centimetri de gingureli, gesturi și țipete și că e dotat cu un aspirator de lapte și cu o alarmă automată de reglare a aprovizionării, cum bine zicea un ilustru necunoscut. .

De fapt, cunoaștem o mulțime de lucruri despre bebeluși. De altfel, de îndată ce o femeie rămîne însărcinată, anturajul o bombardează cu fel și fel de sfaturi privitoare la psihologia copilului pe care-l așteaptă. În plus, pentru că subiectul este unul de larg interes, numărul de reviste, cărți și site-uri dedicate îngerașilor noștri este foarte mare. Dar care aceste informații sînt întotdeauna valide?

De ani buni deja, psihologia dezvoltării face noi și noi descoperiri în legătură cu capacitățile precoce ale sugarilor, atît în planul percepției, cît și din punct de vedere emoțional sau comportamental. Și, chiar dacă limba comunității științifice de profil rămîne engleza, nici Franța nu rămîne dotoare, dinadîmii cercetători importanți în domeniul (vezi, de exemplu, Roger Lécluyer [coord.], *Le développement du nourisson*, 2004).

Totuși, multe aspecte pînă de psihologia bebelușilor rămîn necunoscute, și nici cartea de față nu are pretenția exhaustivității. Obiectivul

munca, și lui **În One, vreau**

că, de multe ori,

nu ar fi ajuns la b

14 Cuvînt înainte

Științifice cu privire la bebeluși, înainte și după naștere, și;155 concomitent, **expunerea** metodei folosite de cercetători, care s-au dovedit a fi foarte inventivi. Veți vedea, parcurgînd paginile de față, cum oamenii de știință au reușit să pună în evidență mereu alte abilități de care dau dovadă bebelușii, chiar și în perioada intrauterină. **Propunmd** clteva

unor idei preconcepute și să ajutăm păruții și viitorii părinți să-și observe mai bine bebelușul și să **comunic** r

și Jean **Henriet**, alături de care am lucrat cu **n** cere încă de la început și care **mi-au** acordat multă încredere. **Le** mulțumesc **de asemenea** lui Maryvonne Vi **try**, **responsabili**

încurajări și aprecieri, **fără** de care acest **proiect**

Comportamentul părinților față de bebeluși

Sumar

1. Aveți idei preconcepute în legătură cu bebelușii? <i>Stereotipurile adulților în legătură cu bebelușii</i>	19
2. Este adevărat că tatălui le place ca bebelușul să ie scutece? <i>Influența asemănării dintre adulți și copii asupra comportamentului adulților</i>	23
3. Ați fi capabil să vă recunoașteți nou-născutul dacă acesta ar fi schimbat la o oră după naștere? <i>Recunoașterea bebelușului de către mamă în perioada post-partum</i>	25
4. Tatăl își poate recunoaște copilul nou-născut doar atingându-i mâna? <i>Recunoașterea bebelușului de către tată în perioada post-partum</i>	29
5. Mama își schimbă expresia atunci când îi vorbește bebelușului ei? <i>Expresia facială a mamei în fața bebelușilor lor</i>	32
6. Trebuie să vorbim cu bebelușul în „limba bebelușilor”? <i>Influența fenomenelor prozodice asupra segmentării discursului</i>	36

8. Cât de disponibilă trebuie să fii pentru bebelușul dvs.?	
<i>Disponibilitatea mamei și companionului bebelușului</i>	42
9. Funcția sexuală copilului dvs. încă născut?	
<i>Abilitatea femeilor de a prezice sexual copilului</i>	46
10. Trebuie să avari până cogii pentru a fi fericiți?	
<i>Impactul fertilității asupra satisfacției de viață</i>	50

1. Aveți idei preconcepute în legătură cu bebelușii?

Stereotipurile adulților în legătură cu bebelușii

Ce este un stereotip din punctul de vedere al psihologilor?
Stereotipul este o convingere cu privire la caracteristicile membrilor unei categorii, ai unui grup (bebelușii, femeile, blondele, negrii, albi, bancherii, studenții, belgienii, frumoșii, urâți etc.), care sînt **extinse**, prin **generalizare, la ansamblul grupului. Ne imaginăm** spire exemplu, că toți suedezii sînt înalți, blonzi și cu ochi albaștri **sau că** toți ardelenii **vorbes** rar și **beau palincă**. Stereotipul are **însă** și o utilitate, prin aceea că servește la simplificarea coordonatelor **mediului înconjurător**¹.

1. Grație stereotipului, consumăm (în mod înconștient) mici „pachete” de informații. Consecința este minimalizarea dovezilor dintr-o sursă aparținând aceluiași grup și exagerarea celor vizînd persoane din grupuri diferite.

Stereotipurile legate de sexul bebelușilor

Stereotipurile cu privire la sex ne pot conduce la ideea că bărbații sunt dominatori, raționali și egocentri, în vreme ce femeile ar fi alături, emotive și orientate spre ceilalți. Din moment ce avem cu noi stereotipuri în legătură cu sexele, atunci când tu se spune că bebelușul din fața noastră este băiețel, aceasta va influența modul în care îl vedem?

Doi cercetători (Condry și Condry, 1976) au cerut unor adulți să urmărească un filmuleț în care un bebeluș de nouă luni, așezat pe jos, se juca cu diferite jucării. Pe jumătate dintre participanți, cercetătorii îi întrebați: „Puteți evalua comportamentul acestei fetițe?”. Pentru cealaltă jumătate, întrebarea era următoarea: „Puteți evalua comportamentul acestui băiețel?”. Evident, în ambele situații experimentale se folosea unul și același film. În urma analizării rezultatelor, s-a observat că respondenții evaluau diferit comportamentul bebelușului în funcție de sexul prezumat al copilului: cei cărora li s-a spus că este vorba despre un băiețel îl descriau ca fiind mai activ și-i atribuiau mai multă satisfacție, mai multă minie și mai puțină teamă decât cei care credeau că apreciază acțiunile unei fetițe.

Stereotipuri legate de mediul social al bebelușului

Dacă știi că un anumit bebeluș pe care îl vezi înfățișat pentru prima dată provine dintr-un mediu favorizat, sînt șanse mari ca această informație să vă influențeze într-o măsură covârșitoare.

Este ceea ce au demonstrat Darley și Gross (1963), care au proiectat pentru subiecți un filmuleț în care apărea o fetiță în mediul ei social: >erstru jumătate dintre participanți, **filmul** prezenta copilul **intr-un** mediu social favorizant (școală modernă, locuință

ă jumătate, acțiunea se derula într-un **mediu defa-** ...155

Cercetătorii au proiectat apoi un al doilea film, de data aceasta **...itic** pentru toți **participanții**. Filmul surprindea **fetița în curs** **le** a realiza o sarcină despre care era **grsu** de anticipat dacă va fi sau nu dusă la bun sfârșit.

Participantii trebuiau apoi să evalueze performanța copilului. Cercetătorii au observat următorul lucru: suțecții care în prealabil au văzut fetița într-un mediu favorizat au socotit-o foarte inteligentă, în vreme ce copiii au considerat-o, dimpotrivă, slab dotată. Totuși, ere vorba despre unul și același copil...

Stereotipurile sînt rezultatul unei proces de „categorizare” care permite să simplificăm lumea înconjurătoare.

∴. Ele ne s
așadar utile, pentru că, în. afose:

simplu să afirmi că Radu este **un** „oltean adevărat” decît si
că **mănîncă** praz, bea zaibăr, folosește în vorbire perfectul s

Dar putem oare să ne **încredem în** stereotipuri ?
Unii psihologi susțin că ele pot conține un fond de adevăr
(Leyens *et al.*, 1994), problema rezidînd în generalizarea
acestui la ansamblul **membrilor** unui grup căruia îi
aparține individul pe care **îl** evaluăm.

Concluzie

cînd judecăm un bebeluș. Activăm astfel **stereotipul** i cu
privire **la-** mediu! social al copilului, dar și cu privire la sexul
acestui. De altfel, dacă doriți să urmăriți nașterea
stereotipurilor, facep.

dvs. de șase **luni** și scoateți-! la plimbare, cu care vă întîlniți
la supermarket să creadă că este fetiță **și** să o

...155

guralivă (!) **sînt** foarte mari. Dimpotrivă, este s

a doua zi în același loc, să **auziți spumndu-se** : „E nu ?
„ sau „Știe foarte bine ce vrea și pare foarte activ, se vecie că
e băiețel și că încearcă **deja** să exploreze lumea! „.

Bibliografie

Leyens, **J.-R.**, V. Yzerbyt, G. Schadron (1994), *Stereotypes and Social*

Cognition, Sage Publications, Londra. **Dar ley.** J.M., RH. Gross (1983), „A Hypothesis-Confirming Bias în Labelling Effect' „, **Journal of Personality and Social Psychology**, 44, pp. 20-33,

. să vă

Condry, **J.**, S. Condry (1976), „Sex differences : A Study of the Eyes of the Beholder“, *Child Development*, 47, 812-819.

2. Este adevărat că taților te place
că'bebelușul să le semene?

*Influența asemănării dintre adulți și copii
asupra comportamentului adulților*

Să fie oare adevărat că tații reacționează pozitiv dacă bebelușul le scamăună sau acest fapt nu este pentru ei decât un detaliu neesențial-fictiv ?

Cu alte cuvinte, gândiți-vă dacă o constatare precum : „Vai ! Ați văzut ce bine scamăună cu tatăl său ? ” îl fletează sau nu pe tată. **În cadrul unui experiment, Platek ei al. (2002)** au arătat **unor** ți și femei - mai multe fotografii **de** bebeluși. La

Unei fuziuni între propria lor figură și cea a unui bebeluș nec
(lucru pe care subiecții îl ignorau, bineînțeles). Pentru a

ulterior, cu ajutorul unui program de prelucrare a imaginilor. „Fotografia rezultată avea 25% pină la 50% trăsături comune. Și celorlalți participanți li s-a arătat câte o fotografie de bebeluș,

k le cerea apoi tuturor adulților să evalueze copilul în funcție **de fotografie** și să răspundă la întrebări de tipul: „Care este bebelușul pe care **ii** considerați cei mai drăguți?”, „Cu care dintre

Un **lucru la** care țineți, pe care **l-ați** pedepsi mai puțin?”, „Pentru care dintre acești bebeluși ați **cheltui** 50 de dolari?”, „Pe care

cercetătorii au fost uimiți să **o**
Cinó au analizat rezultatele, că numai bărbetii păsau să fie cu adevărat *recopăvi* la asemănarea fizică. Iată-adevăr, Platek și colegii săi au constatat că, spre deosebire de femei, bărbații cărora li s **au** arătat puze cu imagini de copii fuzionale cu propriile figuri au considerat acești copii mai drăguți și s-au preocupat mai mult de starea lor de bine decât de a celor a căror figură nu prezenta nicio similitudine cu propria figură.
Concluzie ...155

Știm deja că oamenii li ajută mai degrabă pe cei care ie **set** decât pe **cei** care **total** deosebiți de ei, dar cercetarea între]

I pentru ca ei să-și ajute mai mult rudele decât pe

de Platele *et al.* a demonstrat în plus **faptul** că bărbații **sini sensibili** la o posibilă asemănare **cu bebelușul lor**.

1. Vezi S. Cicchetti, **150**

2007). în pr

Dar de ce oare această sensibilitate **nu-i** afectează decât pe bărbați ? Ei bine, psihologii consideră **că** femeile nu **au** de **ce** să fie **preocupate** de relația de **sînge** dintre ele și copil și, prin **urmare**, nu au nici motive e de identificare atît **de puternice pentru a-și recu-**

în **sfîrșit**, evitați să faceți de față cu tații glume de genul: „Ești sigur că e **copilul** tău? Nu-ți seamănă deloc!”. Această glumă proastă îl **va deranja** pe tată **mai** tare decît vă puteți **imagina...**

Ce Bibliografie

Plack, S.M., R.J., Borch, I.S., Panyavin, B.H., Wasserman, G.G., Gallup (2011). „Reactions to Children's Faces: Resemblance Affects Males More than Females”, *Evolution and Human Behavior*, 23, pp. 159-166.
DeBruine, L.M. (2002). „Facial Resemblance Enhances Trust”, *Proceedings of the Royal Society of London*, 269, pp. 1307-1312

3, Ați fi capabil să vă recunoașteți **nou-născutul** dacă acesta ar fi schimbat la o oră după naștere? *Recunoașterea bebelușului de către mamă în perioada post-partum* ¹⁵⁵

., ajută în primul **rînd** pe indivizii care ie seamănă.

Se spune de multe ori că cel mai mare coșmar al unei tinere mame este acela că, la naștere, i s-ar putea schimba bebelușul cu un altul fără ca ea să-și dea seama. Aveți și dvs. această temeră? Vă puneți la îndoială capacitatea de a vă recunoaște bebelușul?

Dacă răspunsul este afirmativ, atunci seria de experimente prezentate mai jos ar trebui să vă liniștească.

Un grup de cercetători s-au ocupat într-un studiu de c părinților de a-și identifica bebelușul exclusiv pe baza contactului fizic. **Le-a** venit astfel ideea de a le prezenta subiecților (un , număr **mare** de tinere mame), legați la ochi, trei **nou-născuți** i în pătuții lui pe roțile. **Cercetătorii.con-** 3 pînă în dreptul copiilor și le ghidau **în așa fel** încît ele să atingă doar dosul **mîinii** bebelușului sau obrazul

3 că nu au s ; **li ;mp>**ui a maxim 8 ore de alăptat. d că numărul de ore petrecute

bebelușul ei decît o oră fiind perfect capabilă să-și identifice copilul.

actile, a dovedit că ă de **a-și** ic

i copilul pe baza

(uși: la simpla atingere. Această capacitate e învățată, în n neintenționat, în timpul interacțiunilor obișnuite constînd în a **genie** între mamă și copil.

Dar dacă se pune problema să vă r

Kaitz ei *al.* (1988) au fotografiat o serie de nou-născuți ir după naștere (la cel puțin cinci minute și cel mult 5 ore aceea), **apoi au cerut** unui număr de 124 de tinere **ma**

...155

1 în care bebelușii erau luați de lîngă **ele pentru** **pn** „**ele** îngrijiri. Cercetătorii au observat că mamele care au deja un copil au reușit mai bine decît **primiparele** să-și identifice

Cercetătorii au formulat astfel opinia conform căreia stresul legat .

100 de experimente în psihologia pentru a ne cunoaște mai bine copilul acestuia. Aici, ele trebuiau să spună care dintre cei trei copii este propriul copil.
Rezultatele au evidențiat faptul că 79% dintre tinerele mame și-au putut identifica bebelușul, cu toții decât una, două sau trei z.
Mai mult, s-a demonstrat împreună:
Identificarea, înțelegerea exclusiv pe sine
femeile posedă o capacitate excepțională.

putea antrena un deficit de

d?

ii și al percepției la tinerele mame.

Dar pe t

În prima fază a experimentului, cercetătorii le-au dat acestora să miroasă trei fiole de parfum cu miros foarte clasic (vanilie, migdale și lămie) pentru a verifica dacă acestea pot diferenția mirosurile. Șase dintre ele s-au dovedit incapabile să o facă, așa încât nu au mai participat la a doua fază a experimentului. În etapa următoare, fiecare mamă a fost testată în ceea ce privește capacitatea de a recunoaște mirosul propriului copil. Pentru aceasta, unui dintre cercetători s-a prezentat la secția de neonatologie și a dezbrăcat bebelușul mamei în cauză, precum și alți doi nou-născuți. Cămășuțele flacăruia dintre cei trei bebeluși au fost puse în câte o pungă de plastic. Întorcându-se la mamă, cercetătorul i-a cerut acesteia să miroasă timp de 30 de secunde conținutul celor trei pungi și să încerce să recunoască cămășuța care aparținea propriului copil.

Figura 1 indică procentajul de reușite în recunoașterea propriului copil după miros, în funcție de timpul în care mama l-a petrecut cu acesta.

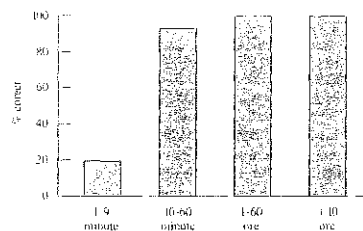

Figura 1. Procentajul mamei care și-au recunoscut bebelușul după miros, în funcție de timpul în care mama și copilul s-au petrecut împreună de la naștere

Bibliografie

- Kaiz, M., A. Good, A.M. Roken, A.J. Eidelman (1987), „Mother's Recognition of their Newborns by Olfactory Cues”, *Developmental Psychology*, 20 (6), pp. 587-591.
- Kaiz, M., P. Lapidot, R. Bromer, A.J. Eidelman (1992), „Parturient Women can Recognize their Infants by Touch”, *Developmental Psychology*, 28 (1), pp. 35-39.
- Kaiz, M., A.M. Roken, A.J. Eidelman (1988), „Infants' Face-Recognition by Primiparous and Multiparous Women”, *Perceptual and Motor Skills*, 67 (2), pp. 495-502.
- Porter, R.H., J.M. Cernoch, F.J. McLaughlin (1983), „Maternal Recognition of Neonates Through Olfactory Cues”, *Physiology et Behavior*, 30, pp. 151-154.
- 90% dintre mame au fost capabile să recunoască mirosul propriului copil, alături de care nu au stat mai mult de 10 minute! Rezultatele sugerează că semnalele olfactive pe care le emite nou-născutul sînt mult mai ușor de perceput de către mamă decît se credea anterior, fapt confirmat de alimențieri și de alte cercetări (Porter *et al.*, 1983).

Concluzie

La fel ca în restul lumii animale, simțul olfactiv este și la om o metodă de identificare foarte eficientă în recunoașterea propriului copil. Dar nu singura! O lină mamă este în stare să-și recunoască nou-născutul în moduri diferite, prin simpla atingere sau după o fotografie, și aceasta chiar dacă ea nu a stat împreună cu propriul copil decît un interval de timp foarte scurt! Unul dintre miracolele iubirii...

4. Tatăl își poate recunoaște copilul noul-născut doar atingîndu-i mîna?

Recunoașterea bebelușului de către tată în perioada post-partum

...155

Studiem adesea **comportamentul** mamelor, dar ne punem destul de puține întrebări în legătură cu tații -. **Ce se întâmplă** așadar în cazul taților? **Sint** ei oare ia fel de abili ca și femeile în a-și recunoaște bebelușii în primele lor ore de viață ?

Pentru a răspunde la această întrebare, Kaitz *et al.* (1994) au cercetat un număr de 23 de tați în **vîrstă de** aproximativ 30 de ani. **Ei** au fost testați în aceleași condiții **ca** și mamele din experimentul prezentat anterior. **Experimentul** s-a efectuat **la șase** zile după naștere, tații peircind în total **aiături de nou-născuți** cei **mult** 7 ore. Cercetătorii i-au **legal** pe subiecți !a ochi și **le-au** acoperit nasul. **Conducîndu-i** apoi la secția de **neonatologie**, **le-au** cerut să atingă dosul **minii** a trei copii care **dormeau** și obrazul acestora, ei trebuind astfel! să-și recunoască propriu! bebeluș.

78% **dintre** tați și-au identificat corect copilul la ce! puțin una dintre probe (atingerea obrazului, respectiv a **mîinii**), dar procentul de reușite a fost mai mare la atingerea mîinii. Cu toate că **tații** mărturiseau că nu au încredere în estimările lor, aceasta nu a avut nici o legătură cu reușita lor reală. În plus, ia fel ca în cazul mamelor, capacitatea **taților** de a-și recunoaște bebelușul nu a deloc condiționată de numărul de ore petrecut alături de **acesta**, de sexul copilului ori de faptul de a fi sau nu la primul

v-OP1.

> își pot identifica 1 decît tații **aiit** la simpla atingere a mîinii. cît si a obrazului a în vreme ce, **pentru** tați, j

...155

că n

este privilegiată **în** raport cu restul cornului? Probabil **că** da și, - de altfel, este ceea ce au evidențiat numeroase studii, **care** au

și a-l stimula prin atingerea **mîinii** acestuia (Parke, 19/-) părea că, **din** cauza că percep b

il și pe

să- observăm pe tinerii tați la u

ditz et al. (1988) și-au reluat cercetarea pe b **dar de data** **aceasta i-au inclus** în **protocolul e**

au putut compara astfel abilitatea mamelor și a taților de a-și 'rtentifica nou-născutul' pe baza unei fotografii făcute imediat

că tații **sînt** foarte **atenți** ia c propriul **copil** și că păstrează în n

Experiențarul dovedește
fizic pe care l-au avut cu
textură pielii acestuia.

Pein armare, mamei
bebelușul ca fiind foarte f

Este suficient,

oi.pă naștere. **Ne-am** fi așteptat ca tații să **nu-și** recunoască
ia fel de ușor bebelușul ca și mamele, aceasta din cauza ...155
diferenței **sstora** de **nou-născuți**. Totuși, rezultatele onstrat
contrariul: tații au fost ia fel de **competenți** ca **și mamele**
în a-și identifica bebelușii! Acest fapt sugerează că tații și-
au privit copiii cu mare atenție, -omparabilă **cu** cea **a**
mamelor... **Motivul este** evocat **în a doua** problemă pe

care o pune în discuție cartea de față: tații au **dezvoltat** **proces**e puternice **de** **identificare** ■ **naște** progenitura și a se asigura de relația de p

Comportamentul părinților față de bebeluși 31

Concluzie

Ați văzut cumva ființa *Văja este un lung fluviu liniștit*? Neliniștitul subiect, nu? Totuși, putem să nu ne facem mari griji: atți tații, cit și mamele sînt adevărați experți în recunoașterea propriului copil. Acești fapți ar trebui să-i liniștească pe părinții care se gîndesc cu îngrijorare la eventualitatea unui schimb de brățară de identificare în cadrul secției de neonatologie de la maternitate

Bibliografie

- Kaltz, M., A. Good, A.M. Rokem, A.I. Eidelman (1988), „Mother's and Fathers' Recognition of their Newborns' Photographs During the Postpartum Period”, *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 9 (2), pp. 223-226.
- Kaltz, M., S. Shiri, S. Danziger, Z. Herslako, I. Eidelman (1994). „Fathers Can Also Recognize their Newborns by Touch”, *Infant Behavior and Development*, 17, pp. 205-207.
- Berke, R.D. (1979). „Perspectives on Father-Infant Interaction”, în J.D. Osofsky (ed.), *Handbook of Infant Interaction Development*, New York, Wiley.

5. Mama își schimbă expresia atunci **cînd** ii vorbește bebelușului ei?

Expresia facială a mamelor în fața bebelușilor
for

...155

Se știe că, atunci când mamele vorbesc cu bebelușul lor, au tendința să-și modifice vocea, să-și exagereze intonația afectivă și să facă numeroase pauze între cuvinte (vezi, de exemplu, Feruand și Simon, 1984). Se pare că acest lucru ar fi benefic pentru evoluția bebelușului, acesta învățând astfel să vorbească mai devreme (vezi pagina 37 și Fenekl, 1993). Mai mult, numeroase studii au demonstrat că bebelușii apreciază o astfel de manieră de pronunțare (vezi, de exemplu, Cooper și Astin, 1990), chiar atunci când ea se aplică unei limbi necunoscute lor (Werker, Pegg și McLeod, 1994).

Dar ce se poate spune despre expresia facială a mamei? Dvs. vă schimbați expresia când vorbiți cu bebelușul dvs.? Răspunsul este afirmativ. În 2003, Chong *et al.* au efectuat o cercetare care a evidențiat faptul că mamele afișează „trei expresii faciale tip” atunci când se adresează copilășilor lor.

Studiul a fost realizat în Canada, într-un centru multicultural din Vancouver și în cadrul unui laborator de la universitatea British Columbia. Douăzeci de femei (10 vorbitoare de limbă chineză și alte 10 anglofone) au fost filmate în timp ce comunicau direct cu bebelușii lor, cu vârste cuprinse între 4 și 7 luni. În prealabil, cercetătorii au dat mamei următorul consemn: „Povestii copilășului dvs. o povestioară pe una din temele: *prima zi în care l-ați adus acasă, primul biberon pe care i l-ați dat, prima dată când i-ați schimbat scutecul* etc.”.

Comportamentul părinților față de bebeluși 33

ior” cu efectuat mai multe măsurători, apoi s-a „i.” n unui număr de 32 de studenți să identifice și să diferențieze fexpr”s”fic i ciai» pornind de la înregistrările video. **in plus**, s-au a mas” tm’a mișcărilor musculare caracteristice fiecăreia dintre rai”girin” n”se în evidență de studenți, /yte 75 e p”rs”-a is au furnizat descrieri din perspectiva emoțiilor – a v. m «n«”»¹ os Hru cele trei tipuri de expresii identificate de cei de studenți participanți la studiu, ...155

- - „c-sie măsurători au condus fa definirea a trei

tif_” r Je ^pres < aJoptate de mame (vezi figura 2).

Figura 2

Rinaii! 1 : compasiune/liniștire (expresia A) Rmdul 2 :
surpriză (expresia B) Rînuui 3 : bucurie (expresia C)

, **Acest** lucru s-a **efectuat** grație sistemului de codaj facial de acțiune (FACS), pus la punct de **Ekman** și Friesen (1978). Acest sistem este un instrument care descrie în detaliu activitatea musculară și anatomică percepută vizual în expresiile și mișcările faciale. Conracțiile unui mușchi sau ale unui grup de mușchi sînt grupate în unități de acțiune (UA), iar o expresie facială este descrisă ca un ansamblu de UA.

Expresie A: acești trei de expresie apar atunci când mamele doresc să-și exprime compasiunea și să-și liniștească bebelușul arătându-i astfel că le pasă de el. Interjecția (ooh) la care recurg mamele în această situație are sensul unei alinări orientate spre potolirea copilului și spre exprimarea afecțiunii pentru acesta. Exemplu: „Ooh, bietul copilăș, plîngeai pentru că-ți era ioană...”

Expresie B: această expresie este una de surpriză, însoțită de o emoție pozitivă. Ochii sînt larg deschiși, sprințele înălțate, iar gura este deschisă într-un ușor suris. Mamele încearcă să-și comunice astfel uimirea și mîndria, și, în egală măsură, să suscite interesul bebelușului. Se înregistrează aici o absență a zgomotului, a producției sonore, care vizează captarea atenției copilului și stimularea implicării acestuia. Exemplu: figura surprinsă în urma unei fraze de tipul: „Dar ce-i zgomotul ăsta? Anai A răgît copilășul!”

Expresie C: este caracterizată printr-un zîmbet blînd, expresie a bucuriei și a dragostei pe care mama o comunică bebelușului. Mamele își exteriorizează astfel admirația, nuanțată de o puternică dorință de a-și atînga bebelușul.

Pe lângă faptul că aceste rezultate sînt amuzante, ele întăresc ideea importanței pe care o au expresiile faciale în interacțiunile mamă-copil. În plus, chiar dacă mamele aparțin unor culturi diferite (chineză, respectiv anglosaxonă), cercetarea de față evidențiază caracterul universal al mesajelor nonverbale.

Aici se înșiră însă o întrebare perfect justificată: *la ce servesc toate aceste expresii?* Cercetările au demonstrat că modificarea expresiei faciale, a vocii și a mișcărilor corpului părinților permite menținerea interacțiunilor pozitive cu bebelușii. Diferitele expresii ale mamei îi ajută pe copii și îi învață să-și moduleze, la rîndul lor, starea emoțională (Papoušek *et al.*, 1986). De altfel, o altă cercetare a evidențiat că expresia facială de „tăcămă” afișată de

mamă poate inhiba voiaja bebelușului în momentul traversării ușașantelei (Sorce *et al.*, 1985)...

Concluzie

Este un fapt de acum dovedit că mamele azează de trei expresii faciale care par a îndeplini trei roluri distincte în interacțiunile emoționale pe care acestea le au cu bebelușii lor, iar afirmarea că acestea sînt valabile indiferent de cultura de apartenență. Există un ansamblu unic de expresii faciale care vin să completeze registrul vocal. Rămîne de aflat dacă, la rîndul lor, tații sau alte persoane din familie restrînsă a bebelușului procedează la fel.

Bibliografie

- Chong, S.C.F., J.F. Werker, J.M. Carroll, J.A. Russel (2003), „Facial Expressions Mothers Direct to their Infants”, *Infant and Child Development*, 12, pp. 211-232.
- Cooper, R.P., R.N. Aslin (1990), „Preference for Infant-Directed Speech in the First Month After Birth”, *Child Development*, 61, 1584-1590.
- Ekman, P., W.V. Friesen (1978), *Facial Action Coding System: A Technique for the Measurement of Facial Movement*, Palo Alto: Consulting Psychologists Press.
- Fernald, A. (1993), „Approval and Disapproval: Infant Responsiveness to Vocal Affect in Familiar and Unfamiliar Languages”, *Child Development*, 64, pp. 657-674.
- Fernald, A., T. Simon (1984), „Expanded Intonation Contour in Mothers' Speech to Newborns”, *Developmental Psychology*, 20, pp. 104-113.
- Papoušek, H., M. Papoušek, L.S. Kocster (1986), „Sharing Emotion and Sharing Knowledge: A Microanalytic Approach to Parent-Infant Communication”, in C.H. Izard, P.B. Read (ed.), *Measuring Emotion*.

(vol 2, p. 93-123), New York, Cauibridge

in *Infants and Children*

University Press.

ne, J. F., R. N. Emde, J. J. Campos, & G. Klinnert (1985). „Maternal Emotional Signaling: Its Effect on the Visual Cliff Behavior of 1-Year-Olds”, *Developmental Psychology*, 21, pp. 195-200.

cker, J. P., J. E. Pegg, P. J. McLeod (1994). „A Cross-Language Investigation of Infant Preference for Infant-Directed Communication”, *Infant Behavior and Development*, 17, pp. 321-331.

!

!

6. Trebuie să vorbim cu bebelușul în „limba * bebelușilor”?

Influența fenomenelor prozodice² asupra segmentării discursului

Do Fa

Fa#

Sol

i

Cine-i copilaaaaaaaaașul maaaaameeeeeei ?

ii vorbiți copilașului dvs. exagerîndu-vă intonația pe **un ton** cîntat și lungind silabele, ca și cum **ați** vorbi unei **persoana cu** retard mintal? Dacă da, sigur vi se întîmplă să vă simțiți u-c-ori cam **tîmpii, mi-i** așa ? Asta cu atît mai mult cu **cît. de** rau!S vreme, circulă **o** teorie conform căreia ar fi indicat să ne a JJ

...155

„nf-i ' a « c'Uji ar fi adulți, fapt care **i-ar** stimula să înceapă să „prunce” mai devreme...

, -r **s.c-t încTirile** stau de fapt exact pe dos, iar psihologia populară ne face decîi să se înșele o dată în plus ?

„**O echipă** de psihologi specializați **în** achiziționarea **limbajului** a încercat să afle mai multe pe această temă.

Thiessen *et al.* (2005) au întreprins o cercetare **pe** un număr de 40 de bebeluși, cu vîrste cuprinse între șase luni și jumătate și șapte iu ni și jumătate. Bebelușilor Si se puna înregistrarea unei fraze **pronunțate de** o voce de femeie. Această frază cuprindea patru cuvinte lipsite de sens (*Dibo, kuda, lagoti, nifopa*) și spuse fără **pauză**, în așa **fel** încît era imposibil să se precizeze unde se sfîrșește unui și începe altul.

Douăzeci de bebeluși **au** auzit fraza rostită pe un ton obișnuit, de conversație între adulți (condiția AD). Celorlalți douăzeci de copii ii **s-a** pus o înregistrare **at** cărei ton, ai cărei ritm și a cărei modalitate de pronunțare erau exagerate, după modelul folosit adesea cînd ne adresăm bebelușilor (condiția ID). Micuții au ascultat de mai multe ori fraza respectivă în **timp** de un minut. După aceasta, subiecții au ascultat cuvinte izolate din aceeași frază (de „exemplu *Dibo*) sau silabe din cuvintele respective (silabe amestecate, spre exemplu D/da), în vreme ce pe perete era proiectată o **lumină** intermitentă. Atît **timp** cît **copilul** urmărea proiecția luminii pe perete, **cuvintul**! continua să fie repetat, iar cînd el își întorcea privirea de la lumină, înregistrarea se oprea (studiile efectuate în prealabil au demonstrat că, **începînd** de la vîrste mici, copiii se concentrează mai mult asupra luminii la auzul unui **cuvînt** pe care îl cunosc). Cercetătorii au cronometrat **intervalul** de timp în care fiecare bebeluș. 155 privit lumina în diferite condiții, atît în cazul cuvintelor, precum și în cel al fragmentelor de cuvinte.

iu demonstrat că b i cu o intonație exagerată (**ID**) au recunoscut **i**

vreme mai îndelungată lumina în timp ce **ascultau** cuvinte **făcînd*** parte din fraza înregistrată decît în **timp** ce ascultau silabe: izolate. Din contră, în cealaltă **condiție** experimentală (**AD**), bebelușii au privit în general mai puțin timp lumina, iar diferențele;

i și cea acordată

Concluzie

De multe ori se spune
dezvoltare armonioasă
Cercetările au demonstrat

Segmentarea frazei în cuvinte distincte pare să fi **fost** **raciik&ia în condiția** experimentală **ID**. Bebelușii cărora li s-a pus în **preaiaD.1 re- gistrarea** frazei ID au acordat cu 25% mai **multă** atenție cuvintelor a căror înregistrare au **ascultat-o** ulterior decît ceilalți copii.

3 că, dacă părinții doresc pentru copiii lor **o** , ar trebui să le vorbească ca **unor** adulți, ă că lucrurile se petrec exact pe **dos, deci continuați să le** vorbiți bebelușilor **cu** intonația **tipică** **cu** care mamele au **făcut-o vreme** de secole. **într-adevăr**, aceiași **manieră de a** lungi **vocalele** și **de a accentua exagerat tonul pare** ^ a d ^ul de eficiență pentru învățarea limbii, iar instinctele părinților se dovedesc încă o dată **exacte**. De **altfel, în** mod sigur ați **observat** deja în bebelușul **dvs.** preferința pentru această modalitate de pronunțare. Ei bine, continuați să o folosiți, mai ales că efectul pozitiv al unei asemenea **intonații** nu se reduce la jns ^riim

după cum au demonstrat o serie de studii, ci, mai mult, **ea** l155 ajută ' realmente să învețe mai rapid limba, fapt confirmat de cercetările

Bebeluşii¹ pot identifica mai uşor cuvinte specifice din frazele **pronunţate** în manieră mai monotonică decât **atunci** când acestea **au** fost rostite într-un nins mai monoton, caracteristic conversaţiei pe care adulţii o aia între ei **,AD)** Frazele scurte, ritmul lent şi vocea **cîntată** îi ajută pe copiii aflaţi la **vîrste** foarte mici să segmenteze o frază în cuvinte, să identifice începutul şi **sîrşitul** acestora¹ şi mai ales să ie distingă de alte zgomote si sunete,

Poate **că uneori** părem, **în** propriii ochi, oarecum idioţi cînd îi vorbim bebeluşului nostru **în** felul acesta, dar el va spune primele cuvinte mai devreme clacă ne adresăm **lui** ca unui copil mic² decât dacă îi vorbim ea unui adult. Prin urmare, nu **vă** mai simţiţi vinovaţi, pentru că, atunci cînd vă adaptaţi înălţimea melodică a vocii şi ritmul vorbirii special pentru a vă adresa bebeluşului **dvs.**, DU faceţi decât să-i daţi prima lecţie de comunicare !

-
1. Bebeluşii pun în aplicare o strategie pentru a descoperi cuvintele limbii, analizând frazele din punct de vedere prozodic. Ei efectuează o primă segmentare a discursului în unităţi grupe armonioze caracteristice (alungirea silabei finale, coborîrea tonului), care semnalează în general sfîrşitul unei unităţi prozodice. Apoi, bebeluşii analizează, în interiorul fiecăreia dintre aceste unităţi, probabilitatea unei tranziţii între diverse foneme. Încetul cu încetul ei devin capabili să descopere succesiunile de foneme cele mai frecvente. Pentru a înţelege că bebeluşii sînt aîjpe adevăraţi mici statisticieni, vezi Saffran *et al.* (1996).
 2. Atenţie totuşi să nu confundăm „limba bebeluşilor” cu folosirea unor cuvinte deformate (de exemplu, pronunţia *căşel* în loc de *căţel* sau *topîluş* pentru *copiluş*). Nu este deloc acelaşi lucru...!

Bibliografie

Hirshen, E.D., E.A. Hill, J.R. Saffran (2005). „Infant Directed Speech Facilitates Word Segmentation”. *Inteney*, 7 (1), pp. 52-71.
Saffran, J.R., R.N. Aslin, E.L. Newport (1996). „Statistical Learning by 8-Month-Old Infants”. *Science*, 274, 1926-1928.
corporala și comportamentul

Asczați o oglindă în spatele copilului dvs. în timp ce-i dați de mâncare, în așa fel încât să vă vedeți propria reflecție. Veți avea surpriza să constatați că deschideți gura odată cu bebelușul. O'Toole și Dublin (1968)

2 la experiment nu a t, după încheierea mesei, că **și-a** imitat copilul.

concluzie Din moment.

;ru **înseamnă** că ele **nu** produc în **mod** ;
comportament în scopul de a-i determina pe

adică din capacitatea pe care o are o persoană de a se pune în locul celuilalt și de **a** resimți ceea ce resimte acesta. Cu **cît** persoana în cauză ne este mai dragă și mai apropiată, cu **atît** te mai mare. Astfel, orice mamă are un grad mare de a de bebelușul **său**, ceea ce **reprezintă** o reacție adaptativă. ai **mult** decît orice altă persoană, ea este capabilă să perceapă ceea ce poate simți bebelușul, în scopul de a-l proteja și de a veni în **întîmpinarea** nevoilor sale. Prin **urmare**, în mod automat, acest fapt va antrena mișcări ale gurii atunci **cînd** bebelușul **mănîncă**. Acționăm în același mod cînd facem...¹⁵⁵
grimase de **d** în vreme ce **un** prieten sau c fizice pe care le-a trăit ia **un** r

Bibliografie

O'Toole, **R , R.** Dublin (1968), „Baby **feeding** and Body Sway: An Experiment in George Herbert Mead's «Taking the Role of the Other»„, in *Journal of Personality and Social Psychology*, 10, PP. 59-65.

8. Cît **de** disponibil trebuie să fiți . pentru bebelușul **dvs.?**
Disponibilitatea mamei și comportament■/
bebelușului

Nu este ușor pentru un părinte să știe **plnă** ia ee punct **trebuie** să fie la dispoziția bebelușului său.

Unele mame cred că, pentru ca bebelușul **lor** să se dezvolte **armonios**, trebuie să-î stimuleze în toate felurile posibil. De **antei**, din moment ce îți **Mom!**, *învață să mă îngrijești!* scrie ca. dară vrei un **copil** supradotat, trebuie **să-1** stimulezi, lucrul **nu** poate fi pus 1a îndoială. Prin urmare, din trei în trei secunde, ele îi vor **pune** în mînuță o nouă jucărie. Mai **mult**, se vor **neliniști văzînd** că bebelușul lor de 9 luni nu este în stare să îmbine două **cunun**, **cu** toate că pe cutie scrie destul de clar: „Începînd de la 1- j.uif Nu îi vor lăsa nici un moment de respire, **crezînd** că trebuie ^-j solicitate cu orice preț. Vor trece, **în** interval de un sfert **de ori u-** la jucărie la jocul de construcții, și de **la** jocul de ...155 construcții ia povestea pentru copii citită cu intonație emfatică, pe fondul muzical al unui CD **conținînd** best-off-uri ale cîntecelor pentru u>**pii**, cumpărat 1a preț întreg de la magazinul din colț. Bebelușul ma: are **pic** de răgaz, **pentru**

că, exact în momentul **în care urmează** să adoarmă, jocul electronic **instalat la** pătutul lui începe să proiecteze pe plafon literele **alfabetului** pe care **în curînd** va trebui să le **spună pe de rost**...

Pe de altă parte, unii bebeluși își petrec cea mai mare parte **a** timpului liber (în afara meselor) așezați într-uri scăunel în fața

i j^ i> 3 girafă de **piuș** în brațe. A te mulțumi să stai lîsgă **copii** ca o **inornie** este o atitudine la fel de discutabilă.

p u , î n ț e l e s deja că, în materie de disponibilitate, este de preferat calea de mijloc.

Haideti să vedem cît de utilă îi este bebelușului o mamă „disponibilă”.

Sorce și **Ernde** (1981) au **studiat în** ce măsură „**disponibilitatea**” mamei poate influența înclinația spre explorare și joc a copilului. 40 de mame și bebelușii lor (de 15 luni) **au** fost convocați la laborator și au fost împărțiți în două grupe:

— în una dintre condițiile experimentale, mamele, considerate „**nedisponibile**”, trebuiau să stea ...155 **așezate pe** un scaun și, timp de 15 minute, să răsfoiască o revistă. În acest timp, bebelușul se juca pe jos în mijlocul încăperii. **Ele nu trebuiau** să răspundă niciodată solicitărilor copilului.

nibile”, nu citeau reviste, ci, spre deosebire de cele din primul grup experimental, erau autorizate să se exprime în plan emoțional în relația cu copilul. Bebelușul era așezat pe o păturică și se juca. La un moment dat, în încăperea apărea un robot telecomandat care se apropia de copil. Cercetătorii notau toate reacțiile bebelușilor în cele - două situații (mame „disponibile” și mame „nedisponibile”). Rezultatele au demonstrat că disponibilitatea mamei are un impact important asupra comportamentului copilului. Bebelușii mamelor „nedisponibile” s-au dovedit a fi mai puțin veseli și mai puțin activi. În plus, explorarea (vizuală și tactilă) a robotelului s-a produs destul de izolat. Dimpotrivă, în cealaltă situație, când informația emoțională a mamei era disponibilă, situația devenea în mod cert mai puțin ambiguă pentru bebeluși,

I care se adaptau mai ușor la i robotul (ceea ce ceilalți bebe

Experimentul a dovedit că simpla prezență a mamei alături de j nu este suficientă și că „disponibilitatea sa reală” i-r>u- r cie explorare la copil. în acest context, trebuie precizată însă și c 1 în care mama (sau tatăl) răspunde la s

fiind un aspect crucial. O mamă poate fie să-și stimuleze copilul (adică să-l încite, să l determine să utilizeze o anumită jucărie), fie să răspundă într-un mod „adaptat” , adaptarea fiind considerată reușită atunci când mama oferă răspunsuri prompte și adecvate la e copilului și, în plus, când este c iereu în locul acestuia.

Prin urinare, ce ar fi de dorit? J în 1978, 3 Stimularea

Riksen-Waflaven a realizat un st ...155
consecințele celor două strategii maternelle.
i cu privire la

În cadrul experimentului, cercetătoarea le-a cerat părin ^or s o sută de bebeluși în vîrstă de 9 luni să se

comporte într-un anumit mod în timpul unor activități
comune, între care jocul. Riksen-Walraven a ales apoi
părinții al căror nivel de stimulare și de adaptare

în intervalul a trei luni, părinții trebuiau fie să-și
„copilul, fie să răspundă în mod „adaptat” la și După
aceste trei luni

în engleză, *ajuste* în franceză. Vezi Pecheux (1990).

diminuată, bebelușii ai căror părinți s-au „adaptat” la cererile
lor explorau mai mult obiectele și remaneau mai repede diferite
-rețele dintre acestea.

Pentru concluzii, o adaptare crescută antrenează un sentiment
competență și, prin urmare, o înclinare mai pronunțată spre
jocuri și comportamente mai îndrăznețe.

Concluzie

în afara meselor și a activităților de îngrijire, simpla
prezență a

ziarul
părintele să-și arate disponibilitatea
semnala atitudine va avea un real
emoțional,
sociale și de
suficientă. Este important față de copii, mai ales că o a

efect asupra comportamentelor sale emoționale.
explorate.

Așa stând lucrurile, trebuie să precizăm calitatea acestei disponibilități. Numeroși părinți trebuie să învețe să se „adapteze” la solicitările bebelușului. Grație răspunsurilor regulate ale mamei și ale tatălui, bebelușul va înțelege că poate să acționeze asupra mediului înconjurător și să anticipateze acțiunile celorlalți. Dacă părinții nu răspund sistematic în locul lui, ci îi lasă timp de acțiune, bebelușul se va simți mai competent și își va dezvolta mai bine atenția în acțiunea de explorare a obiectelor.

Ca ultim sfat, evitați să anticipați și să devansați sistematic solicitările bebelușului. Interveniți doar atunci când situația o cere, de exemplu atunci când copilul dă semne de dificultate în mângăirea unei jucării noi sau atunci când solicită un pic de atenție.

În copil nu este

46 100 de

Bibliografie

Pêcheux, M.-G. (1990), „L'ajustement parental ; un concept utile ef

flou”, *L'année psychologique*, **90**, pp. 567-583. Sorce, J.F., R.N. Emde (1981), „Mother's Presence is not Enough/ Effect of Emotional Availability on Infant Exploration”, *Developmental Psychology*, **17**, 6, pp. 737-745. Rikseri-Wairaveri, J.M. (1978), „Effect of Caregiver Behavior on Hatritmtaj. Rate and Self-Efficacy in Infants”, *International Journal of Behavioral Development*, **1**, pp. 105-130. ...155

9, Puteți ghici sexul copilului **dvs.** încă nenăscut?

Abilitatea femeilor de a prezice sexul copilului

Cind rănrîneți însărcinată, prima întrebare pe care **v-o** pun cei **din** jur, poate chiar înainte de a afla dacă **vă** simțiți bine, este **următoarea** : „E fată sau băiat ? „.

copilui

Dacă încă nu știți, răspunsul va veni prompt: „Dacă burta este rotundă, e fată, dacă e țuguiață, e băiat”, sau : „Dacă **libickmi** îți scade **în** timpul gravidității, e băiat, dacă crește, e fată”, **sau** : „Dacă linia mai întunecată **de pe** burtă este scurtă, e băiat, dacă este mai lungă, e fată”, sau, în sfîrșit: „Dacă ești melancolică și simți o greutate mai mare pe partea stîngă, e băiat, dacă ești veselă și simți o greutate mai mare pe dreapta, e fată”.

1 c -v , " u ești " de ghicire a sexului bebelușului este

47

aj e în, t nu n latontă recurgerii sistematice la ecografic,

1 Un grup de trei cercetători (Perry, Di Pietro și **Costlgan**, 1999) l aus

stafie **ca re: a** se poate afla rapid se? păunii crf uoc i, ». lai ^ nu le spună d o **fctua** :A nedorind să afle sexul bebelușului fie pentru că acest lucru „ie este indiferent, **intrucit** grija lor principală este legată de , fie pentru că vor să păstreze surpriza i (**Wu** și **Eichman**. 1988). **in** aceste condiții, o serie de cercetători și-au propus să verifice

apar ca fiind complet i grup de trei ce

1. în 1996, în

97% dintre i

2. De exemplu

Din 66 de f

t la fetușii de sex

selecționat, într-un centru medical, un număr de 104

i de 472 de femei, 75%

47

e de 3%). în 10% dintre cazuri, a fost lui fătului (Harnngton ***ei al.***, 1996).

ae grave de vomă survenite pe timpul ₂ e (Hsu și Witter, 1993). Acest fapt s-ar pui

și Segalowitz, 1980).

8 insarcinate în **18** s 2 în principal din cauză că au dorit să păstreze surpriza pentru **momentul** nașterii. Subiecților ii s-a distribuit un chestionar care - **trebuia** completat cu pronosticul pe care-l aveau în legătură cu se/uf copilului (fetiță sau băiețel?), apoi fi s-a cerut să precizeze , De ce anume se bazau în previziunea făcută (comparație cu sarcina precedentă, eventualele vise pe care le-au avut în legătură cu sexul copilului, modul în care era poziționată sarcina, diverse senzații, credințe etc.). S-a ; pentru aflarea **sexului** bebelușului, apoi, pe **baza s** ■au făc

ților și n

că r

: tehnici propuse de t puțin exacte **sub s**

ut asociorii între răspunsurile anterioare ale subiec-
calitatea concretă.

Rezultatele au demonstrat
sexul bebelușului, iar diferit:

! la prima sarcină nu au avut un procent **mai** mare de reușită. Totuși, studiind puțin cifrele., cercetătorii au observat un aspect **interesant...** Mamele **cu un nivel** de instrucție mai înalt (bacalaureat + 4 ani de facultate) au reușit să ghicească sexul copilului în 71 % dintre cazuri, în vreme ce cete cu **studii** medii nu au **făcut-o** decât în 43% dintre cazuri. Mai mult, cele care și-au fondat **predicțiile** pe vise și senzații au identificat corect sexul copilului într-un procent

față de 41%).

Concluzii

Studiile au demonstrat că, în general, femeile nu sînt buni prezicători în acest domeniu, chiar dacă mamele care au un nivel de instrucție mai înalt se dovedesc mai exacte decît celelalte, din motive care
c<

Dacă doriți să aflați sexul bebelușului **dvs.** înainte **de** naștere, **lăsați 1?** parte **metodele** „băbești”. întemeiați-vă pronosticul nxaî degrabă pe vise și senzații și, cu un pic de noroc, veți face o predicție corectă...

. K., V. Armstrong, J. Aquilins și S. Campbell (1996), „Fetal Sexing by Ultrasound **in** the Second Trimester: Maternal Preference **and** Professional Ability”, *Ultrasound Obstet. Gynecol*, 8 (5), pp. **318-321**. su, C.D., F.R. Witter (1993), „Foetal Sex a **Gravidarum**”, **h** 40, pp. 63-64.

Petrie, B., S.J. Segalowitz (1980), „Use of Fetal Heart Rate, Other Perinatal and Maternal Factors as Predictors of Sex”, *Perceptual and Motor Skills*, 50, pp. 871-874.

Perry, D., J.A. Di Pietro, K. Costigan (1999), „Are Women **Carrying** Basketballs Really Having Boys? : *Birth*, 26, pp. 172-177.

Wu, J., A. Eichmann (1988), „Fetal Sex Identification ans 63 (1), pp. 199-202.

10. Trebuie să avem mulți copii **pentru** a fi fericiți?
impactul fertilității asupra satisfacției de viață

Unii vor **răspunde** că da, cu **cît** ai mai mulți copii, cu atît ești mai fericit... Dar putem fi oare foarte siguri că e așa ? Să fie ade\ arat că fericirea crește odată cu numărul de copii ?

f ir, 2002, trei cercetători (**Kohler**, Behrman, Skytihe) de ia Un.ver-'

a Sitaies din Pensylvania și de ia **Sputhern** Denmark, **ocupindu** se -

| de acest subiect, au realizat o cercetare care avea drept scop

_ determinarea relației dintre starea de **bine** și numărul de copii

r Ei au utilizat un chestionar pe care bau trimis Sa mai **mulie mii** de

* gemeni danezi, născuți între 1931 și 1982. Documentul cuprindea

* tot felul de întrebări legate de sănătate, greutate, înălțime, nivel

¹ de instrucție, profesie, fumat, de numărul și sexul copiilor pe „ | care i-au avut, de vîrsta ia care au avut **primul** copil, de vîrsta la

r care s-au căsătorit etc.

| Gemenii trebuiau apoi să răspundă la un chestionar care evalua

r starea lor de bine subiectivă globală, nivelul satisfacției de

² și, **în** esență, **cît** de fericiți erau: „**Dacă** aveți în vedere 1 .

: ar este aspecte, cît de fericit sînteți cu viața dvs.?” (*foarte satisfăcut*, '

; *satisfăcut, nesatisfăcut, deloc satisfăcut*),

i Cercetătorii au comparat apoi răspunsurile date de fiecare pereche

c oe gemeni. Bineînțeles, persoanele chestionate ignorau fapțui

Încerc cercetarea urmării în realitate relațiile dintre anumite întrebări

³ cf nivelului de fericire resimțit.

>-a subiecții cu ¹⁷ și - -prinse între 25 și 45 de ani, rezultatele

- **au demonstrat că:**
părinților față de bebeluși 51

îmi *uși* în general **fericiți**, 50% dintre ei dedarându-se **h**
r[^] **rte** satisfăcuți”;

p-i îșicî interesant lucru a fost că gemenii care aveau un **C0**(. îi
«r **ieciarau** mai fericiți **dec.î** cei care nu aveau nici **unul**. un
prim copil mămentează **în rnod** sensibil fericirea **-u**. -ti ai
cărei **nivel crește** chiar cu **75% ta tații** al căror i copil este
băiat,

-**e** privește următorii copii (începînd cu ai doilea), [^]ro e au
dovedit că aceștia au avut un efect negativ c 1 rii de bine
subiective a femeilor, iar asupra bărbaților it nici un efect. La
femei, fiecare copil în afara **primului** născut scade
indicatorul de fericire cu 13%, iar un **i** 3 trei copii după
primul născut anulează aproape îrt **unalitai** efectul pozitiv
generat de apariția primului copii.

Dimc ¹ ia persoanele de 50-70 de ani, contrar ideilor **precon-**
ep i» î *i de a avea sau nu copii nu influențează cu
nimic ei- - iu le fericire.

Concluzie

Rezultatele acestei cercetări, întemeiată pe corelații, sînt surprinzătoare. Dar este important să semnalăm că ele nu **vizează „decît sentimentul** de satisfacție generală, care **nu** trebuie confundat cu dragostea pe care **i-o** purtați fiecăruia dintre copiii pe care îi **aveți** Dragostea **pentru** copii este cu totul altceva, iar cercetarea prezentată nu se ocupă de această chestiune.

H.P., J.R. **Behrman**. A. Skyttte (2002), „* „... , -

Happiness? The Effects of Partnerships and Fertility on mil-
Being", b"..., ^....., ' 31 (3),
pp. 407-445.

2 Oele cinci simțuri ale bebelușilor

Sumar

11. Cum văd bebelușii?	
<i>Dezvoltarea văzului la nou-născut</i>	57
12. Ce preferă bebelușul? Figura zămbitoare	
a surorii mai mari sau cuva mașinii de spălat?	
<i>Preferința bebelușilor pentru figuri umane</i>	61
13. Ce l-ar uimi mai tare pe bebelușul dvs.: un om	
cu trei miini sau un om cu trei ochi?	
<i>Percepția figurilor umane și a corpurilor</i>	64
14. De la ce vîrstă începe bebelușul dvs. să se recunoască într-o	
oglinză sau într-o fotografie?	
<i>Dezvoltarea precoce a identității vizuale a propriei persoane</i>	66
15. Nou-născutul dvs. preferă vocea dvs. celei	
a unei necunoscute?	
<i>Recunoașterea vocii mamei la nou-născut și la făt</i>	69
16. Trebuie să închideți televizorul cînd îi citiți	
bebelușului o poveste?	
<i>Sensibilitatea bebelușilor la zgomote de fond</i>	72
17. În bebelușul dvs. zace un nîc Mozart?	
<i>Memoria bebelușilor în ceea ce privește experiențele muzicale</i>	77
18. Ce auziue atrage mai mult un bebeluș? Vocea mamei	
sau figura ei?	
<i>Influența stimulilor vizuali și faciale ale mamei asupra</i>	
<i>comportamentului bebelușului</i>	80

19. Ce preferă bebelușul dvs. : să-i efutați <i>Donăzeci pîrîci</i> voinici sau să asculte ultimul hit al lui Céline Dion? <i>Preferința bebelușilor pentru cîncece pentru cap</i>	83
20. Ce îl interesează mai mult pe bebeluș : ca mama să-i vorbească sau să-i cînte un cîntec ? <i>Răspunsul bebelușului la vorbele și la cîncecele părinților</i>	86
21. Bebelușul dvs. știe ce înseamnă gustul bun înainte de a suge pentru prima dată în viață? <i>Expresiile faciale ale nou-născuților la diferite gusturi</i>	89
22. Nou-născutul dvs. preferă laptele matern sau pe cel industrial ? <i>Preferința nou-născutului pentru mirosul lăptelui matern</i>	93
23. Bebelușul poate să-și recunoască mama doar după miros ? <i>Preferința nou-născuților pentru mirosul mamei</i>	94
24. Nou-născutul este sensibil la mirosurile plăcute și la cele neplăcute ? <i>Expresiile faciale, comportamentele și localizarea mirosurilor la nou-născuți</i>	98
25. Nou-născutul dvs. „vede” la fel de bine cu mîinile ca și cu ochii ? <i>Transferul intermodal „tactil - vizual”</i>	109
26. Corpul nou-născutului „fuzionează” cu adevărat cu corpul mamei ? <i>Perceperea sinelui la nou-născut</i>	103

1.1. Cum văd bebelușii?

ă de circa 60 de ori ce înseamnă că nu

Astfel, un nou-născut

tai mică i" raport cu c
ajunge ?ă fie de doar cinci ori mai slabă de **i (Fantz. Ordry,**
Udelf, 1962). Dar care este i
ceea ce privește acomodarea – capacitatea de a varia curbura
cristalinului pentru a obține o imagine clară, în funcție de distanța
față de obiectul vizat? Ei bine, la bebeluși, acomodarea cristalinului
prezintă un nivel foarte scăzut, ceea ce înseamnă că imaginile pe
care le percep aceștia sunt mai degrabă inexacte. Între 20 și 75
cm, imaginea este totuși mai clară, pentru că, în acest interval,
acomodarea funcționează într-o oarecare măsură (Banks, 1980).
Începând de la două luni, acomodarea se ameliorează și, lucru
uimitor, la trei luni și jumătate, ea devine superioară celei a
Dezvoltarea văzului la nou-născut

hă vreme crezut că bebelușii se nasc orbi și că abia mult :
tîrziu reușesc ?3 vadă corect... Astăzi se știe însă că un

58 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copilul

adulților, din moment ce le permite bebelușilor să vada clar
un obiect situat la 5 cm, ceea ce nu se **întîmplă**. la adulți >
-**blu**, 1985). încercați să citiți un text ținînd foaia la 5 cm ! ;

Cît despre cîmpul vizual,, dacă cel al adulților este de **i**
«**U grade**, cel al **unui nou-născut** este limitat la **60 de**
grade, c' se" dezvoltă mai lent în timpul primelor două luni
de viață, apoi crește rapid pînă la 8 luni (**Swartz et al.,**
1987).

Pe baza seriilor de fotografii din figurile 3 și 4, se
obser*ă **că** bebelușul își percepe mama mult mai clar de la

treizeci de cerurnevi decît dacă aceasta se află în ușa camerei...

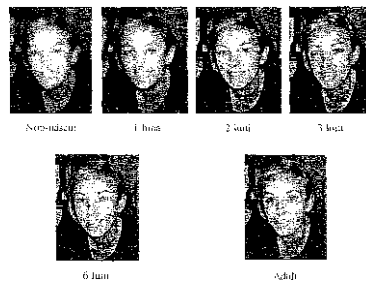

Figura 3. Figura mamei văzută de la 30 de cm, în funcție de vîrstă

Tot cu privire la vîz, ne **mai** putem pune **unele** întrebări în legătură cu modul **în** care se deplasează **ochii** bebelușilor. **Cînd**

Cele cinci simțuri ale bebelușilor 59

urmăriți cu privirea un obiect, deplasarea globilor **oculari** în orbite este **cursivă** și lentă, dar care este situația în cazul bebelușului **dvs. ?**

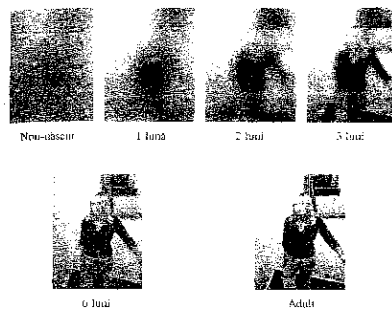

Figura 4. Vederea la distanță de 3 metri, în funcție de vîrstă

Cercetătorii au prezentat unor bebeluși un obiect negru care se deplasează pe un fond alb, propunîndu-și să observe dacă aceștia îl urmăresc cu privirea în mod cursiv sau sacadat. Rezultatele au evidențiat faptul că nou-născuții și bebelușii de cinci săptămîni sînt capabili să urmărească ținta atît timp cît aceasta se deplasează lent, dar de îndată ce viteza de deplasare a obiectului crește, fixarea Sui cu privirea comportă mișcări intermitente (Roucoux *et al.*, 1983; Kremenitzer *et al.*, 1979). Utilizînd o altă metodă, care constă în măsurarea deplasării unei imagini luminoase pe corneea, altă echipă de cercetători a

descoperit că 40% dintre nou-născuți urmăresc fluent obiectul în timp ce acesta se deplasează cu 87secundă (Charile *et al.*, 1979). Abia începînd cu vîrsta de 12 luni acest lucru se poate face de vite

Concluzie

Toate cercetările au reliefat faptul că, c
 ulomotor Measures of Visual Development".
 Krasnegor (ed.), *Measurement of Audition and*
of Postnatal Life : A Methodological Overview
 Ables.
 Development of Visual Accommodation During
 Child Development. 51, pp. 646-666.
 ter, C., Demidt, D., Querleu (1993), „Application
 de la technique photo-oculographique à l'étude de la poursuite
 visuelle au cours des premiers mois de la vie", *Bulletin société*
ophthalmologique française, 11, 973-978.
 Behavioral Assessment of Visual Acuity in Human
 Berkley, W.C., Stebbins (ed.), *Comparative Perception*

este limitată în raport cu **cea a** unei persoane adulte, **ea**
'ftnr.h" totuși funcțională. Un **nou-născut** vede neclar, dar
 vede. m vedea din ce în ce mai **bine**. La naștere, el vede
suficient d- l-ine pentru a putea să perceapă ochii mamei,
 gura ei și chiar o 'nu^a așezată pe nasul acesteia, cînd este
 luat în brațe. Dacă vă depia^ ^ prin camera **unui** bebeluș de
 câteva **săptămîni**, veți p că acesta vă **va** urmări cu privirea,
 chiar dacă poate cu un pir < **întîrziere**, mai ales dacă **vă**
 deplasați cu viteză.

Bibliografie

>\slm R N '1985), „< în G. **Gottlieb, N.A.**

. **ion** n the First Yea top. 391-415), Norwood, **N.T. Banks**,
 M.S. (1980), „The

Early Charlier, J., C. Buqi

Dobson, V. (1990), Infants", în **M A** New York, Wiley, re. 487-
 521

Cete cinci simfuri aie bebelușilor 61

Paptz. r • ' . 1 ' ■ f 1 ^ HH-if . flamc'n^ f Fat-c r
Visirn în 1 lf?-lțs Dj*"*ng t*V Fl*""Sr fi n< i"">7 7'? Zwpt,lC~i\

«„d Pfr^to/s a n! P v, - icu 55 q QJ ,
„rcniernt” ; ' ' F ' ' „ I K e

Sn no”¹ ui» E - M<>-> pr t <I” • tj >b În'am , C^I” a 'J” „ „ „

Rnucoux ^ ^ Cui”e > Ros -ou? 1^P U i)evf,ii>p’icnr • „ Fixau
n and Fu ^ ^ » F*e T T<• *n<en - r Hun Fi ’mt ^a'Hopmen u
Bratn Research. 10. op. 1j3-13v. Sch^irtz T x D b^rn D ^ Sa
d-tion T * _ m f iof . in D un

ij . i- i „C^, („ „ j „ ^

Shap” „i -n<»„ „ „ r iof p v? /r < Kc^earf\$, „7 j.p ^lfi-2 i

12. Ce preferă bebelușul? Figura **zîmbitoare** a
surorii mai mari sau **cuva** mașinii de
spălat?
Preferința bebelușilor *pentru figuri umane*

Bebeluşii **sînt** oare mai „receptivi” Ia figurile umane decît la
obiecte de **altă** formă ? Răspunsul este **afirmativ**, dacă ne
orientăm ducă diverse lucrări de specialitate...

într-o maternitate, Goren, **Sarty** și Wu (1975) au prezentat unui număr de 40 de bebeluși, **ia** nouă minute de la naștere, o figură umană **normală** și una asimetrică (gură, ochi și nas în dezordine) și' eu **observat** că **bebelușii** își întorceau ochii și capul **mai mult** pentru a urmări figura normală decât pe cea asimetrică.

: se produc încă uc l,

bebelușii să fi perceput orice alta figură, sugerează că încă

ascut la figurile umane. Este de altfel i și alte cercetări (Johnson *ei al* , 1991 ;|

let *al*, 1996).

Așa stau lucrurile, cercetătorii și au dus mai departe investigațiile și au arătat că nou-născuții în vîrstă de doar cîteva ore cărora li se prezintă diverși stimuli privesc mai mult partea superioară a obiectelor decât partea lor inferioară. Ceea ce ar presupune că, încă de la naștere, bebelușul este pregătit pentru apariția, pe baza experienței acumulate, a unor procese din ce în ce mai specializate consacrate figurilor umane.

De **altfel**, **nou-născuții** în **vîrstă de patru pînă la șapte ore** cărora li se prezintă, într-un **interval** de timp destul de îndelungat (Douăsprezece minute), doi stimuli diferiți (un pătrat și o figură **u.nana modelată din plastic**) manifestă **o respingere** specifică, **observabilă**

la nivelul privirii, pentru figura umană imobilă. Într-o primă **etapă**, **bebelușul observă cu predilecție** figura care după aceea nu o mai privește deloc, în vreme ce pi»raul continuă **să fie** urmărit într-un mod mai constant (**Langher ei al**, 1998). S-ar părea că nou-născuții se așteaptă (și speră) ca figura umană să scoată sunete și să facă mișcări, dar r,m lor sînt anulate, și **ci:.**,

aceasta rămîne imobilă, speranțele
tendința copiilor de a evita s-o privească.
Pătratul nu anulează
evitat. Aceasta ar în
nici o expectanță și, prin urmare, nu este **i că**, pentru
bebeluș, figura u.'.ar.ă

a de a

; potențial purtătoare de mișcări, ceea ce presupune că
umană de orice alt obiect al percepției, precum și e ; biologică
de cea **nebiologică**.

Concluzie

Chiar dacă au știm cu exactitate ce anume percepe un
bebeluș la o figură umană, se pare că acesta este mai dispus
să reacționeze la o **figură** umană **decit** la oricare alt obiect,
cu condiția ca aceasta să fie imobilă.

a ai ei și adoptă un aer i

Ce comportamente sînt de evitat? Să vă aplecați peste
pătuțului bebelușului și **să-l** priviți cîteva minute **cu un aer**
imposibil. Acest lucru nu îi va plăcea cîtosi de puțin¹.

Goren, C.C., M. Sarty, P.Y. Wu (1975), „Visual Following a

56 (4), pp., 544-549. Gusella, J.L., D.W. Muir, E.Z.
Troriick(1988), „TheEf

Maternal Behavior During an Interaction on 3- and **6-Months**
Old's Affect and Attention", *Child Development*, 59, pp. 1111-
1124. Johnson, M.H., S. Dziurawiec, H.D. Ellis, 1. Morton

(1991), „Newborns Preferential Tracking of Faces and its Subsequent Decline”, *Cognition*, 40, pp. 1-20.

Langher, L” M. Cecchini, C. Lai, B. Margozzi, T. Taeschner (1998),

„Visual Behavior towards a Still Face or Bird”. *International Conference on Methods and Presented at the Techniques in Behavioral Research*, Groningen.

Umiltà, C., F. Simion, E. Valenza (1996), „Newborn's Preference for Faces”, *European Psychologist*, 1, pp. 200-203

C. Turati, C. Umiltà (2002),

13. Ce l-ar uimi mai tare pe bebelușul dvs. un om cu trei mâini sau un om cu trei ochi?

Percepția figurilor umane și a corpurilor

Un bebeluș ar găsi bizar să vadă că, de pe o zi pe alta, rață lui său i-a crescut în vârful capului un picior? Slaughter, Stone și Reed (2004), trei cercetători de la universitățile din Queensland și Otago, și-au propus să alie începând de la ce vîrstă bebelușii identifică forma și structura corpurilor și a figurilor umane.

Ei au prezentat unor bebeluși cu vârste cuprinse între 12 și 28 de luni patru imagini reprezentînd figuri și corpuri umane. Una dintre figurile prezentate în respectivă imagine era „tipică” (adică normală), iar cealaltă avea ochi, nasul și gura deplasate (nasul era plasat mai jos de gură etc.). Cît despre celelalte imagini, una dintre ele reprezenta un corp „tipic”, iar cealaltă, un corp „anormal”, ale cărui membre nu erau așezate la locul lor natural (de exemplu, brațele porneau din cap). Psihologii au cronometrat apoi timpul pe care copiii îl petreceau privind cele patru imagini și au remarcat următoarele.

— copiii mai mici (de 12 luni) au privit la fel de mult imaginea corpului „anormal” ca și pe cea a corpului „tipic”. Dimpotrivă, cînd li s-au prezentat cele două imagini cu figuri umane, ei

3J arjfdat 'i<ai nuna -->emis fiaur ano-r-s'? d<jcă a*se oare t „cma pe «rj kA ac aesit această 'mso.pe surori rcătoa.? d mpoti'ă iai mi" ^t fâ'jf di,ern a ntre <-eie

d'^. 5 i de c^-p-> > umane s au obser n ai nw+â

/re-n^ nagn«? -or pul j* ar»jr-na' 'tecii pe o<=a 3 co'pu> ji j.tiDic", iaut foarte uimitor.

Concluzie

Experimentul prezentat indică faptul că „așteptările” bebelușilor în ceea ce privește figurile umane se dezvoltă mai devreme decât cele legate de corpurile umane, ei identificînd structura normală a feței înainte ca să a corpurilor.

De ce care bebelușii au dezvoltat asemenea procese? Poate

pentru că este capital ca ei să identifice și să recunoască figuri. Pentru un **nou-născut** este foarte important să-i recunoască pe cei care se ocupă de el, prin urmare, este important, chiar vital, ca ei să dezvolte procese de identificare importante în privința figurilor umane, cărora chiar și noi, adulții, ie **acordăm** o mare atenție.

1 (2004),

Un bebeluș va învăța mai rapid să recunoască surisul mamei sau privirea admirativă a tatălui decât corpul acestora.

v., V.E. Stone, C.L. i : Similar or Different? 13, pp. 219-223.

14. De la ce **vîrstă începe** bebelușul! **dvs.** să **se** recunoască într-o oglindă **sau** într-o fotografie?

Dezvoltarea precoce a identificării vizu. , a propriei persoane

Puneți un pic de ruj de buze pe nasul bebelușului dvs. rară , **apoi** așezați-l **în fața** unei oglinzi **și obsen** sa-i să-și dea seama comportamentul...

Cu asta s-au distrat trei cercetători care și-au propus să studieze reacțiile bebelușilor puși în astfel de situații (Courage *et al.*, 2004).

La experiment au participat 90 de bebeluși (34 de băieți și 06 de fete) cu vârste cuprinse între 15 și 23 de luni. Odată ajuns la laborator, copilul era așezat pe jos pe o păturică și era îndemnat să se joace câteva minute ca să se familiarizeze cu noul n

fotografie în care prindea numai fața bebelușului. După a
testul „petei roșii” (care de fapt era albastră): bebelușului,
care era așezat într-un fotoliu, i se dădea o oglindă în care el

5 timp de cinci minute. După acest **ir a** luată. Însoțitorul
copilului îi ștergea apoi acestuia **nasul** cu **o batistă în care**
era pus un colorant **albastru** inodor și, bineînțeles, netoxic.
După o perioadă de **30 de secunde în care copilului i se**
distrăgea atenția n nou în fața acestuia, sar **cercetaio.ui;**

ictile vreme de 90 de secunde. De își a[^]ngea nasul,
concluzia era că el a identificat imaginea din **ugnnoa** ca fund
propria imagine;

tfect. Ji fotografiei trei fotografii de bebeluși de aceeași vîrstă
(întie coif- și fotografia subiectului) erau prezentate
copilului de ire. ori consecutiv, acesta fiind provocat să-și
identifice figura **în** fiecare dintre cele trei serii. Pentru
aceasta, i se punea următoarea întrebare: „Unde este (numele
copilului)?”. Pentru a elimina posibilitatea unei alegeri
corecte aleatorii, copilul trebuia să facă o identificare precisă
în cei **puțin** două ain cele trei încercări. Cercetătorii au luat
ca indiciu al **recu-**

ncășterii un interval de timp mai îndelungat acordat unei fotografii,
întinderea mîinii către aceasta sau identificarea verbală corectă.

Rezultatele au demonstrat că, în ceea ce privește testul ogînzii,
recunoașterea exactă a propriei imagini se produce în jurul vîrstei
chîmb, la 16
de 17 luni, cînd copilul începe să-și atingă nasul. În s luni
deja, **un** bebeluș care se vede în oglindă cit o pată în mijlocul
feței începe să. se comporte în mod neobișnuit (privire fixă
timp

sau supărare, dar m afara comportamentelor dirijate). La 18
luni
și jumătate, bebelușii devin adică ai „macelri” în percepția propriei
persoane : de îndată ce se văd în oglindă, ci își ating nasul.

Cîi despre fotografii, vîrsta medie a recunoașterii de către
junătate.
copil a propriei figuri este de 18 luni și
Concluzie

aceasta s-a întâmplat poate din cauza imobilității imaginii fotografice. În orice caz, experimentul demonstrează că identificarea individului se produce în timpul celui de-al doilea an de viață, în mod progresiv și fără salturi bruște.

Aceste cercetări pot fi puse în legătură cu amnezia din primul doi ani de viață¹. Într-adevăr, amintirile autobiografice nu debutează decât odată cu apariția concepului de sine, prin urmare cum ar putea cineva să-și amintească ceva despre sine înainte de a avea conștiința sinelui, adică cel mai devreme în jurul vârstei de 18 luni?

Bibliografie

- Courage, M.L., S.C. Edison, M.L. Howe (2004) „Variability in the Early Development of Visual Self-Recognition”, *Infant Behavior and Development*, 27, pp. 509-532.
- Howe, M.L., M.L. Courage, S.C. Edison (2003), „When Autobiographical Memory Begins”, *Developmental Review*, 23, pp. 471-494.

1 Nici un adult nu este capabil să-și amintească vreo întâmplare dinaintea vârstei de doi ani (Howe *et al.*, 1994). Biocinzeles, conștientizarea amintirea „cunoștințelor procedurale” învățate înainte de cum să ne servim de o furculiță, cum să ducem un obiect la gură etc.), precum și „memoria semantică” (numele lucrurilor: *furculiță* etc.), dar nimic din sfera „memoriei autobiografice” (nu-mi mai amintesc ziua în care am jucat în mână pentru prima dată o furculiță sau ziua în care am reușit să mă servesc corect de ea).

<15. Nou-născutul **dvs.** preferă vocea **dvs.** celei a unei necunoscute?

Recunoașterea vocii mamei la nou născut și fa făt

Țin'iei mame le place **să-și** imagineze că bebelușul căruia
joc-a: i au dat viață este deja atașat de ele și că le recunoaște
și du?, ie preferă vocea celei a infirmierei, spre exemplu. Dar
este '**n **u** foarte sigur? Stadiile efectuate pe bebeluși ar
putea oare să lămurească acest subiect ?

'vi»o mai bine de 20 de ani, niște psihologi foarte
inventivi au **rt^l'za:-oul** dintre cele mai surprinzătoare
experimente cu **nou-năs-** cun țDeCasper **și** Fifer, 1980).

Cercetătorii au cerut unui număr de 10 mame care
tocmai . născuseră să citească un text de 25 de minute care
era înregistrat ps magnetofon..

Subiecții acestui experiment erau tocmai bebelușii (cinci fete
și cinci băieți) acestor femei. Pe urechile copiilor au fost
plasate niște căști, iar în gură li **s-a pus** o suzetă, legată la un
aparat care **permitea** declanșarea magnetofonului. Bebelușii
în vîrstă de numai trei zile ascultau vocea mamei, apoi a unei
mame necunoscute (sau invers), iar cercetătorii le observau
reacția (manifestată prin supt) la auzul înregistrării audio pe
care puteau să o controleze.

Surprinzător a fost că, în mod general, **nou-riăscuții** și-au
modificat **ritmul** suptului (**accelerîndu-l** sau **încetinîndu-l**),
în așa fel încît să asculte mai frecvent vocea mamei decît pe
aceea a persoanei necunoscute.

it nu doar că bebelușul **recunoșteai** 5 mamei și o
prefera celei a unei persoane **necunoscute**^ **ci**, mai **mult**,
că el era capabil să învețe cum să „producă' **voeef** mamei și
să descopere **modalitatea** de a o face cit **mai** des

ctuate cu vocile taților nu au are (DeCasper și Prescott, 1984). -, nici copiii de pină la patru luni m

Din păcate, exp

relevar acest rezultat

Nici nou-născuții și.

reconosc vocea tatălui (Ward și Cooper, 1999).

Cum de se întâmplă așa ceva?

Ei bine, se poate că experiența prenatală să influențeze de manieră semnificativă preferințele nou-născuților pentru anumite voci. Un fă

t va fi expus mai mult timp vocii **tatălui** său, și de aici o **altfel**, este și ceea ce a mai jos (**Kisilevsky et al.**, 2003), care viza liU-iu; uman de a identifica vocea maternă.

60 de **fetuși** (cu o vîrstă medie de 39 de **săptămîni**) au l i- la experiment. Jumătate dintre ei (**n** = 30) au ascultat o **înregistrare** ' pe bandă magnetică a vocii mamei lor în vreme ce ,etacia citea un poem de două minute. **Celorlalți** 30 de fetuși, p cernu* **ie era citit** de o necunoscută. Și **într-un** caz, și în celăla era transmisă printr-un difuzor ținut la aproximativ 10- cm **cse** abdomenul mamei (**la** 95dB).

mamei decât celei a

preferință spontană pentru vocea mamei. De demonstrat recent experimentul prezenta

evaluarea capacității

Cercetătorii au înregistrat frecvența cardiacă a fătului **în** timpul sedinței și au remarcat că aceasta crește în prezenta vocii mamei și, scade Sa vocea străină (vezi figura 5), accelerarea ritmului cardiac datorîndu-se, în opinia cercetătorilor, faptului că bebelușul se animă la inflexiunile vocii materne. Studiul a dovedit că bebelușul este capabil să facă diferența dintre vocea mamei și aceea a unei necunoscute, și aceasta chiar înainte de a se naște.

Cele cinci simțuri ale bebelușilor 71 Inceputul

Sfîșitul

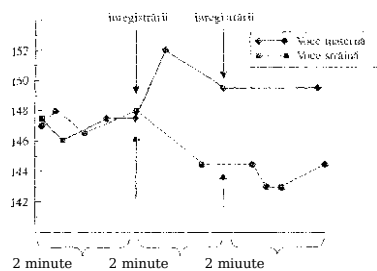

Figura 5. Media frecvenței cardiace a fetoșilor pe intervale de 2 minute, în funcție de tipul de stimul (voce maternă **versus** voce străină)

Concluzie

Astăzi este o certitudine faptul că, încă înainte de naștere, fătul posedă incredibilă capacitate de a recunoaște vocea mamei, de a răspunde la aceasta și de a o prefera tuturor celorlalte voci.

Vorbiți-i așadar cât puteți de des bebelușului pe care îl așteptați sau **nou-născutului, pentru** că cercetările **indică faptul** că el **vă** apreciază în mod deosebit vocea.

Bibliografie

De Casper, A.J., W.P. Fifer (1980), „Of Human Bonding : f f ^ n tv=- n voi-e n_ nr 1 t-r-

\ ' ») I ^4) ru r<u r ° -> i ' a **p i n** _oF

' < c« T.«* [>», jlt. Ci nn i la n a'^14 '< f inn value **p l i j } n i** **T^-^ f i ? v „” pp** lisilevsky, B.S., S.M.J. Hains, K. Lee, X.

Xie, H. Huang, K /h / Vane C) > FV'-t o r r > < .
e

„ Oli P Pvi r lOLCital i cprf \4 np ^A 2 _m - r_s a p ro pp I «)) A L io
Fm r-r -

i- 1 1 1 1 » » « . ' i fr r t *biology*, 35, pp. 49-59.

18. Trebuie să închideți **televizorul** cîncî îi citiți
bebelușului o poveste?
Sensibilitatea bebelușilor

la zgomotele de ■fond

Dacă ați fi bebeluș, cum ați înțelege lumea care vă înconjoară ? În
lumea reală, ne confruntăm cu o mare varietate de zgomote.
Creierul adultului interprează toate aceste sunete percepute și le
separă, localizînd sursa dinspre care vin și, în sfîrșit, creierul lui
se concentrează doar asupra sunetului pe care individul vrea să-l
audă (vezi „Efectul «cocktail-party»”¹). Dar, oare, în ce mod
percep bebelușii au un mediu înconjurător în plan sonor ?

1. S. Cicchetti, *150 de experimente în psihologie pentru cunoașterea
celulată*, edit. p. 36.
In or 7f/ * i > rec~ „ ^-c^L na» ? ^

XBAuui' „ ” * ~ ' „ ' ' ' „ v 1 ” t ~

anTijo.- sii-v*«,* •> v”< ' ? cv pi» j,j l -vr ljrsa »
œi tur <¹⁵ i Ua v -ja de ¹¹ au „u -i<_ ul mp i ni f, nr

auzeau și
dreaptă.
Calculato
cile endat
Subiectul
dintre car

cel al unui adult.

Pentru a înțelege și mai bine ce anume aud bebelușii, Werner și **Boike** (2001) au studiat comportamentul a 73 de copii, cu vârsta cuprinsă între 18 și 30 de luni, toți **avind** un auz normal. Subiecții au fost expuși în mod individual **timp** de patru jumătăți de **secundă** unui zgomot cu spectru larg, generat de un calculator (1000 de **herți**) și unui alt sunet, asemănător cu tonalitatea telefonului (avind tot 1000 de herți)¹. Uneori, aceste sunete erau produse independent, alteori, erau mascate de un zgomot de fond. **Sunetele** erau produse la niveluri sonore diferite, pentru a se urmări dacă toți subiecții sînt capabili să Se detecteze. Participanții tetele prin intermediu! unei căști plasate în r

(patru tipuri de **stimuli** în mod aleatoriu, un sunet, alteori pe celălalt, cu și fără zgomot de fond.

alături de mamă într-o cabină, iar unul pe o măsută plasată în fața **lui** niște jucării care nu scoteau nici un zgomot. Cercetătorul și mama purtau o cască, astfel încît ei să nu audă zgomotele la care era expus copilul. Un observator plasat în afara cabinei **observa** discret copiii **printr-o** fereastră și nota dacă bebelușul **se întorcea după sursa sunetului**, dacă își **schimba nivelul de**

74 100 de
sau, în sfîrșit, dacă își privea mama în momentul producerii stimulului sonor.

Cîm despre aduții, aceștia au fost testați în mod similar, dar singuri în cabină. Ei trebuiau doar să ridice o mîină atunci cînd percepeau un zgomot.

Rezultatele au demonstrat că, în medie, bebelușii detectau mai bine zgomotul decît tonalitățile. În ceea ce privește sacvențele experimentale.

3 cu zgomot de fond, diferența de detectare între bebeluș și adult a fost de 14 decibeli pentru zgomot și de șapte decibeli

pentru tonalitate (vezi figura 6). La sunetele pure, diferența dintre bebeluși și adulți era de zece decibeli pentru tonalitate și
zgomot de fond, ei **avînd**

unosc mai greu decît adulții aceasta este bruiată de un tendința de a auzi

75

zgomot de fond (Newman, 2005).

În această serie de experimente, o serie de bebeluși de 5, 9 și 13 luni trebuiau să asculte niște prenume (ale lor, precum și altele) rostite de o voce acoperită de alte voci. Bebelușii în **vîrstă** de 5 și de 9 luni nu **și-au** perceput prenumele decît atunci cînd vocea care ie pronunța era cu zece decibeli mai puternică decît zgomotul de fond. Dimpotrivă, la copiii de 13 luni, reușita

Concluzie

Mediul înconjurător rezonază în urechile bebelușilor diferit în raport cu adulții. Lumea sonoră este aîcseă un amalgam de zgomote, în interiorul căruia celor mici le este foarte dificil să distingă un sunet de altul. Adevărul este că bebelușii sînt niște „generalişti” și aud toate frecvențele simultan. Nu fiți surprinși așadar dacă îngrăuș dvs. răspunde la zgomote neașteptate.

Noi, adulții, avem o atenție selectivă, centrată în mod normal pe o bandă sonoră îngustă, fapt care ne permite să ne c

1. Scala decibelilor este una logaritmică. Astfel, trei decibeli în plus corespund unei dublări a nivelului sonor, iar 10 decibeli în plus multiplică nivelul sonor cu 10.

pe o conversație, ignorând zgomotele înconjurătoare. Chiar și într-un mediu zgomotos, adulții pot înțelege o limbă și pot să-și recunoască sunetele. Dimpotrivă, bebelușii au o abordare diferită, nărind să audă sunete pe o bandă largă, unde toate frecvențele rezonază simultan și unde sunetele din planul secund sînt mai prezente decît ne-am imagina.

În opinia cercetătorilor, bebelușul ar fi programat în acest fel de mii de ani. Într-adevăr, cînd suămeșii noștri alergau prin cîmpiile din Serengeti (Africa Orientală), era esențial să audă toate zgomotele unei natui ostile pentru a repera rapid orice pericol (fîșnetul frunzelor, zgomotul înlundat al pașilor unui mare animal de pradă sau sunetul și mai amortizat al apropiirii unei feline etc.). Bebelușii ar putea așdai să reacționeze la zgomotele neașteptate tocmai din acest motiv. În societatea modernă, ceea ce altădată era un avantaj a devenit pentru bebeluș un inconvenient. Îi vor trebui zece ani pentru a învăța să ignore acest zgomot de fond și pentru a auzi, în sfîrșit, același lucru ca și adulții, care au învățat să filtreze zgomotul tonal de zgomotul de fond.

Ce trebuie să reținem în plan practic din aceste experimente ?

Ei bine, închideți televizorul sau radioul atunci cînd îi citiți o poveste bebelușului dvs. sau cînd vă adresați acestuia, pentru că îi va fi foarte dificil să distingă vocea dvs. în toată această mare de zgomote. În plus, o cercetare recentă a pus în evidență faptul că, dacă, de la unu la trei ani, copiii petrec mai mult timp în fața televizorului, ei vor avea mai multe dificultăți de atenție la vîrsta de șapte ani, așa încît necesitatea de a limita (fără a interzice complet) această distracție la copii foarte mici se justifică o dată în plus.

17, în bebelușul **dvs.** zace un mic **Mozart**?

Memoria bebelușilor în ceea ce privește experiențele muzicale

Dacă îi cîntați bebelușului un cîntec de leagăn, acesta își va aminti de el după cîteva zile? Ei bine, răspunsul este afirmativ, și aceasta nu neapărat pentru că nu. cîntați frumos.

într-un studiu recent, Saffran, **Lomart** și Robertson (2000) au **descoperit** că deja de la **vîrsta** de șapte luni copiii **își** amintesc **experiențele** lor muzicale.

sofiogrp"3
Christakis, D.A., F.J. Zimmerman, D.L. Di Giuseppe, C.A. McFarty
(2004). „Early Television Exposure and Subsequent Attentional
Problems in Children”. *Pediatrics*, 113, pp. 708-713.

Jewman, R.S. (2005). „The Cocktail Party Effect in Infants Revisited:
Listening to One's Name in Noise”. *Developmental Psychology*, 41
(2), pp. 352-362.

Werner, L.A., K. Boike (2001). „Infants' Sensitivity to Broadband
Noise”. *Journal of Acoustical*.

Ei au cerut părinților a 11 copii de șapte **luni** să le pună **înre-**
gistrarea a două secvențe dintr-o sonată de Mozart, timp de
două **săptămîni** în fiecare zi¹. După un interval de 15 zile fără

sonate, cercetătorii au convocat bebelușii la **laboralei, unda**
ji. I s-a pus înregistrarea **pasajelor** rr **familiarizați**, precum
și fragmente s

Un alt grup (de control) de 14 participat doar la această a
doua fază a **experiment j** Rezultatele au demonstrat că
bebelușii au făcut bine **J.isrertța** între sonatele pe care le
cunoșteau și cele pe care nu le **cunoșteau**, față de bebelușii
din grupul **de** control, care nu au **făcut nici o** 3 melodii.
Cercetătorii au fost **sui prinși să** 3 că **subiecții**
experimentului au fost **m ^i puțin tîenli la** imiliarizați
vreme de 15 rua - ■= cele noi.

Explicația; se știe de multă vreme că **stimulii profunde** . •
și/sau prea des expuși își pierd interesul pentru bebeluși
laslin, 2000; Hunter și **Ames**, 1988; Rose ei *al.*, 1982).
Astfel, este posibil ca ei să se fi plictisit să audă mereu
aceeași melodie, preferind să asculte una nouă. Astfel stînd
lucrurile, expenme---iul dovedește că bebelușii de șapte (uni
au **pe termen lung bucățile muzicale**

proiectată o lumină, iar experimentul începe de îndată ce bebelușul fixează această lumină. Atunci lumina se stinge și, fie pe peretele din dreapta, fie pe peretele din stânga bebelușului, începe să lumineze intermitent un bec. Un observator (ascuns) pornește muzica de îndată ce bebelușul efectuează o rotație a capului de aproximativ 30 de grade în direcția luminii intermitente. În acest moment, un difuzor plasat sub becul respectiv începe să emită o melodie. Când bebelușul se întoarce dinspre lumină timp de două secunde consecutiv, muzica se oprește. Se poate auzi astfel timpul în care bebelușul a privit becul (intervalul de timp în care a „ascultat”). În acest moment, lumina centrală este reaprinsă și astfel debutează o nouă secvență

Concluzie

Rezultatele au demonstrat că, la vârste foarte fragede, copiii au pentru muzică aceleași capacități de memorare ca și pentru limbă, într-adevăr, vom vedea mai departe că sugarii își pot aminti cuvintele din poveștile care li s-au spus cu două săptămâni mai înainte (vezi p. 175, Jusczyk și Hohne, 1997).

Bebelușul este așadar foarte receptiv la muzică, fapt confirmat de altfel și de alte studii (Trainor et al., 2004), care au demonstrat că, **începând** de la șase luni, copiii își amintesc ritmul și timbral **instrumentelor** (harpă, pian). Alte cercetări au relevat că bebelușii de patru **luni sînt** mai receptivi la muzica **armonioasă** (și sînt mai **pui-u** agitați cînd o ascultă) decît la muzica disonantă (Zentoe et Kagan, 1998) **și**, prin urmare, nu este deloc exagerat să afirmăm că **în** fiecare bebeluș zace un mic Mozart!

Totuși, nu uitați să schimbați **din** cînd în cînd discul, pentru că bebelușul (ca, de altfel, și adulții) se plictisește să asculte mereu

experiment.

Bibliografie

Aslin, R.N. (2000) *Interpretation of Infant Listening Times Using the Headturn Preference Technique*, conținută prezentată la International Conference on Infancy Studies, Brighton, England.
Hunter, M.A., E.W. Ames (1988), „A Multifactor Model of Infant

Research, 5, pp. 69-95. fose, S.A., **A.W.** Gottfried, P. Melloy-Carminar, **W.H** Bridger (1982), „Familiarity and Novelty Preferences in Infant **Recognition** Memory :

18, pp. 704-713.
i ai eit!< n i' it 217

18. Ce anume atrage mai mult

un bebeluș? Vocea mamei sau figura ei?

Influența semnalelor vocale și faciale ale mamei asupra

comportamentului bebelușului_____

Dacă doriți ca bebelușul dvs. să vină spre dvs. de-a bușite: .
situație va avea mai mult impact asupra lui: să vă vadă sau să
vă audă vocea fără a vă vedea, dvs. fiind ascunsă în spatele
nsii ?

e ia această întrebare, Vaish și Striano (2004)

Din cei 89 de bebeluși de 12 luni care au f

ticipat la experiment, doar 45 au fost selectați (24 de fete și de băieți).

bebeușul era așezat pe sol, la 20 de centimetri de o masă cu dimensiunea de **28 de centimetri și al** cărei **fund era de plexiglas**.

Cete cinci simțuri ale **bebelușilor** 81

Obiectivul, pentru bebeluș, era **acela** de a ajunge la mama lui îngrădindu-l respectiva fosă (situație potențial amenințătoare).

Cercetătorii au propus trei condiții experimentale diferite (figura 7):

- condiția „figură și voce”: mama trebuia să stea față în față cu bebelușul, de cealaltă parte a fosei, zâmbindu-i și vorbindu-i acestuia;

- condiția „exclusiv figură”: mama stătea dincolo de fosă, doar zâmbindu-i copilului;

- condiția „exclusiv voce”: cu spatele spre bebeluș, mama privea un ecran de televiziune și îi vorbea copilului.

Cercetătorii au măsurat **timpul** necesar pentru ca bebelușii să

îngrădească fosa.

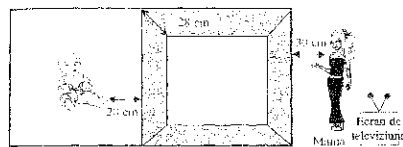

Figura 7

Rezultatele au fost următoarele:

- în condiția „figură și voce”, bebelușii au ajuns fa mama lor, în medie, după 50 de **secunde**;
- în condiția „exclusiv voce”, timpul mediu a fost de un minut și jumătate;
- i - în sfârșit, în condiția fosa în mai mult

de 3 n că, atunci când i

— ersat

ă față în ia»ă cal, a de timp esie cel-*

mai scurt. În **schimb**, împotriva mamei pare **a fi n**

Concluzie

De ce oare bebelușii sînt mai sensibili la semnalele vocale decît la cele vizuale ? Mai **întîi**, trebuie să precizăm că aceleași **rezultate** se obțin la multe specii de animale (**Cheney** și Seyfarth, 1985) ca și cum procesul de evoluție și-ar fi propus conservarea acestei competențe. Într-adevăr, **sensibilitatea la** semnale vocale permite schimbul de informații în contexte în care comunicarea pun

vizibilă).

Este de **altfel** și ceea ce susține o nouă teorie, propusă de **un** antropolog (**Falk, 2004**), **care** bebelușul, intervine o tehnică pe cînd au început să lucreze la eîmp, fapt care le împiedică să fie în contact vizual direct cu copilul. Conform acestei teorii, **plînsetele**

; la o

i contactul fizic. Pe scurt, faptul că

f - în. «întîrzi aie bebelușilor 83

3ibhoo?ne

Cfcoe , L- 1 - ^ M Se ,1937/ v va Jonkey Alarm Calls: Manipulate ,liLou2;h dtarea inlorm nun" *hetuniour*, 94, pp. 150-166.

Fall., **D** ('0u4 , „Fife iigu'sac E/**oluLio** m F rly Homiriins : **Whence Motlierese** / , *Behavioral ana oram Sciences*, 27, pp. 491-541.

Va _m, A r ano (2{0-1» .1' ^ isual '-lefe. „nee Necesary? Vocal %e sn **F.ivuul** Cu.s m **So-iai** Ketr, **vih** iP2' *Developmental Science*, 1, pp. 261-269.

19, Ce preferă bebelușul dvs.: să-i cîntați *Douăzeci pitici voinici* sau să asculte ultimul hit a) lui Céline Dion?

Preferința bebelușilor pentru cîntecele pentru copii _____

Sînteți în baie și ascultați un cîntec la postai de radio preferat, iar **bebelușul** dvs. este prin preajmă. Oare apreciază muzica ? Poate. Ar prefera să-i cîntap **cîntecelul Douăzeci pitici voinici** ? Cu siguranță.

încă în 1996, **un** cercetător **pe** nume **Tniinor** a **demonstrat** că

mamele cîntă altfel atunci cînd îi se adresează copiilor lor.

1 într-un experiment, Trainor (1996) a înregistrat 15

mame în vreme ce acestea **cîntau**, ia alegere, un cîntecel pentru copil **sau** un **cîntec de leagăn bebelușilor lor, care aveau vîrste cuprinse** între patru și șapte luni. **Mamele** trebuiau apoi să cînte același

cîntec în absența **.copilului**. Cercetătorul a pus cele d unor adulți, a

dificultate în a determina dacă bebelușul era sau **nu prezent** în momentul înregistrării. O analiză acustică a demonstrat într-adevCj că. atunci cînd **mamele** is cîniau bebelușului, tempoul era **maf < I ient**, pauzele dintre fraze mai lungi, iar tonalitatea **vocii mai** | | înaltă **decît** atunci cînd ele nu cîntau în prezența copilului (vezbj î p. 3? și p. 37).

Cercetătorul a mai demonstrat că bebelușii de patra și cinci luni preferă cîntecele care le sînt adresate direct decît cele care le sînt adresate în absența lor. f
 ei a testat preferința copiilor pentru cîntecele de leagăn j
 cîntate de mame în prezența lor comparativ cu aceleași
 cîntece, \

r. r. înregistrate cînd ei nu erau de față. Subiecții au fost testați cu
]

în timpul așezării procedeu de fixare a privirii (vezi p. |
 215),

Către a reliefat faptul că, din totalul de douăsprezece j
 rînduri pe care le-au ascultat, bebelușii au manifestat, o
 preferință r
 pentru cinci din cele șase cîntece de leagăn care le erau î
 adresate direct și au apreciat mai puțin celelalte șase cîntece, \

Dar **începînd de la ce vîrstă** bebelușul preferă **să-și** audă
 mama **cîntîndu-i un cîntec** și apreciază mai **puțin** aceeași
 melodie **fredonată** de mama **lui în** vreme ce aceasta se **uită**
 în oglindă? Răspunsul a fost dat de un **psiholog** de la
 universitatea din Kyoto, -.-»« **a** demonstrat că preferința
 apare deja la **nou-născuții** în vîrstă de

; Mas taka (1999) a evaluat preferințele a 15 bebeluși
 japonezi în vîrstă de doar două zile pentru diferite tipuri de
 cîntece...

Cete cinci simțuri ale bebelușilor 85

părm'î ?~esif 8~ε j congenital surzi și nu comunicau

dect T' Ino^aiul -emn^ior Prin urmare, în viața intrauterină, coom nu au „xpu-^ aeîuc sau au fost puțin expuși ia vocile sau - înt^ak- >s-r =>n<o

Utitemd pr^fi^ui oe tw»», a privirii¹, psihologul a pus nou-năs- cutrlor înre ^tr:~v:a «ioui -intec cîntat în prealabil de 10 mame japoneze și de 10 mame englezoaice în fața copilului și apoi în ^ fața unui adult. în ambele cazuri, era vorba despre cîntece de leagăn. Rezultatele au demonstrat că bebelușii ascultă mai degrabă cîntecul cîntat pentru copii decît pe cel cîntat în prezența adulților: 23 de secunde alocate einiecelor înregistrate în fața bebelușilor si sHa 15 pentru înregistrări ale acelorași mame, cîntînd de această dată în fața adulților.

Conciuzie

Acest experiment **demonstrează** că bebelușul dvs.'va prefera **cîntecele** care li **sînt** direct adresate în raport cu cele pe care le-ar putea auzi la radio sau la televizor. Se pare că

I în timpul **cmtecului**, în fața bebelușului este aprinsă o lumină, iar cercetătorul trebuie să cronometreze intervalul de timp în care bebelușul fixează becul. Cu **cit** acest interval de **tîmp** este mai lung, cu atît bebelușul este mai interesat de sunetul pe care îl aude concomitent. Dacă din timpuri străvechi mamele cîntă bebelușilor cîntee**de** leagăn, trebuie să **existe** o explicație. Prima care ne **vi.*.;;** **;n minte** este că acest fapt calmează copilul. într-adevăr, o cercetare recentă demonstrează că bebelușul este mai atent atunci **cînd** mama **sa** îi cîntă un cîntec decii atunci ciad îi vorbește. | Unor bebeluși de șase luni ii s-au proiectat niște filmulețe video I în care mama le vorbea sau le **cînta** un cîntec **(Nakata și Trehub,**

aceste preferințe **sînt** înnăscute, din moment ce se manifestă indiferent de limba **maternă** și chiar la copii cu părinți surzi.

De ce fac oare non-născuții o asemenea diferență între cîntece de leagăn care le sînt adresate și cele care nu li se adresează în mod direct ? În rînd sigur pentru că, atunci cînd ne adresăm bebelușilor, frazarea este mai ritmică, mai repetitivă și, din punct de vedere emoțional, mai expresivă.

SS 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște ma. faine copilul -

în sfîrșit, puteți fi sigur că bebelușul dvs. va prețui să vă audă cîntîndu-i cîntecul despre ceata lui Pițigoi decît să aștepte la televizor o melodie cu trupa dvs. preferată.

Bibliografie

Masataka, N. (1999), „Preference for Infant-Directed Singing in 2-Day-Old Hearing Infants of Deaf Parents”, *Developmental Psychobiology*, 35 (4), 1001-1005.

20. Ce îl interesează mai **mult** pe bebeluș: ca mama **să-i** vorbească sau să-i **cînte un** cîntec?

Răspunsul bebelușului la vorbele și la cîntecul părinților

2004) Psihologii au c

ii intervalul de timp în care bebe-

Rezultatele au demonstrat că bebelușii și-au privit mai mult timp mama în vreme ce aceasta le cînta un cîntec decît atunci cînd **ea le** vorbea. În același timp, mișcările lor corporale au fost mai

Probabil că, spre deosebire de variabilitatea caracteristică vorbirii, repetarea aceluiași cuvînt, precum și ritmul mai regulat, aspecte specifice muzicii, favorizează suscitarea și menținerea atenției copiilor la niveluri moderate.

Într-un alt studiu a fost testat nivelul cortizolului¹ prezent în saliva bebelușului:

Sherfield et al. (2003) au efectuat un experiment vizînd analiza **eșantioanelor** de salivă la bebeluși **în vîrstă** de șase luni, înainte și după **ce** mama ie-a cîntat acestora un cîntec de zece minute. Proporția de cortizol a variat în mod semnificativ și **invers proporțional** cu nivelul inițial, ceea ce **demonstrează, în** mod clar, că sugarii cu un nivel inițial ridicat al **cortizolului** au înregistrat o scădere a proporției de cortizol după cîntec, în vreme ce, la sugarii **avînd** un procent inițial scăzut, **s-a observat** o creștere a

1. Ce este cortizolul? Un hormon care, dincolo de acțiunea lui **în** situație de stres, face să fluctueze vigilența. Procesul său este, spre exemplu, destul de scăzut la începutul după-amiezii, la ora sîcstei. Dacă avem prea mult cortizol în sînge, sîmem stresaji, chiar deprizaaji. Dacă nu avem suficient, sîmem mai degrabă lipsiți de energie. Rolul său în cunoaștere a fost și el studiat (de exemplu, **Lupien et al.**, 2002).

Așadar, după cum se pare, cîntecul poate servi drept regulator al trezirii, scăzînd starea de alertă la un bebeluș oarecum stresat (și avînd un nivel al cortizolului ridicat) sau, dimpotrivă, crescînd vigilența la un bebeluș care momentan este puțin inert. Dar care este situația în cazul taților? Cîntecul lor are și el un efect asupra comportamentului bebelușilor?

Mai multor tați li s-a cerut permisiunea să fie înregistrați în vreme ce cîntau un cîntec bebelușului lor, apoi au fost înregistrați pentru a doua oară, de data aceasta în absența copilului (O'Neill, *et al.*, 2004). Alți adulți au fost solicitați să evolueze cele două tipuri de înregistrare. Aceștia au considerat cîntecul redonat de față cu copilul mai blînd, mai rămate și mai potrivite pentru un bebeluș decît cele care nu se adresau direct sugariilor.

După această etapă a experimentului, cînd bebelușii au fost puși în situația de a-și manifesta preferința pentru una sau alta dintre înregistrări, ei nu au acordat mai multă atenție nici uneia dintre categorii. Dimpotrivă, fiindcă au fost înregistrate și mamele, s-a putut compara interesul bebelușilor față de cîntecul cîntat de ambele părinți. Și, surpriză: bebelușii au manifestat vizual mai multă atenție ascultîndu-și tații cîntă decît ascultîndu-și mamele.

Concluzii

Atunci cînd cîntați din dragoste pentru copilului dvs., indiferent dacă o faceți pentru a-l stîmula, pentru a-l adormi sau pentru ca el să accepte mai ușor să fie manipulat în fel și chip cînd îl schimbați, puteți fi sigur că melodia își va face efectul.

Cîntecul are consecințe favorabile asupra comportamentului bebelușilor, mai ales în ceea ce privește nivelul stării de veghe, inducerea somnului, reducerea plînselor și creșterea efectelor pozitive. În egală măsură, el consolidează atașamentul dintre mamă și copil și îl face pe acesta fericit.

>”mo i-ijr”ie bebelușilor 89

G< d.. v* ti c°iceta>ije ra ă mci < ■ nu ar trebui să se

piv'eze 'e ^ Je i cirta -"»piuismui

RiulW^" „

Lupi™ «5 J C W „W'jk'nson S B ie<- r Menaid N.M.K. Ng Zm
Km, W P v Na - (2000» „Tv Modul»->n Ffec« **of**
Corticosteroids on Ogennon Snsdie^ in >uno Hum n
Porahntn“, *Psychoneuro- endocrinolox*. 27. **op. 401-416**.

Nakata, T S E Trf-n **ib** >2« **>4i niant** R^spc ĳsr eness to
Maternal Speech an ĳii gi^a >,, **ist R»/>auo>** n i **e**
opment, 27 (4), pp. 455-464.

O'Neill CT LI T.aiiio. „ **T.enat** <2<M; , Ir^anc
Responsiveness to Fatb-r« Sin^ng **Mr, P^ epu>**-l '8 pp. 409-
425.

Sheniiekl, r SETiehob,T salute ,200.,) **Mate** iai Singing
Modulates În „am us-r Fs|> liH if Mi *tc v^ „H ĳ-375.

21, Bebelușul **dvs.** știe ce înseamnă gustul bun
înainte de a suge pentru prima dată în
viață?

Expresiile faciale ale nou-născuților la diferite
gusturi

Se spune adesea ca **nou-născuții** nu au simțul gustativ la fel
de **exact** ca adulții. Mai **mult**, **unii** se întreabă dacă un nou-
născut face diferența între dulce, sărat, amar și **acru**. Dar
sintem oare **siguri** de **asa stau lucrurile** ?

Astfel, pentru a se afla dacă bebelușii sunt instinctiv capabili să facă aceste distincții au fost făcute mai multe experimente.

În una dintre aceste cercetări, Rosenstein și Oster (1988) au pus, pe rând, în gura a 12 nou-născuți în vîrstă de doar două ore zahăr (gust dulce), clorură de sodiu (sărat), acid citric (acru) și clohidrat de chinină (amar), apoi au observat și au filmat expresiile faciale ale bebelușilor în contact cu cele patru substanțe. La zahăr, bebelușii erau destinși și relaxați și începeau să sugă. Dimpotrivă, reacțiile la soluțiile sărate, acre sau amare au constat în expresii emoționale negative:

- ca răspuns la gustul acru, copilul ȳugua buzele;
- ca răspuns la gustul amar, copilul ȳncepea să deschide gura mare;
- la clorura de sodiu (sare) nu s-a ȳnregistrat nici o expresie facială particulară.

Un alt cercetător (Steiner, 1973, 1977, 1979, 1983) a demonstrat, cu același gen de experiment, că zahărul provoacă sc l area limbii și pl sc turi, ȳnsu te de relaxarea mu chilor feței și adesea chiar de un suris. La chinină s-au ȳnregistrat c sc turi și grimase (ȳndicarea buzelor, ȳlterea frun ii și a mu chilor din jurul ochilor, ȳncr ȳirea n sului). Mai mult, nou-născuții dădeau din m ini și din picior e și se puteau observa mică tr soare sau o ȳndep rtare a capului. La gustul acru, Steiner a observat reacții medii, situate ȳntre aceste reacții extreme.

După c nt s-a remarcat, capacitatea de a detecta sărea se dezvoltă după naștere. ȳntr-adevăr, la gustul sărat nu se ȳnregistreaz  nici un răspuns p n  aproximativ la v rsta de patru luni (Beauchamp *et al.*, 1986).

Concluzie

tului (ȳn
inotie),

funcțională, ele punând

potenșului pentru a
într-adevăr, preferința înăscută pentru dulce poate fi rezultatul
unei preferințe, tot înăscută, pentru detectarea și identificarea
surselor de hrană susceptibile de a fi hipercalorice, așa cum
respingerea gustului amar și a celui acru poate indica o presiune
selectivă spre evitarea unor alimente neconvenabile sau chiar
copii de vârstă mică resping alimentele

u
părinții nu trebuie să abandoneze

dintre **amar**, dulce și acru, fiecare **nînd** reacții faciale
diferite. Dar retate ca fiind de plăcere sau de

dacă r > , ? ii oare dezgust ? în mod sigur.

De altfel, de la nașterea sa, copilul suge mai mult dacă i se
preia apă îndulcită decât dacă i se dă apă sărată (**Tatzer et**
al, 1971) prin urmare, îi place zahărul. Ca și în cazul
adultului, reacțiile comportamentale la gust indică, într-un fel,
în ce măsură

Este posibil **ca originea** acestor **comportamente** faciale să
fie , de

: („aș vrea **5 nănnic** altceva! „). Cît

, și acestea pot fi

. Și dacă **numer**

n ar fi, anumite legume verzi (andive, **anghinare**, conopidă), ;
de hrană

trebuie să fie oferite în etape succesive, în așa fel **încît ele** să
poată fi tolerate și **chiar apreciate**.

Din fericire, atracția pentru zahăr și fluide descrește odată cu
vîrsta (deși...), iar copiii învață să se adapteze la normele
culturale și **sa-și** diversifice alimentația, ceea ce este mai
curînd pozitiv în **planul gastronomiei** și al

În sfîrșit, un mic **sfat**: observați cu atenție figura
bebelușului dvs. cînd începeți să-i variați alimentația; —ri» ; -
'd p;u_{es} deduce multe lucruri.

Bibliografie

Beauchanip, G.K, 13.J. Cowart, M.
Ganchrow
Expressions in Re
Gustatory Stimuli”
Rosenstein

, D., H. Oster (1988), Four Basic Tastes in Newborns”,
J.E. Steiner (1973), „The

Changes in **Salt Acceptability** în *Psychobiology*, 19, pp. 17-
25. , I.R., J.E. Steiner, M.

Steiner, I.E. (1977), „Facial Expressions an the Neonate lot

the Hedonics of Food - Related Chemical Stimuli", in
 J.M. Weiffenbach (ed.), *Taste and Development: The Genesis
 of Sweet Preference*, Washington DC, US Government
 Printing Office, Steiner, J.E. (1979), „Human Facial
 Expressions in Response to Taste

13, pp. 257-295.

Menon (1986), „Developmental
 Human Infants”, *Developmental*
 Daher (1983), „Neonatal Facial
 in Response to Different Qualities and Intensities of
 stimuli”, *Infant Behavior and Development*, 6, pp. 189-220.
 „Differential Facial Responses to
Child Development, 59, pp. 1555-1568.
 Gustofacial Response - Observation on Normal
 phalic Newborn Infants”, in J.E. Steiner (ed.), *Fourth
 in Oral Sensation and Perception*, Bethesda, Md., US
 of Health, Education and Welfare.
 and indicate

E., M.T. Schubert, W. Timisch, G., „Discrimination
 of Taste and Preference for Sweet in Early Human
 Development, 12, pp. 23-30.

Cele cinci simțuri ale bebelușilor 93

22. **Nou-născutul dvs. preferă** laptele
 matern sau pe cel industrial?

Preferința nou- născutului pentru mirosul
 laptelui mamei

Ce preferă bebelușul ? Laptele mamei sale sau laptele ia cutie
? **Pentru** a afla răspunsul la această **întrebare**, este suficient
să-i întrebăm pe bebelușii înșiși.

Doi cercetători (Marlier și Sehaal, 2005) au **observat**
comportamentul **nou-născuților** în vîrstă de doar trei sau
patru zile față de **mirosul** laptelui uman (familiar, adică de la
propria mamă, și nefamiliar, adică de la altă mamă) și al
laptelui industrial (familiar, cel pe care s-au obișnuit **să-i** bea,
și **nefamiliar**). Rezultatele au demonstrat că, atunci cînd au
fost expuși la mirosul laptelui nefamiiar (industrial sau
uman), bebelușii **hrăniți** fa sîn sau cu biberon își întorceau
capul mai mult spre laptele uman decît spre cel industrial!. în
plus, ei deschideau mai hotărît gura în această situație.

Concluzie

în ciuda eforturilor considerabile în direcția fabricării unui
iapte praf cit mai complet, studiile au demonstrat că mirosul
iapteiui matern este mai atrăgător pentru nou-născuți decît
laptele industrial, iar această preferință este independentă de
tipul de alimentație care i se oferă copilului după naștere.
Prin urmare, natura este bine întocmită...

t

94 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște rnaî o| c
„o~ilul ..

Bibliografie

Marlier, L., B. Schaal (2005), „Human Newborns Prefer
Human Milk: „i Conspecific Milk Odor is Attractive without
Postnatal hxcpc-.iTe”, - Child Development.. 76, pp. 155-168. J
1|

23. Bebelușul poate să-și recunoască [

mama doar după miros?

1

Preferința nou-născuților
pentru mirosul mamei

Am văzut extraordinara capacitate a părinților de **a-și** recunoaște **nou-născutul**. Dar bebelușul își recunoaște oare **părinți**; „

Ei bine, dacă într-o cameră plină de necunoscuți cineva trece din brațele unei persoane în ale alteia, poate că îi va fi util să 0 „ recunoască pe cea care îl protejează **și-l** hrănește. Bebeluși; **r s** va fi deci în măsură să realizeze acest test simplu, **uitizindu-si simțul olfactiv**.

S-au **întreprins** astfel **mai** multe studii **pentru** a afla aaea

Cu ajutorul unor comprese purtate de mame în sutien, un cercetător (**MacFarland**, 1975) a demonstrat că bebelușii în vîrstă de doar două zile sînt capabili să recunoască mirosul matern. **MacFarland** a utilizat trei tipuri de comprese: purtate de mama bebelușului, purtate de alte tinere mame sau, în **silrșit**, nefolosite.

Acestea- au **fast aouse** aproape de obrazul (sau oDraili) celor 20 do & pu cai e au fost testați. Observațiile Căite în oacru experimentului, care a fost filmat, *au* demonst **at** că i ? **am cei** 20 de nou-născuți s-au orientat mal -des și mai **mi l** timp spre compresa care s-a aflat în contact cu

Dar ce se poate spune despre c

Cernoch și Porter (1985) au întreprins o serie **de e** pentru a răspunde la noi întrebări. **Utilizând** o metodă identică (o bucată de bumbac **afiată** în prealabil cu **subsuoara** mamei), cercetătorii au demonstrat că bebelușii hrăniți la **sîn**, în **vîrstă** de 1, pot să-și identifice mama doar după mirosul îișirn

de alte femei. Nu la **fel** s-a **întimplat** în cazul copiilor **h** DiDeronui. De **altfel**, nici **copiii dintr-un** grup, nici ceilalți nu au

hrăniți la sîn sau **cu biberonul la mirosul matern** este de **Sullivan și Toubas (1998)**. În acest ca; fie o cămașă de spital purtată de **mair** purtată de mama altui nou-născut, fie o

cel întreprins
t. Cercetătorii au utilizat
a bebelușului, fie una
cămașă care nu a fost
mașă.

ălui și acela al

Este posibil ca, fiind alăptați la sîn, **nou-născuții să** fie mai

olfactivă unică a mamei.

Nou-născuții au fost testați în trei situații diferite fie după **ce a” { plins** vreme de un minut, fie **în timp** ce erau pur și **simplu treif-j** fie cînd dorn **Psihologii** au

punea alături o cămașă purtată de mama lor sau chiar una purtată de orice altă **mamă**! Ceea ce nu s-a întîmplat în cazul **cămășii** nepurtate. S-a mai descoperit că bebelușii

aflați în stare de **veghe** își deschideau mai tare gura în prezența cămăș dovedește că ei făceau diferența între mirosul

utilă, în măsura în **care aceasta** ce permite; copilului. S-a mai demonstrat rolul important al mirosului matern

unui obiect impregnat de mirosul mamei îl face pe bebeluș **să-și**

Chiar dacă nou-născuții **sint** în general atrași de mirosul **corpului** altor femei care alăptează, bebelușii **hrăniți** cu lapte matern **învață** repede, prin supt, semnătura olfactivă caracteristică a mamei lor și pot mai târziu să **o** identifice grație acestui miros.

Cît despre cei hrăniți cu biberonul, oare **sint** ei mai puțin abili decît ceilalți în acest domeniu? S-ar crede că **nu**. De altfel, și acești **nou-născuți se** întorc spre mamă **căutîndu-i** sinul, ceea ce **uneori** creează **unele sentimente de vinovăție la femeile care nu**

alăptează. Dar, întrucît nu se află în contact cu sinul, capacitatea lor de a recunoaște mirosul manciomului va dispărea curînd. Astfel, nou-născuții hrăniți cu biberonul vor învăța să și recunoască mama prin alte tipuri de **miros** (mirosul **gîtului**, parfum etc.).

importante, din moment ce capacitatea de a recunoaște mirosurile permite nou-născuților să se orienteze spre **sinul** matern și spre mamelon. Prin urmare, această aptitudine influențează **în** mod egal activitatea motorie generală și trezirea bebelușilor.. Studiile - îi trează că bebelușii alăptați **la** sîn recunosc mirosul pieptului **și** al **axilelor mamei mult** mai bine decît cei care **sint** hrăniți cu **biberonul**. Cît despre cei din urmă, și aceștia vor fi capabili (prin **t**;) să **recunoască** mirosul (de exemplu cei ai **gîtului**) mamei,

se află în **con tact cînd** sînt alinați, j f_ un fapt demonstrat așadar că bebelușii percep mirosurile y s nt foarte sensibili la ele. Chiar și **în** întuneric bebelușul **dvs.**

> **f oabii** să vă **identifice**. El își va întoarce capul după dvs. și **vă** va regăsi **sînul** exclusiv după miros. Mirosul dvs. îl va reconforta.

— bebelușul (Schleidt și Genzel, 1996). S-a constatat că, după două săptămîni de viață, nou-născuții se orientează mai mult spre parfumul familiei decît spre orice alt *parfum*. La puiru săptămîni (la două săptămîni după ce mamele nu și-au mai parfumat sîni). *majoritatea* bebelușilor nu a mai arătat nici o preferință pentru unul sau altul din *parfume*.¹ fapt care dovedește că preferința poate dispărea în absența *semenca*. că nou-născutul poate învăța să recunoască și să aprecieze un miros (vezi Balegii și Porter, 1986), mai ales dacă acesta este asociat cu plăcerea (hrănirea). Pentru că mama este o sursă de plăcere, un bebeluș hrănit cu biberonul va învăța rapid să-și recunoască

Și da, încă de la naștere, sințeți impregnată în papiieie olfactive -] aie bebelușului **dvs.** jf

I

Bibliografie

Balogh, R.D., **R.H. Porter** (1986), „**Olfactory** Preferences **Resulting**, from Mere Exposure in **Human** Neonates” *Truant J^tavior and Development*, 9, pp. 395-401. Cernoch, J.M., R.H. Porter (1985), „Recognition of Maternal Axillary

Odors by Infants”, *Child Development*, 56, pp. 1593-1598. MacFarland, A. (1975), „Olfaction in the Development of **Social** Preferences in the Human Neonates”, în A. MacFarland (ed.), , *und Syposium*, 33, pp. 103-117.

Schleidt, M., C. Genzel (1990), „The Significance of Mother's Perfume for Infants in the First Weeks of their Life”, *Ethology and Sociobiology*, 11. pp. 145-154.

Sullivan, R.M., P. Toubas (1998), „Clinical Usefulness of Maternal

Odor in Newborns : Soothing and Feeding Preparatory Responses”, *Biology of the Neonate*, 74, pp. 402-408.

24. **Nou-născuții** este sensibil la mirosurile plăcute și la cele neplăcute?

Expresiile faciale, comportamentele și localizarea mirosurilor la nou-născuți

Când intrați într-o încăpere unde miroase urât, vă gândiți că pute, dar oare bebelușul dvs. în vîrstă de doar câteva ore pe care îl

localizeze . putea să tragă aceeași concluzie și să

oii «Prit' Li

c? îi-au propus să afle dacă **nou-născuții sînt capabili**

sa răspundă unidirecțional la prezența mirosurilor deranjante. Ei au **efectuat** un experiment pe 20 de bebeluși, cu **vîrste** cuprinse între 16 și 130 de ore (Rieser *et al*, 1978). - **enf** o.-;”**sta**, cercetătorii au plasat o mică **fiolă** conținînd

■vții i - o, nuc aproape de fața fiecărui bebeluș fie la **stînga**, fie

pentru, . dintre nou-născuți și **au fost filmate mișcările**
Dar în c

în mai multe cercetăr
bebelușii sînt receptiv
prezente
efectuate **oe** copii după scurta apropiere de acest produs, în
mai bine de 75% dintre situații, bebelușii au întors capul în
direcția opusă solventului. Copiii care au întors mai
viguros capul au fost cei care s-au agitat mai puțin la
apropierea fiolei de amoniac. Dimpotrivă, cei care **nu și-au**
prea întors capul s-au

e?

i (1974, 1979), î

i mirosuri. Pentru aceasta, el a it **unor nou-născuți de mai puțin de 12 ore diferite arome**. După ce a filmat pe fiecare bebeluș în parte, **el** a observat că t de banană, de vanilie **și** de unt **produceau** și r 3 și de ouă s

diferite, precum coborîrea colțurilor gurii și țuguiera
buzelor.

Concluzie

nă în momentul de față nu există un **critei** ;a ferm ue

pun în evidență faptul că bebelușii fac bine diferența îi **■** - -
^ și parfumuriie agreabile și mirosurile fetide și alte **eman u-**
. III Din acest punct de vedere, se pare că adulții au **apro-** ;>
■ 1 gusturi ca și **ei (amoniacul și ouăle** stricate **nu** atrag .

■ -ii.i^ lume). Să ne **încăderii** aşadar în bunul nostru, simt si **uu** expunem bebelușul decît la mirosuri pe care le găsim , : ■ j_p **sîrșit, am putea conchide** că **nou-născutul** posedă, încă **c, h** naștere, capacitatea **innăscută** de a evita printr-o acțiune (**întoari** ■ ,... capului) mirosurile respingătoare **și** de a-și comunica (prin **expresia** facială) dezgustul față de acestea. În ceea ce privește **mi.**: os **i; k**

Bibliografie

- Rieser, I., A. Yonas, K. Wikner (1976), „Radial Localization of Odors by Newborns”, *Child Development*, 47, pp. 856-859.
 Steiner, J.E. (1974), „Discussion Paper : Innate, Discriminative Human Facial Expressions to Taste and Smell Stimulation”, *Annals of the New York Academy of Sciences*, 237, pp. 229-233.
 Steiner, J.E. (1979), „Human Facial Expressions in Response to Taste and Smell Stimulation”, *Advances in Child Development Behavior*, 13, pp. 257-295.

25, Nou-născutul dvs. „vede” la fel de bine cu mâinile ca și cu ochii?

Z. Transferul intermodal „tactil – vizual”

Care bebelușul dvs. este capabil să recunoască vizual, încă de la naștere, un lucru pe care l-a ținut anterior în mînă? Altfel spus, la nou-născuți, informația poate trece de la mînă la ochi? /

Cercetătorii au dorit să afle dacă există la bebeluși un „transfer intermodal” sing₁ tactil – sing₂ vizual”, adică dacă informația poate fi comunicată între modalitatea tactilă și cea vizuală. În 2003, 12 băieți și fete **avînd** vîrsta medie de 3 zile au fost „invitați” să participe la un experiment. Ei au venit la laborator însoțiți de părinți. ...”. Cercetătorii (Streri și **Gentaz**) au pus în mîna dreaptă a sugarilor fie o prismă, fie un cilindru. Dacă bebelușul lăsa obiectul din mînă, experimentatorul i-l punea la ioc pînă cînd copilul se obișnuia cu forma obiectului.

În a doua fază a experimentului, psihologii au prezentat copiilor, . în așa fel încît aceștia să le vadă, cele două obiecte

alăturate, timp de 60 de secunde, apoi au măsurat **intervalul** de timp din aceste 80 de secunde în care privirea bebelușului era fixată

Cercetătorii au observat că bebelușii priveau mai mult timp obiectul pe care nu l-**au** putut explora prin atingere. Cei care au atins prisma au privit mai mult cilindrul și invers. Aceasta demonstrează că obiectul explorat anterior prin atingere îi este familiar

e deosebire **de** celălalt, perceput ca nou¹. **Mou-născuții** pot astfel extrage informația legată de forma unui obiect **dir>** formatul tactil manual, pe care îl transpun ulterior în format **vizual**. **Streri** și Gentaz și-au propus apoi să studieze comportamentul vizual al altor 12 **nou-născuți**, fără ca aceștia să fi ținut anterior în mână nici cilindrul, nici prisma. Rezultatele au demonstrat că acești bebeluși au privit la fel de mult prisma ca și cilindrul care li s-a prezentat ulterior.

Concluzie

Cercetarea prezentată mai sus contribuie la ameliorarea înțelegerii pe care o avem despre nou-născuți, considerați nu mai deunăzi decât acum câteva ani niște simple reburii digestive !

Creierul bebelușului de trei zile este capabil să efectueze un „transfer intermediar”, cu alte cuvinte un obiect perceput cu ajutorul unuiii dintre simțuri (tactil² auditiv, **vizual**)³ poate fi

I¹k • I¹ , . - de au demonstrat că el își percepe corp cd , e > u i iciC cuMin² de cea reprezentată de rnama sa.
DU r, ilL c vne po lume (în mod cert chiar și înainte), a i w „a între corpul său și c
(Rochat. 1997). Un nou-născut de câteva ore se va comporta diferit dacă va fi atms ele uegetul unui adult sau de propria mână.

capacitatea de a **coordona informațiile cu** privire la forma
obiecte pe care le-au obținut prin modalitățile vizuală și
tactilă, și : de a învăța să o facă pe baza asocierilor

învăță **să** perceapă, aceste **capacități** fiind, dimpotrivă,
innăscute.

Nou-născuții „văd” așadar cu **mlinile** la fel de **bin**; ca **și** cu

doar atingmdu-ie **fără** să le vadă.

BibliogioTis

ueri. A., E. Gentaz (2003), „C frooi Hand io Eyes m
Newboms”, l 20, pp- 11-16.

26. Corpul **nou-născutului** „fuzionează” cu
adevărat cu corpul mamei?
Perceperea sinelui la nou-născut

Pochat și Hespos (1997) au analizat într-o manieră sistematică comportamentul investigărilor al nou-născuților puși în fața a două situații. În prima situație, ei au observat reacția bebelușului atunci când degetul unui psiholog îi atinge buzele. În a doua situație experimentală, ei au examinat comportamentul bebelușului la urmare a unui contact spontan între mîna sa și față.

Ei au constatat că bebelușii se orientau mult mai mult spre degetul adultului decît spre propria mîină. Contactul cu mîna psihologului a antrenat o mișcare mai pronunțată a capului, deschiderea mai evidentă a gurii, reflexul suptului în gură și scoaterea limbii.

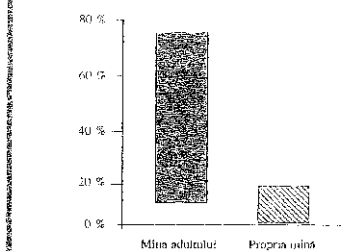

Figura 8. Procentajul de mișcări ale capului însoțite de deschiderea gurii și reflexul suptului, în funcție de tipul de stimulare

Concluzii:

încă de 'a naștere **noj-nascnui va** tace. Jir diferența între corpui său -i **n-e-‘u’ meoniuiâte~‘** Kai firz’u i-, mod progresiv, **acest** , sine” * ? **deveru dm** ce **îr** ce mai **wjiî** odată cu primul **suris** adevărat, orientat, care apare pe la 6 săptămâni. în paralel, își va dezvolta ceea ce cercetătorii numesc „șinele dică **va** descoperi încetul cu încetul capacitatea sa de a ;upra **lumii** și asupra obiectelor care îi înconjoară. **Acest**

1 gest de **a arunca** lingura de pe mäsută m timpul mesei.

Enfance, 3, pp. 275-286. Rochat, P., S.J. **Hespos** (1997).

JJennates : Evidence for an Early **Sense of Self**, **Early**

and Parenting, 6 (3 si 4), pp. 105-112. **Spitz. R.Ä.** (1995), *De la naissance à la p,*

ue chez l’enfant. Paris.

at Self”. in Ph Rochat
Research, Amsterdam.

Connaissance implicite du corps au
knowledge of the Body Early in Life”),

„Differential Rooting Response by
Development

;ud, A. (1965), *he f-*

isser. U. (1995), „Criteria for an Ecc fed.). **The Self in
Infancy: Theory** p. .16

P., N. Goubet (2000), „<

la vie. Paris, PUF. Wiwücuts D.W. (1982),

Comportamentul bebelușului

Sumar

27. Bebelușul dvs. este un imitator ? <i>Imitația la non-născut</i>	111
28. De la ce vârstă fiul dvs. va începe să aprecieze mașinuțele ? <i>Preferințele vizuale ale bebelușilor pentru activitățile și jucării pentru fete sau băieți</i>	114
29. Bebelușii care își imită mama vor fi mai conștiincioși decît ceilalți ? <i>Imitație și conștiință</i>	117
30. Direcția privirii dvs. are vreo importanță pentru bebeluș ? <i>Interpretarea privirii adulților de către bebeluși</i>	121

!
S
Egj
;11 Hj

mm

S
isii p
Ül jü
8Rp

M
ijl

JÊ

î !

2' Bebelușul dvs. este un Imitator? *Imitația*
la nou-născut

Începînd de la ce vîrstă un bebeluș poate imita expresiile faciale ale tatălui sau ale mamei? Relativ devreme sau mai tîrziu?

Dacă citiți această carte la maternitate, unde tocmai ați născut, încercați experimentul care urmează și poate că veți avea o surpriză.

În 1989, Meltzoff și Moore, doi cercetători de la Universitatea din Washington, au încercat un experiment cu 40 de nou-născuți în vîrstă de mai puțin de două zile.

Fiecare dintre copii a fost plasat într-o cameră mică, situată aproape de secția de neonatologie a maternității, în care lumina era stinsă, numai figura cercetătorului fiind luminată. Acesta se apropia de fața bebelușului, fie scoțînd limba timp de 20 de secunde, fie efectuînd o rotație a capului care dura tot 20 de secunde. Între aceste două comportamente, cercetătorul rămînea pasiv timp de alte 20 de secunde. Experimentul era apoi reluat de mai multe ori, dîrînd în total 5 minute. Copiii au fost filmați pentru a ii se analiza reacțiile la aceste comportamente.

În final, Meltzoff și Moore au constatat că bebelușii au scos de mai multe ori limba ca răspuns la adultul care scotea limba

112 100 de experimente în psihologie pentru a ne cu

decît la adultul care întorcea capul. Pe de altă parte, acțiunile

cop» au efectuat mai multe mișcări ale capului c, rotația capului efectuată de cercetător decît carăsoun* ^ terea limbii. Ei au observat aceste efecte în timp ^ ^ e.ecfua respectivele gesturi, dar și în timpul perioade ue i.nad ^ vi tare care urma.

Figura 9. Fotografie realizată în timpul altui experiment efectuat de Meltzoff și Moore (1977)

La nou-născut, percepția unui act poate fi înregis, «R. l'» fei încît să fie aplicată direct în executarea unui „plan motor” j„ opima cercetătorilor, bebelușul ar utiliza acțiunea adultului r; > un model care i-ar permite să-și fasoneze propriul comporta motor. Este și motivul pentru care comportamente 1< ci- i.ni.a.e ale bebelușului persistă în timpul perioadei de inactivitate

Comportamentul bebelușului 113

cuor iu.de

>nu -r^upj au capacitatea de a identifica și de a reproduce anum.te mișcări corporale pe care le percep la adult. Într-adevăr, ei sînt în măsură să reproducă o clipire din ochi (Kugiimitzakis, 1978) dar și alte expresii faciale (Fiełci *et al.*, 1982). Aceste „mişcări” sînt explicabile prin capacitatea înăscută de a produce „mişcări” motorii la perceperea unei mișcări (Jeannerod, 1997).

H -,>elușii sînt prin urmare niște veritabili detectori de mișcare „magică”, răspunzînd în mod înăscut la mișcările faciale pe care le observă. Într-adevăr, toate cercetările care au încercat să reproducă acest efect cu obiecte non-umane au eșuat. Surprinzător, în.

⁵ ucrăi 'ie citate, ca și toate celelalte prezentate în cartea de față. ■ demonstrează, dacă mai era necesar, că un nou-născut nu „KIM” simplu tub digestiv care își petrece vremea vegetînd și pînă la urmă, el este o ființă care observă, învață și r:pnide în m<>d activ la mediu...

Așadar, încercați acest experiment. Apropiați-vă, opriți-vă în fața bebelușului și scoateți limba de mai multe ori succesiv. La așiii-i apoi timp să vă răspundă. Veți vedea ce se va întîmpla.

Bibliografie

Field, T.M., R.W. Woodson, R. Greenberg, C. Cohen (1982), „Discrimination and Imitation of Facial Expressions by Neonates”, *Science*, 218. pp. 179-181

Jeannerod. 14 (1997), *The Cognitive Neuroscience of Action*, New York. Basil Blackwell.

Kugiumutzakis. G. (1999), „Genesis and Development of Early Infant Memory to Facial and Vocal Models”, in J. Nadel, G. Butterworth

114 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copilul

(ed.). *Imitation in Infancy* (p. 36-59), Cambridge University Press.

Meltzoff, A.N., M.K. Moore (1977), „Imitation of Facial Expression” . Manual

Gestures by Human Neonates”, *Science*, 198, 75-78.
Meltzoff A.N., M.K. Moore (1989), „Imitation in Newborn Infants Exploring the Range of Gestures Imitated and the Mechanisms”, *Developmental Psychology*, 25 (6), 95-

28. De la ce **vîrstă** fiu! **dvs.** va începe să aprecieze **mașinuțele**?

Preferințele vizuale ale bebelușilor pentru activități le și jucăriile pentru fete sau băieți

De la ce vîrstă fiul dvs. va începe sa aprecieze jucăriile si activii,mic pentru băieți ? Pentru a răspunde la această întrebare, trei cercetători (Campbell *et al.*, 2000) au făcut un experiment cu bebeluși

60 de bebeluși (36 de băieți și 24 de fete) au fost selectați prin intermediu! clinicilor locale și ai presei medicale. Toți erau născuți- l termen B^oelu i eu t m marii i_ ri ci- md p uit luni _ F nu - țci t tt i tr^r f « sr^d pii s rvl ea 3 | luni, 9 luni și 18 luni¹.

o ~ L t hi buf! „ ldt j ^ i T^ ns^i-t ;l b ațele l mamei, căreia i se cerea să nu intervină. Două ecrane de calculator

bebelușului 115

erau p'asate în șaia copilului, la aproximativ 60 cm. O cameră -dfe luat vsder amplasată între cele două monitoare filma copilul 6entru a se putea ocserva ulterior care dintre cele două imagini va fi fuață mai mult ump

■prin urmare, pentru fiecare copil s-au proiectat timp de cîteva secunde o sene de fotografii reprezentînd niște jucării tipic masculine sau tipic feminine¹ (pentru fete: păpușă, cuptor, fărăș, cartcior și prăjitor de piîne; pentru băieți: bilă, roată, tren șs mașină) Atus a c'ma pe ecranul din dreapta era proiectată o jucărie feminina, pe ecranul din stînga apărea simultan o jucărie masculină si invers.

Bebeluşii priveau apoi o serie de t'iimulețe în care doi copii de șase, respect'v șapte ani (de aceeași sex cu privitorul) jucau jocuri atriouite tradițional fetițelor² (se jucau cu păpușa, gâteau, dădeau te.efosna), rssoeiiv băieților (săreau, se încăierau, se juca.; be-i *cowboy*-'.j. Aceste filmulețe erau difuzate după același procacsu isimultan pe ecranul din stînga și pe cel din

I ūste ceea ce se cbeamă un studiu longitudinal.

it că:

începând chiar de la trei luni, băieții aveau tendința să privească puțin mai mult decât fetele fețele băieților; începând de la nouă luni, băieții acordau mai multă atenție fotografiilor cu jucării masculine decât celor cu jucării feminine; chiar dacă bebelușii de ambele sexe priveau cam la fel de mult activitățile masculine, începând de la nouă luni, bebelușii de sex masculin priveau mult mai mult timp decât fetele J și se jucau de-a *cowboy*A.

5 băieților care sâreau

1. Alegerea jucăriilor s-a făcut pornind de la distincția dintre sexe pusă în evidență în prealabil de alți doi cercetători (Berenbaum și Snyder, 1995).
2. Alegerea activităților s-a bazat pe modele ale jocului stabilite anterior în vederea diferențelor sexuale (Fagot și Leinbach, 1989). Si mai surprinzător încă pentru a evalua diferențele dintre fete și băieți (așa-numitul „dimorfism sexual”) în privința sociabilității și pentru a afla dacă acestea se datorează diferențelor biologice sau mai degrabă celor socioculturale, cercetătorii au avut ideea de a observa comportamentul

al a 102 nou-născuți.

Ei au analizat astfel eventualele diferențe de comportament între băieți și fete **atunci** când acestora li se prezenta fie o **figură** umană (obiect social), fie un corp în **mișcare** (obiect fizico-mecanic).

Rezultatele au dovedit că bebelușii de sex masculin au privit mai mult timp obiectul fizico-mecanic, în vreme ce fetele au acordat mai multă atenție figurii umane. În opinia cercetătorilor, rezultatele acestui experiment demonstrează că diferențele sexuale

sînt în parte de origine biologică (Connellan *et al.*, 2001).

Acest experiment a fost reluat în 2002 de Luichmaye și Bjorn-Coben pe 60 de **bebeluși** de 12 luni (băieți și fete) **cător** iu arătat o mașinuță și o figură umană. Rezumatele

Concluzie

Nu este deloc util să așteptați ca fiul dvs. să ajungă la vî^{ie}**ia** care poate să vă **spună** că e băiat ca să știți că îi plac jocurile pentru băieți. Se pare că bebelușii preferă deja jocurile și jucăriile potrivite sexului lor. în plus, stadiile au demonstrat că ei posedă deja „cunoștințe preverbele tacite” cu privire la genul sexual al celorlalți și că știu poate mai multe decît pot spune.

Bibliografie

Bernbaum, v., E. Snyder (1995), „Early Hormonal Influences on Childhood Sex-Typed Activity and Playmate Preferences : Implications for the Development of Sexual Orientation”, *Developmental Psychology*, **31**, pp. 31-42.

Campbell, **A.**, L. Shirley, C. Heywood (2000), „Infants' Visual Preference „ for **Sex-Congruent** Babies, Children, Toys and Activities : A Longitudinal **Study**”, *British Journal of Developmental Psychology*, 18, pp. 479-498.

Golan, Hwi. S. Baron-Cohen, S. **Wheelwright**, **A. Batki**, **J. Ahluwalia**

(2001), „Sex Differences in Human Neonatal Social Perception”, *Infant Behavior and Development*, 23 (1), pp. 113-118. Fagot, **B.**, M. Lombach (1989), „The Young Child's Gender Schema: „**Environmental** Input, Internal Organisation”, *Child Development*, **60**, pp 663-672.

Lutchmaya, S., S. Baron-Cohen (2002), „Human Sex Differences in ■ ' Social and Non-Social Looking Preferences, at 12 Months of Age”, *Infant Behavior & Development*, 25 (3), pp. 319-325,

29. **Bebelușii** care își imită mama vor **fi** mai conștiincioși **decît** ceilalți?
Imitație și conștiință _____

Observați-! pe bebelușul **dvs.** la **12** luni. Are tendința să vă imite ? Cînd executați diverse sarcini zilnice, încercați el să facă ia fel ? **Dar** cînd tatăl său (sau mama) meștește ceva, pare să vrea să facă același **lucru**?

ea, dacă există*

i și - MI...LI”

zitate sa la vîrste mai mari. Iată încă o **provocare pen^j** psihologi, veți crede... Este adevărat că în viața de **zi CU** rareori își pune cineva acest tip de întrebare.

Ei bine, un grup de cercetători au urmărit dai .
mmuic, naturală (mai fidelă sau mai puțin fidelă) a mamei **la**
beoeiusal <E' douăsprezece **luni ar** putea fi un predictor
pentru inc , **l la vîrsta**

în acest studiu, Forman et al. (2004) au cerut mam;i j-c-, ij-c-
niște acțiuni simple sub privirile bebelușilor lor cu vîrste
cuprinse între un an și 20 de luni. **Ele** trebuiau, spre exemplu,
sa pulvel rizeze, în joacă, un produs pe o masă, să o
ștea.gă cu ur, șervețel, apoi să arunce șervețelul. De
asemenea, ele debutau să dea de mîncare unui ursuleț de
pluș, după ce îl așezau într-un **scăunel și îl puneau o**
bavețică.

și notau dacă bebelușul își imită în mod convenabil nmc., dacă reproduce (sau nu) comportamentul acestuia **cu** «entuziasm și motivație (adică dacă poate fi solicitat **cu** ușurință « - « 1:3 la **bun** sfârșit imitația sau se **oprește** după primul au .t., , Cîțiva **ani mai** târziu, cînd copiii aveau doi **ani și jumr.**^ ; Ins Is patru ani, ei au fost testați din nou, dar folosindu-**se** ,i_ .-iobc șiia **dacă** respectă sau nu cu ușurință regi'n., 'moi.se ce 1 > -ii fc 3

Comportamentul bebelușului 119

erijou. Experimentatorul explica regulile, insistînd asupra inier- **chriisi** de a arunca f.e și o privire sub cuvertură sau de a atinge țesătura altfel aecii cu un singur deget Cercetătorul adăuga că scala care nu respectă regulile este un trișor, iar faptul în sine **este** necinstit. Soluția trebuia să fie găsită de copil în cele trei minute cîna acesta rămînea singur în încăpere. Cercetătorii observau discret numărul de comportamente „ilegale” ale copiilor iungerea țesăturii cu mai muhe degete, aruncarea unei priviri sub cuvertură), precum și intervalul de timp în care se produceau acestea.

în altă probă experimentală⁴, mamele erau plasate într-o cameră împreună cu copilul. Pe c masa erau ls vedere mai mulie jucării, ru care mams interzicea copilului să se joace. înainte as a părăsi încăpeiea. ea enunța încă o dată această regulă. Copilul fc'o lăsat singur timp **as** un minut. Pentru a face jucăriile și mai atrăgătoare un adult pătrundea în încăpere, se juca timp de un itvnut ou ele, apoi ieșea. Copilul rămînea din nou singur timp ae încă 6 minute. Un cercetător observa copilul tară știrea acestuia 5' nota dacă jucăriile erau sau nu atinse și modul în care erau atinse (intervalul de timp dedicat acestei atingeri, dacă jucăria 6'-. atinsa cu un deget sau dacă era luată în mînă). Sr .'-'o ultimă probă, numită „a culpabilității”, era urmărit sentimentul ue tristețe resimțit de copilul conștient de încălcarea regulii. Cercetătorii îi făceau pe copii să creaaă că au stricat un obiect valoare (un xiiofori sau o ceașca de cafea), care le ers prezentat în prealabil, cu

I **Faptul** de „a

următorul mesaj: „Fii atent la acest o. Jet, eu i-am făcut!”. În realitate însă, obiectul e-a soart în bucăți, **dar acestea erau îmbinate bine pe un suport, în așa fel** încît copilul să nu-și dea seama.

În momentul în care copilul lua în **mină** obiectul, desfăcea în bucăți, iar cercetătorul exclama: „Vai de **mme! Ce s-a întîmplat?** Cine a făcut asta?”.. Copilul era apoi **observa** - timp de 60 de **secunde**, cercetătorul notînd expresia lui **facială**, tensiunea corporală, dacă își ferea sau nu privirea și, în silrșiff- **nivelui** global al tristeții. În primele două probe, cercetătorii aii 3, iarîna

treia, culpabilitate;
ani mai devreme;
regulite mai mult
slau un sentiment

deci ceilalți și trișau **mai** puțin. În plus, ei r de culpabilitate mai puternic în urma deteriorării obie .. Astfel, se pare că bebelușii care își imită cu entuziasm mamele dezvoltă mai devreme decît ceilalți simțul dreptății și sirii mar

Concluzie

il **dvs.** vă

faceți ceva, probabil **că** va **învăța** ; și va avea o **conștiință** i

lestul de repede să

;a ce este permis. Toi după **un** eșec de car : să fie dojenit cu **însi**:

I **și** nu va fi ;

Adulții își închipuie adesea că, în momentele în care nu se comunică cu ei, bebelușii sînt niște ființe izolate social. Dar

a? în

părinții poate **fi** legată de o foarte

Explicația? În opinia cercetătorilor, dorința de a-**și** imita

a 1-A rt<r f,ir i, T,- »r l' »><■ -l vn-.apentru a-l **socializa**.

Aee^t f^pf ar >:.n "alt 'n dezvoltarea **conștiinței**

sj ? cpriiu*» «.'t or;r^n: ^ **I** mică.

Alte sruJ > **au aovedit** ce ai trei, p-^iiiuitea **copiilor de a**
îpvâta P"i' » < ' i't - 'i,»«!« _ - 'im și alte comporta-
rrienie lc^c d V ,c> M» -ii» s, 1986).

I r ^ - - ■ . »Ĉ r, ce fac". Cercetarea

pit/fc"jath • ' 1 » »■ ■ ■ ■ **litate,**
proverbul ar

trebui să sune altfel: „Fă ce fac **și** vei deveni cum spun **eu** că **trebui** „ă fii”.

Bibliografie

Bandim. « (1986), *Social Foundations of Thought and Action*, Englewood

Cliffs, NJ, Prentice Hall. Forman, D.R., M. Aksan, G. Kochanska (2004.), „Toddlers' Responsive **Imitation** Predicts Preschool Age Conscience”, *Psychological Science*, 15, pp. 699-704.

30, Direcția privirii **dvs.** are vreo importanță pentru bebeluș?
interpretarea privirii adultului de către bebeluși

122 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copiii | T

sîntem siguri de adevărul acestei afirmații ? Bebelușul , > s r>d
oare aceleași **lucruri ca dvs. ? Privirile mamei or i** .u)ie

mediul înconjurător au vreo influență asupra bebelușului, i.
unei anumite orientări a privirii acestuia ?

' -"-illifB|\$\$

| **Pentru a înțelege cum anume se dezvoltă privirea l - o - a**, oilor doi cercetători (Brooks și **Meltzoff**, 2002) au efectuat **aouă exps- P rimente** cu 96 de copii de 12, 14 și 18 luni, organizați oe grupe ' t g **de vîrstă, formate fiecare din 32 de copii și în care m t lur.j** f fetelor era egal cu numărul băieților. Cercetătorii **s , r nus** f. să afle dacă bebelușii se bazează exclusiv pe mișcări > i vila l **ale** corpului adultului pentru **a-și** orienta privirea sau **observa și j** | ochii acestuia, care se **întorc spre un** anumit obiect.

în primul **experiment**, bebelușul era așezat în brațele **mamei, în j S** fața unei măsute. **Părinților li se cerea să nu-și mișt. ...j.j.i' ^a | nu-i vorbească** deloc copilului în timpul experimentului.. , **z.dt : în fața bebelușului, de**

cealaltă parte a mesei, cercetăii) ¹¹ s-a bătut contactul vizual cu bebelușul, apoi așeza, pe două suporturi situate în stînga și în dreapta mesei, două jucării o, și identice. Psihologul continua să se joace cu copilul iar după aceea începea aplicarea probelor experimentale de ,, , , ^ , a capului", în a căror primă fază el își întorcea capul, fără nici un cuvînt, spre jucăria din dreapta sau spre cea din stînga. în prima condiție experimentală, ochii cercetătorului rămîneau deschiși, iar privirea sa se deplasa, timp de aproximativ șapte secunde, dinspre copil spre una dintre jucării, înainte de a reveni la poziția inițială, cu privirea orientată spre bebeluș. în timpul experimentului, această rotație se efectua de mai multe ori atît la stînga, cît și la dreapta.

în a doua condiție experimentală, cercetătorul făcea ac lucru, dar închidea ochii înainte de a se întoarce spre uita a, i ■ jucării și nu îi redeschidea decît după ce privirea lui ajunge nou în dreptul copilului.

Diferențele dintre cele două condiții experimentale au fost surprinse ->

90% 3<firme bebeluși ac P', i- "ii și e.: jucăria atunci cînd cercetătorul avea ochii deschiși;

doar 4c°/c au făcut același lucru cînd psihologul avea ochii închiși, înisrvaui aa »mpin care bebelușii au privit jucăriile a fcsi **mal** iung cu 50% în condiția „ochi deschiși"; s-e .nai observat ca gingureiis copiilor erau mai numeroase în această conație , '60%; decît în cealaltă (17%).

în acest experiment, ooiect-ji pare să devină brusc fascinant tocmai pentru că este privit de adult.

uală” și dacă el își dă spre exemplu, că un simplu bandaj aplicat pe ochii î. poate împiedica pe acesta să vadă. Artificiul expe- era identic cu cel din primul experiment, cu singura că. de data aceasta, experimentatorul folosea o pînă pacă, pe care. după ce c arăta fiecărui copil, și-o lega în jurul capului.

Jumătate dintre bebeluși au lucrat cu un experimentator care, după ce a privit capul și înainte de a-și roti capul, își trăgea pînă din **creștetul** capul **ui** pînă peste ochi. Pentru cealaltă

din creștetul capului doar pînă ia sprîncene, lăsînd ochii vizibili. Și în acest caz, privirea adultului s-a dovedit a avea o mare importanță: în situația cînd ochii e

copiii su pririt jucăria mai mult (77%) decît atunci cînd f. avea ochii acoperiți de baridou (56%). Totuși, cercetătorii au ic

bebelușilor de a disinge o obstrucție vizuală. La copiii n de 12 **luni**) s au înregistrat mai puține deosebiri între **c condiții** experimentale decît la copiii cu v **ne bel** s n de 14 și de 18 luni au urmărit mai multe i-n acesta **=jvea** ochii liberi decît atunci **cînd** își întorcea c

cu ochii f '1' timp un obiect spre care un e Bebeluși privesc m' adult se întoarce cu ochii deschiși decît același obiect spre adultul se orientează cu ochii închiși. ceea ce demonstrează înțelegînd că ei

se **servesc de privirea noastră** facînd deducții și anume vedem și cînd nu. Aceste deducții nu se fac ia orice **vîrsia**, ci

doar dintr-un moment cuprins între 12 și 14 luni, vîrstă de la care copiii pot să integreze punctul de vedere al celorlalți.

partenerul lor social. La **4 luni**, simpla **dvs.** copil, cu ochii închiși, nu este suficient

i cînd **o** persoană este dispo- t în plan perceptiv și cînd **nu**. Grație **ochilor** închiși sau **țiși**, ei sînt în măsură să afle dacă puteți să interacționați și să

a pe un obiect comun al atenției, care se produce „' i cînd două persoane privesc și înțeleg că privesc același : a fi o calitate tipic umană. Nici măcar obiect împreună. Dacă mâinile nu utilizează privirea celuiăl pentru a face deducții în legătură cu ceea ce vede sau nu vede acesta, dar bebelușii umani o fac pentru că un asemenea comportament este o parte integrantă din dezvoltarea lor.

Asifei de **experimente** dovedesc că bebelușii sunt sensibili la **-mediul social și țin cont de** percepțiile celorlalți. Ei **n» stat niște flinte** izolate, ci, **dimpotrivă**, încearcă să rezolve cu ajutorul celorlalți ceea ce de multe ori este **pentru** ei o enigmă. Ne aud vorbind și ne vad întorcînd **capul**, așa încît își pot imagina că este **vorba** desp-” **obiectul** în chestiune, cel pe care îl privim chiar atunci. Pnt- minare,, **ei** percep aceste diferențe subtile și își **jnodif”ă în r’ jisecință** comportamentul, fapt crucial pentru stringerea de informații asupra diferitelor cuvinte din limbă și **pTt u 11 ;legerea** emoțiilor **persoanelor** din jurii lor. Detectarea **direcției** privirii este o componentă esențială a interacțiunilor s <■ **b iane**.

« > - de vîrsta de un an, bebelușii se joacă cu obiectele sau cu persoanele, dar tind să facă cele două lucruri separat. **incepmd** de la 12 luni, ei încep să **funcționeze** după principiul „sarcină multiplă” și pot fi atenți simultan la oameni și **la** lucruri. Ei fac aceasta **observînd** o parte privilegiată a corpului **nostru**: ochii.

Bebeluşii privesc alternativ, în ambele sensuri, ochii noştri şi obiectele observate, privirea adulţilor fiind o cheie care decriptează pentru ei informaţiile despre lumea fizică şi care le permite să profite de experienţa noastră. Cercetătorii cred într-adevăr că privirea adulţilor permite bebeluşilor să facă selecţii şi pronosticuri cu privire la anumite obiecte, pentru, a afla dacă **sînt** nocive, dezagreabile sau, dimpotrivă, atrăgătoare. Privirea celorlalţi poate indica aşadar multe lucruri.

Este şi motivul pentru care privirea mamei este atît de importantă pentru, bebeluş.

126 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copiii

Bibliografie

Brooks, R., A.N. Meltzoff (2002). „The importance of Eyes: How Infants Interpret Adult Looking Behavior”, *Developmental Psychology*, 38, pp. 958-966.

Emoțiile Hr bebelușulu

Sumar

31. De ce trebuie să evinți să sari de trei metri la vederea unui păianjen în prezența bebelușului? <i>Referențialitatea socială a emoțiilor la bebeluș</i>	131
32. Bebelușul dvs. se inspiră din emoțiile celorlalți? <i>Comportamentul bebelușilor în raport cu reacțiile emoționale observate într-o reclamă TV</i>	134
33. Un nou-născut de cîteva ore poate recunoaște și imita expresiile faciale de bucurie, de tristețe și de surpriză pe care le citește pe fața părinților săi? <i>Discriminarea și imitarea expresiilor faciale la nou-născut</i>	136
34. Nou-născutul dvs. este sensibil la țipetele și la plinsetele unui alt bebeluș? <i>Discriminarea de către nou-născut a diferitelor țipete scoase de bebeluși</i>	139
35. Bebelușul dvs. este capabil să facă diferența între muzica tristă și muzica veselă? <i>Percepția dimensiunilor afective ale muzicii la bebelușii de 8 luni</i>	141

3. De ce te / să jvitați să săriți

de trei me ri a ^ lerea unui păianjen în prezenta beDel işului?

Referam a lea socială a emoțiilor tabebeluş

Cum se va comporta bebeluşul dvs. într-o situație ambiguă și
neobișnuită? Se va apropia? Va fugi? Va plînge? fată o întrebare
desul de dificilă.

În realitate, la vederea unui obiect neașteptat și ambiguu (de

132 100 de experimente în psihologie pentru a nu cunoaște mai bine copilul

Mamele, care stăteau în picioare la capătul părții transparente, trebuiau să-și îndrepte bobcușii să vină spre ele traversând „vidul” (partea de sticlă transparentă). Când bebelușul njungea în dreptul părții transparente a mesei, mamele trebuiau să exprime exclusiv prin mimică, fie bucurie, fie interes, fie teamă, fie minie, fie tristețe.

Rezultatele au demonstrat că 74% dintre bebeluși au traversat „falsa” atunci când mamele manifestau bucurie sau interes. În cazul expresiilor de minie sau de tristețe, cazurile de reușită au fost mult mai rare. Dimpotrivă, nici un copil nu a acceptat să traverseze partea transparentă a mesei atunci când mama părea speriată.

Experimentul indică în mod clar că bebelușul se adaptează bine la informațiile emoționale furnizate de mamă, recunoscând și diferențind emoțiile și, mai mult, adaptându-și comportamentul în funcție de acestea.

Dar mama este oare singura sursă de referință pentru copil? Răspunsul este negativ. S-a demonstrat că bebelușii ueză de informațiile transmise prin expresii emoționale indiferent dinspre care dintre cei doi părinți ar veni acestea (Hirshberg și Svejda, 1990).

Asfel, celor 66 de bebeluși de 12 luni participanți la acest experiment li s-a prezentat, în prezența părinților, un robot foarte zgomotos, iar tatălui și mamei li s-a cerut să adopte expresii de bucurie, de teamă, de minie sau expresii „neutre”. Rezultatele au demonstrat că bebelușii au luat ca sursă de referință la fel de bine pe tată, ca și pe mamă.

cord ujj e

„Atunci cîn-”

se **confruntă** cu o situație **nouă** sau cu un

eveniment neobișnuit, ei se întorc spre tată sau spre **mamă pentru** a observa expresiile emoționale ale acestora, fapt care îi permite **să** al ie „u*^{ri} **să** -“i adapteze comportamentul acestui eveniment.

Tată deci de ce trebuie să încercați să **vă** controlați **emoțiile** de **stres în** anumite situații în prezența bebelușului dvs. Într-**adevăr**, **este** probabil că, **în** funcție de aspectele care vă tulbură sau vă **panichează**. gesturile, țipetele și expresiile dvs. emoționale vor **antrena** la bebeluș aceleași emoții. Luând ca **punct** de referință **tulburările** dvs., ei **va** învăța să se teamă. În plus, va putea învăța **sa se** enerveze când merge cu mașina dacă, în. autoturismul familiei, **il** va vedea mereu pe tatăl **sau** zbierând la toată lumea ; „Hai, mai repede, boue!

Bibliografie

Hirshheip, L.M., M. Svejda (1990), „When Infants Look to Their Parents : In&nts' Social Referencing of Motes Compared to Fathers”, *Child Development*, 61, pp. 1175-1186. Sorce. T., R.N. Ernde, J.T. Campos, M. Klennert (1985), „Maternal Emotional Signalling : Its Effects on the Visual Cliff Behavior of I-Yea*-Olds”, *Developmental Psychology*, 21, i, pp. 195-200.

; și Fernald, 2003), care, în cadrul t

e mult comportamentul
micuții ezită
să răspundă doi cercetători
i experiment, au
televizor reacțiile
xemplu, o

i față de un obiect dat (de e

**32. Bebelușul dvs. se inspiră din emoțiile
celorlalți?**

Comportamentul bebelușilor în raport cu reacțiile
emoționale observate într-o reclamă TV
m

fsță de **ceiâlcii** reacționa: fie o făcea în mod „neutru” din punct

Cercetători! au dat apoi copiilor posibilitatea de a se juca cu
aceste **obiecte** S-a putut remarca astfel că, Sa 12 luni, copiii se
Jucau la tei de mult atit cu obiectul care a suscitât reacții
pozitive, cit și cu cel care provocat reacțiile neutre ale actriței.
Dimpotrivă, **ei** au evitat obiectul față de care reacțiile
personajului din filmuleț

Cit despre bebelușii de 10 luni, chiar dacă au privii cu interes
filmulețul, ei nu au reacționat diferit față de diferitele obiecte
iceșia nici un c

Surprinzător este însă că bebelușii de 12 luni au acordat atenție stimulilor televizati și au fost influențați în comportamentele lor de informația emoțională.

Experimentul dovedește astfel că televiziunea nu este un simplu mijloc de comunicare influența comportament

: pasiv, ci difuzează și j l copiilor de vîrstă mic,
Concluzie

'Copiii de douăsprezece **luni** sînt receptivi la emoții **fiind influențau** de acestea chiar atunci cînd **sîrli filtrate** de către **micul** ecran. Într-adevăr, de la douăsprezece **luni**, bebelușii încep să observe acțiunile și reacțiile actorilor, așadar, atunci cînd în buie să fim atenți la tonul folosit

și ia reacțiile noastre de r **î** în sfîrșit, ar fi de **dorit** să nu vă lăsați t

copiii de **vîrste** miei își dedică o foarte **niare** parte din timpul **de** veghe observării acțiunilor și reacțiilor pe care le văd la persoanele

Bibliografie

D.L., A. **Feruand** (2003), „The Infant as **ictions** Observed **in** a Televis , 74 (1), pp. 221-237.

33. Un nou-născut de cîteva ore poate recunoaște și imita expresiile faciale de bucurie, de tristețe și de surpriză pe care le citește pe fața părinților săi?

n Scenario”, *Child*

Discriminarea și imitarea expresiilor faciale la nou-născut

Una dintre întrebările centrale în domeniul comunicării dintre adult și sugar este aceea dacă bebelușii sînt capabili să recunoască emoțiile noastre doar observîndu-ne figura. În 1976, un grup de cercetători (LaBarbera *et al.*) au reușit să demonstreze că bebelușii în vîrstă de doar 4 luni pot deosebi bucuria de furie. Astfel, subiecții experimentului au privit mai multă vreme fotografiile cîui o expresie de bucurie i persoane pe a cărei figură se putea

deci! pe cele *Xr*> care rpâr[^] ^ figviS inimoasă sau una care nu

evpri-ia i; .v- emori- p»Hcul?ia

Emoțiile bebelușului 137

Di', ru"l:' SPICu , ar-r s-au ocupat de cauauUTea
herelusLr de a **îecuvo?** fp **em**nme au e-idențlat fa **senei al**, că
interesul acesmra variază în **funefa**^ de expresia **eu oponală**
la **c e sint expuși**. Astfel, **expr es'** e bucurie **sint** cele pe care
copiu >e *OR* 'l' **es_** cei mai mult „**mp .pd urnva**.”ă **nimia** și «n-
priza în **sfiții**, sugarii par a **acnda mult n ptumă atenție fricii**
si rris.”**iii (Serrano n cl** . 1992, Soien și Pkk. 1999 ^

Altor cercetători ii se datorează descoperirea faptului că,
încă **dc** te naștere, copiii pot **nu** doar să facă diferența între
exprimarea facială a anumitor emoții, ci, mai mult, ei par a fi în
stare să le și imite ..

Cercetătorii au prezentat unor bebeluși în v.îrstă de 36 de ore fie
o față tristă, **fie** una veselă, fie una pe care se citește surpriza.
Bebelușii au fost filmați, apoi ii s-a cerut unor subiecți naivi să
ghicească expresiile faciale prezentate în prealabil bebelușului,
exclusiv prin observarea figurii nou-născutului. Rezultatele au
fost uimitoare.

Observatorii au **realizat** testul observînd mișcările **frunții**, aie
ochilor și ale gurii bebelușilor, care au imitat suficient de exact
figura umană pe care **au văzut-o pentru ca niște persoane**

străine de experiment să poată descoperi expresia emoțională
prezentată anterior (Field *ef al.*, 1982).

Concluzie

Se știa că bebelușii **sint** sensibili la emoțiile **părinților**. De exemplu, ei **sint** mai înclinați să țină **teri na** în gură dacă acest fapt **provocă** la mamă o expresie fericită decât dacă rezultatul e o

1997). Dax a expresie neutră sau negativă (Walker-Andrews cercetări evidențiază în plus că, încă de la naștere, nou-născuții pot recunoaște expresiile faciale ale emoțiilor noastre și, lucru încă și mai curios, par a putea să le imite. Aceasta înseamnă că ei și înțeleg că suntem triști sau veseli, ci este vorba mai curând de niște forme rudimentare ale înțelegerii celorlilor, lipsite de o semnificație afectivă reală.

Totuși, nou-născuții

sînt perfect capabili să surprindă **diferite** • I atunci **cînd** resimțim o emoție **și, la** ; e pozitive celor negative. Prin **urmare**, i declarația de impozit, faceți un efort să vă Opinați, i **dvs.!**

Bibliografie

Field, T.M., R. Woodson, R. Greeriberg, D. Cohen(1982), „Discriminati and Imitation of Facial Expression by Neonates”, *Science*. 21 pp. 179-181.

J.D., C.E. Izard, P. Vietze, S.A. Parisi (1976), – m a ses to Joj', Anger, a , 47, pp. 535-538. , J.M., J. Iglesias, A. Loeches (1992), „V

i of Facial Expressions of Anger, Fear a net S în 4- to **6-Months-Old** Infants”, *Developmental Psychology*, pp. 411-425.

LaBarbera
Six-Months-Old Infants Visual
Expressions”, *Child Development*

Neural

intuition
surprise
25,

aken, N.H., A.D. Pick (1999), „Infants Perception of Dynamic Affet
: Do infants Distinguish Specific Expressions ? C , 70 (6),
pp. 1275-1282. 3, A.S. (1997), „Infants' Perception ofExi

34. **Nou-născutul dvs.** este sensibil la țipetele și
la **plînsetele** unui **alt** bebeluș?

Discriminarea de către nou-născut a diferitelor
țipete scoase de bebeluși

S-a remarcat de **mult** că b alți bebeluși **plîngînd** (**Simner**,
1971 ; Sagi și **Hoffman**. 1976). Dar care să fie explicația?

4cest lucru se **intîmple** pentru că sugarii au capacitatea
să facă diferența **mire** plmsetul lor și al altora, dar și pentru că
sînt apți să recunoască tristețea la semenii lor. în orice caz, este
cea ce

Daridi *et al.* (1999) au realizat două experimente pentru a afla
dacă **nou-născuții** sînt capabili să facă diferența între propriile
țipete și **plînsete** și **cele** ale altor bebeluși. în **primul**
experiment, ei au pus unui număr de 20 de **bebeluși** aflați în
stare de veghe înregistrări audio (realizate anterior) cu țipetele și
plînsetele altor **nou-născuți** sau cu propriile țipete și **plînsete**,
apoi le-au observat expresiile faciale în timpul difuzării acestor
stimuli. Grație unui procedeu tehnic care asigura legătura între
tetină și un aparat de înregistrare, psihologii au mai notat dacă

bebelușii își **modificau** ritmul suptului în funcție de diferitele țipete pe care le auzeau (tehnica suptului **non-nutritiv**, vezi p. 215). **Al** doilea experiment era aproape identic cu primul,, cu deosebirea că, de data aceasta,

Rezultate: nou-născuții au prezentat mai **multe** expresii faciale de tristețe și s-au înroșit la față mai mult cîr.d au auzit plîsetele **a** **■tor** bebeluși decît pe ale **lor**. Aceste comportamente **au** fost observate chiar și în condiția experimentală în care subiecții dormeau. În plus, ia **auzul** țipetelor străine, **nou-născuții** au sunt **mult** mai puțin tetina decît înainte de acest moment sau în raport cu intervalul cît auzeau propriile țipete.

' de a distinge **nsete** de plîsetele altor bebeluși și, în plus, demoni pe care îl poate avea țipătul unui **nounăscut**: acela de anuale de tristețe la un **alt** bebeluș de aceeași **vîrstă**.

Concluzie

Nou-născuții au deci capacitatea de a c **de cele ale unui alt copil. Fapt** și **n**

măsură să inducă semnale de tristețe la un alt bebeluș. **Dar care** să fie **explicația** ?

Capacitatea bebelușului de a răspunde emoțional la t

Bibliografie

Dondi, M. F.

Between their Own
Developmental Psych

Sagi, A., M.L. Hoffman
Developmental Psych

Simner, M. L.

**continua să se dezvolte și va conduce ulterior la a de a ne
putea pune în locul altuia.**

S. G. Caltran (1999), „Can Newborns Discriminate i Cry and the
Another Newborn Infant?”,

, 35 (2), pp. 418-426. n (1976), „Enipat

y, 12, pp. 175-176. . (1971), „Newborn's Response to the Cry of t
Developmental Psychology, 5, pp. 136-150.

35. **Bebelușul dvs. este capabil să facă diferența între muzica tristă și muzica veselă?**

Percepția dimensiunilor afective ale muzicii la bebelușii de 8 luni _____

4.ti v y/ut în mod sigur bebeluși care dansează când aud o melodie : **ei** improvizează mici momente coregrafice însoțite de **stinsuri** și **ghmm**'esc **legându-se** înainte și înapoi, pe scurt, par să aprecieze **enorm muzica**.

Totuși, pentru că bebelușii vorbesc o limbă pe care nu o cwmstem, este complicat să ghicim ce le place, mai ales în privința muzicii. E la fel de dificil apoi să știm. dacă ei resimt **acele**i emoții ca și noi ia diferite stiluri muzicale. **Totuși**, până cind vom avea mai multe informații, putem conta pe un experiment **foanc** îndrăzneț, pus în aplicare de un cercetător ingenios (**Nawrot**,^{20U3}), care **și-a** propus să afle dacă bebelușii percep tristețea într-o bucată muzicală tristă și bucuria în una veselă.

Prezentînd unui număr de **20** de bebeluși în **vîrstă** de 8 luni fotografia unei figuri umane triste și a uneia **vesele**, pe **fundalul** sonor ai unor bucăți muzicale, fie vesele, fie triste', Nawrot a

I Pasajele muzicale pe care **le-au** auzit bebelușii au fost **evaluate în** prealabil **de** adulți ca fiind vesele (Concertul nr. 5 de Mozart, *Allegro **aperto***), respectiv triste (Goldberg Variations de Bach, în interpretarea lui Glenn Gould, aria 16, *Opening movement*).

Concluzie

Anumite studii încearcă să demonstreze că bebelușii sînt capabili să interpreteze emoția conținută în muzică. Dacă faptul este adevărat, sînt șanse mari ca, începînd cu vîrsta de 8 luni, bebelușul dvs. să prefere să audă o bucată muzicală veselă și mai puțin adagio-ul lui Albinoni.

Bibliografie

Nawrot, E. (2003), „The Perception of Emotional Expression in Music: Evidence from Infants, Children and Adults”. *Psychology of Music*, 31 (1), pp. 75-92.

Soken, N.H., A.D. Pick (1999), „Infants' Perception of Dynamic Affective Expressions: Do Infants Distinguish Specific Expressions?”, *Child Development*, 70 (6), pp. 1275-1282.

Zemmer, M.R., J. Kagan (1996), „Perception of Music by Infants”, *Nature*, 383, p. 26.

observat timpul alocat de bebeluși pentru a privi una sau alta dintre fotografii.

Se a observat astfel că, atunci cînd se difuza muzică veselă, bebelușii priveau mai mult fotografia cu fata veselă decît atunci cînd fondul muzical era unul trist. Motivul pentru care ei au acordat mai multă atenție fotografiei cu figura umană veselă atunci cînd auzeau muzica veselă rămîne sub semnul întrebării. Chiar dacă, în cazul celeilalte fotografii, nu s-au observat rezultate similare, se pare că bebelușii de 8 luni au putut face diferența între cele două tipuri de muzică și că au preferat muzica veselă, fapt deocîr surprinzător, cunoscută fiind preferința bebelușilor pentru tot ceea ce este „pozitiv din punct de vedere afectiv” (Soken și Pick, 1999).

**îzi Raționamentul
bebelușului**

Sumar

36. Sînt oare bebelușii niște imbecili?	
<i>Raționamentul la bebeluși</i>	147
37. Au bebelușii așteptări?	
<i>Formarea așteptărilor</i>	150
38. La ce vîrstă face un bebeluș diferența între „Da, vrem” și „Nu po?”	
<i>Înțelegerea acțiunilor intenționate ale bebelușilor</i>	152

36. Sînt oare bebelușii niște imbecili?

Raționamentul la bebeluși

Numeroase persoane tind să creadă că bebelușii nu înțeleg nimic din lumea fizică pe care o observă.

Este o eroare grosolană. Dacă îi acordăm puțină atenție, veți vedea că, de la vîrste foarte fragede, bebelușul este deja un mic om de știință, care are unele noțiuni despre legea gravitației (de exemplu, dacă las din mînă biscuițul, cade) sau despre relațiile cauză – efect (de exemplu : dacă țip, mama vine).

Dar cercetătorii au vrut să afle mai multe, în primul rînd vîrsta începînd de la care pot apărea aceste modele de raționament.

În unul din experimente s-a analizat în ce măsură bebelușii de trei luni și jumătate își dau seama că un obiect poate fi introdus într-un recipient deschis în partea de sus, nu însă și în unul închis (Heaps și Bailargeon, 2001).

Recurgînd la metoda numită „contrazicerea așteptărilor”, cercetătorii au prezentat bebelușilor două serii de evenimente, prima conformă cu așteptările, cealaltă în dezacord cu acestea; o atenție sporită acordată celei de-a doua serii de evenimente

148 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine **copii** cu]

« **oresupi** ! detectarea unei contradicții și în consecință **pi esența**

I ia **copiii mici** a anumitor așteptări.

* Duj_e faza op familiarizare, **unul** dintre psihologi, care se așeza î în fct- bebelușului, îi prezenta acestuia doi cilindri de grosimi

* **aite.i+e ii** arăta că cel mai **gros** este gol pe dinăuntru, apoi **lua** | **cnnd'ui** mai **mic** și îl introducea în cel mai mare (prima manipulare > nguid 10; Ulterior, cercetătorul realiza o a doua manipulare,

n-i i caz survenea o **diferență**: suprafața superioara a **clindnjfn'** mai mare era închisă (vezi a doua manipulare, figura

^ 1 j) cep a c° făcea imposibil ca cilindrul mai mic să fie introdus¹

i în cilindrul mai mare. Totuși, psihologul reușea să o facă **(în-**

* i^ahVte cilindrul mai gros avea un capac magnetic care adera l **la** partea 'nferioară a cilindrului mai mic și în consecință putea fi 5 **cobori*** oaa'a cu acesta).

I

| **Manipulanie** au fost reluate de șase **ori. experimentul** demonstrînd i ca **bebeiusn** au privit mas mult timp scena cu **cilînnrui** închis o-ⁱ C-CJ cil ni » >.. >>...« P

Prima manipulare

	ti		r fi.
--	----	--	-------

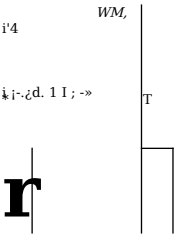
A doua manipulare

Si	m		
----	---	--	--

Figura 10

Cilindru închis

Cilindru deschis

i	fm	
----------	----	--

Numărul de prezentări Figura 11

La repetarea **experimentului** cu bebeluși de **vîrste** și mai mici (două luni și jumătate), rezultatele au sugerat că, încă de la această **vrstă**, bebelușul știe deja că un obiect poate fi plasat într-un altul doar atunci cînd acesta este deschis, nu și eînd este închis.

Concluzie

începi;' : dt ir vîrsta de două luni și jumătate, bebelușii achiziționează un concept bazat pe simpla distincție între deschis și închis. Ei își dau seama că un obiect poate fi inserat sau scos dintr-un recipient deschis, dar eu și din unui închis. La trei luni, copilul dvs. va fi deci foarte mirat să vă vadă trecînd prin ușa închisă pentru a ieși din camera lui.

78, pp. 207-245.

Și, vorba proverbului, **nu** cumva să credeți că **bebelușii** ar fi

, S.J., R. B its **în Very 1**

37, **Au** bebelușii așteptări? *Formarea*

așteptărilor

Biass, **Ganchrow** și **Steiner** (1984) au avut **ideea** unui studiu în care cercetătorul punea cu degetul o picătură de apă îndulcită în **colțul** din stîngă al gurii **unor** nou-născuți. În urma repetării de mai multe ori a acestei acțiuni, **cercetătorii** au observat că, de fiecare dată cînd îi se atîngea capul **în** direcția atingerii, **în** a _ picătură de apă îndulcită, dar cei mai uimitor era faptul că ei se agîtau și dădeau semne de supărare dacă, după atingerea frunții, picătura de apă nu apărea. La suprimarea stimulului tactil, mimica bebelușilor era negativă, prin urmare ei au anticipat

într-o altă cercetare, un grup de copii în vîrstă de o zi erau expuși la un parfum plăcut de **lămîie**, apoi erau **mîngîiați**. **Alți** • bebeluși **pnmeau** doar mîngîierea (în absența **mirosului de lămîie**), iar alții **I.** \ rezentd uoar **mirosul**. Experimentul a fost reluat de **r.=K,**” **Ti inu-un** interval de 30 de secunde, A doua **roti copul** ou fost expuși la mirosul de lămîie, iar reacțiile **jo.** au fost filmate, **cerîndu-i-se** unui observator care nu știa **dir** ce ^ondine pAperimentală făcea parte fiecare bebeluș să e\ **ak** e_e diferitele manifestări ale acestora. Rezultatele au indicat **ca** r.un.a; bebelușii care au fost mîngîiați după ce au simțit mirosul ae **lamiie** și-au întors capul în direcția de unde =n« => ■ v^-oil, expuși **ulterior mirosului unei flori, nu**

au prezentat **nici** o reacție particulară. Și în acest caz, **nou-născuții** au avut c^adar unele așteptări în legătură cu înlănțuirea logică **a evenimentelor** (**Sullivar, et ai., 1991**).

Concluzie

Nu mai mec, **_au** ba <**dlati** dc ce anume bebelușul se bucură atunci cînd auae cum sosesc acasă tata, mama sau fratele mai mare, **cate-și** arunca ghiozdanul în holul de ia intrare, strigînd; „Eu siut i' BeixH'iiti **rec-moaște** vocile și **anticipează** relațiile pozitive ne r c.- . pcMcsorii acestora. Relații care sînt pentru

Bluss, E M . J.R. Gaucluro
in Newborn I
Development,
Saffi:var

el tot Mitea ,**ux .se** dc sia^ere.

Bibliografie

v, I.E. Steiner (1984), „ humans, 2-48 Hours in Age”, 7, pp. 223-235. i R M S Tabo-sty-Barba, R. Mendoza, A. Itano, M.

ocrian T >-an_ i Lott (1991), „Oifactc ' * „

eonates”, *Pediatrics*, 87, pp. 511-518.

38, La ce vîrstă face un bebeluș diferența între „Nu vreau” și „Nu pot”?

înțelegerea acțiunilor intenționale ale bebelușilor

.**Ajuns** la o anumită vîrstă, bebelușul dvs. începe să înțeleagă că mișcările **corporale** sînt **acțiuni** intenționale. Această etapă are 0 **însemnătate** deosebită, **întrucât** marchează debutul teoriei spiritului¹. **Bebeluşul** va realiza că, atunci cînd **cineva** ia un chibrit este- pentru **a-l** aprinde, cu **alte** cuvinte va înțelege că orice acțiune are un scop.

în acest context, trebuie sa spunem că cercetătorii nu au încă informații exacte despre vîrstă la care bebeluşul încetează să **reacționeze** la **rezultatul extern** al unei **acțiuni pentru a înțelege** că

1. Teoria spiritului se referă la capacitatea de a înțelege comportamentul celui alt atribuindu-i stări mentale și precum și la posibilitatea de a formula ipoteze asupra intențiilor altuia, asupra intențiilor și de a prevedea

a a ceea ce **își** r și credințelor acestora etc. **Copilul își dezvoltă pe deplin** această **competență** pe la vîrstă **de 3-4** ani, cînd **devine capabil** să deducă reacția unei persoane **în** fața unei

egală măsură, **începutul** empatiei. De exemplu, atunci când ştie că **papucii** dvs. **sînt** sub **dulap** (în vreme ce dvs. **nu ştiţi asta**), deşi locul lor **obişnuit este** sub pat, copilul **dvs.** se aşteaptă să mergeţi mai întîi să vă uitaţi sub **pat**. El ştie că aveţi „false **credinţe**” care vă **determină să** vă înşelaţi tocmai **pentru** că **ignoraţi un fapt pe** care **el**, dimpotrivă, a eştiertă de **uri** scop. De exemplu, copilul l-a văzut pe Of '»i-, IM > - **ir** eu **apă** şi Miidu-i; mai **tîrziu**, cînd o vede m - • • > - ' - i. pahar de apă, oare el va identifica **în** acest gest GOT rma ea logică a unei secvenţe comportamentale pe caie a „'«-! I r* „au îşi va da seama că acţiunile de manipulare g pah-» ■' ut . i ^ 'ere a lui cu apă şi ce ducere a la gură sînt '„-i şi orientate spre atingerea unui scop : acela

î¹

Ur u *up t v-r-'ători* (Betas *et al.*, 2005) au realizat recent rr
p ' » - ' iega enigma, punînd ia punct în acest scop

r» rrs c -.(«nar” în are **nişte** adulţi privau copiii de o
jucărie, fie în iod m^bM<p<v.a^f. **în** mod accidental.

! p ^por.tner,, i h i_{tot}t parte bebeluşi de şase, douăsprezece şi **op**^{«»}>--ref. jani (96 în **total**). Cercetătorul întindea copilului o jucă**ie** în çrr fel încît acesta să o ia în **mînă** şi să se joace cu ea circa »0 de secunde. Apos, adultul îi lua jucăria şi îi întindea

alta n se"-*> nța experimentală se repeta de mai multe ori. „ . -u, psihologul tachina copilul intinzindu-i obiectul

S! **retrăgindu-l** de mai multe ori, în vreme ce îi zîmbea malițios (**situatie numită** „lipsă de dispoziție pentru...”), s it.--- - e -forul lăsa obiectul să cadă accidental sau jucăria e- a orezen ^tă în interiorul unui recipient transparent căruia cercetător **ui** încerca să-i deschidă capacul cu mari eforturi, dar rp-g ~..” „r^ ,:rpjQ 30 d. secunde, **mimînd** frustrarea de a nu putea atinge jucăria (situație numită „încercare de a...”), h Q , j” ‘Mima situație experimentală, numită „de lipsă a atenției”, care a durat tot 30 de secunde, experimentatorul **ținea 0’:**■=<-.,» **I-J** - r_ă întinsă spre copil, fără însă ca acesta **să-l** poată atinge. Tot timpul cît a făcut acest gest, psihologul s-a **nt-** s „iă’ > !’i’te ori spre o altă persoană prezentă în încăpere

pentru a discuta cu aceasta. Expresia sa facială «=ra sn cazul ae față neutră, ca și cum ar fi fost concentrat asupra conversației.

: că, începînd de la 9 luni, bebelușii : ei erau mai agitați (b? teau mn picior și încercau să atingă obiectul) atunci cînd cercetătorul părea mai puțin dispus să le dea jucăria (tachinîndu-i) de-’uîn situația cînd obiectul ie era inaccesibil. Dimpotrivă, bebelușii de 6 luni

. aproximativ 9 luni, bebelușii nu doar percep i

corporale exterioare ale persoanelor
interpretază acțiunile acestora

Aceeași constatare trebuie făcută

de a distinge exact între diferitele scopuri ale adultului : scopul
adultului este fie acela de a nu jucăria, dar nu reușește, fie acela
de a nu da jucăria, de exemplu pentru a răcheta copilul.

Bebelușul știe cum să atribuie succesul sau eșecul unei acțiuni
(*Nu am obținut jucăria*) și înțelege că uneori există intenție, chiar
dacă nu există rezultat : adultul poate încerca să-și atingă scopul,
dar rară succes, ceea ce pentru copil **reprezintă altceva**
decît faptul de a nu fi obținut jucăria din cauza unei opoziții a
adultului (*Adultul și-a propus să nu-mi dea jucăria*).

**a jur, ci, mai curînd, l în funcție de scopul j ași în
ceea**

Concluzie

Începînd de la 9 luni, îi veți putea arăta bebelușului **dvs.** îi de
a-i satisface **una** dintre dorințe explicîndu-i și r

l. dvs. de a acționa. De exemplu, dacă **mănince**, faceți-l să
înțeleagă că tocmai îi pregătiți masa, arătați-i cratița și va
înțelege că agitația

Bibliografie

Behne, T., M. Carpenter, J. Call, M. Tomasello (2005), „Unwilling
versus Unable : Infants' Understanding of Intentional Action”,
Developmental Psychology, 41, pp. 328-337.

39. Cînd tata pleacă, continuă **el** oare să existe
pentru **bebeluș**?

Permanența obiectului

Dacă ascundeți jucăria de **pluș** preferată a bebelușului dvs.
de șase luni sub un prosop, vă spuneți că acesta va ridica
prosopul și își va recupera jucăria... Gîndiți astfel din două
motive : primul este că ați ascuns jucăria sub privirile
copilului, iar al doilea, că **forma** iepurașului de pluș se
ghicește de sub prosop. Ei bine, nu : bebelușul nu își va căuta
iepurașul **sub** prosop.

spre un scop: acela de a-l pregăti

Acum mai bine de 60 de ani, unul dintre cei mai iluștri
specialiști în **psihologia** copilului (**Piaget**, 1937) **a** dedus, pe
baza u; ci observații similare, că obiectul ascuns nu mai
există pentru bebeluș... Piaget era de părere că obiectul
devine „permanent” abia mai **tîrziu** (nu înainte de doi ani) și
într-un mod foarte progresiv. Într-adevăr, dacă reluați
experimentul în jurul vârstei de 10 luni, bebelușul va **ridica**
din start prosopul și-și va lua

încăria. Dimpotrivă, dacă, într-o a doua etapă, veți avea de iucăria altundeva, în așa fel încât bebelușul să vă poată vedea, acesta va continua totuși să o caute sub prosop, adică în locul unde iepurașul a fost ascuns prima dată...

Astăzi, se știe că un bebeluș de trei luni este capabil să înțeleagă că un obiect care tocmai a dispărut continuă să existe, chiar dacă nu îl mai vede.

Una dintre numeroasele cercetări efectuate pe această temă constă în a arăta unor bebeluși de trei luni o jucărie (un șoricel) care se deplasează dintr-o parte în alta a unei scene. În această fază de familiarizare, șoricelul trece prin spatele unui ecran (un fel de cutie rectangulară), apoi reapărea în partea opusă. Bebelușii priveau scena. Cutia era înlocuită apoi cu o altă, care prezenta o fereastră în partea superioară sau în partea inferioară. Șoricelul își continua deplasările. Când fereastra era în partea de sus, șoricelul nu se vedea pentru că era prea mic ca să se vadă. Pe de altă parte, nici când fereastra era în partea de jos, șoricelul nu apărea, deși de data aceasta ar fi trebuit să se vadă. El se iveau în cealaltă parte a scenei, însă fără să fi fost vizibil în fereastra din mijloc, în ciuda faptului că aceasta era joasă.

Observând bebelușii, cercetătorii au remarcat că ei au privit timp mai îndelungat situația a treia (cu fereastra în partea de jos) decât situația în care fereastra era plasată în partea de sus.

Prin urmare, s-ar părea că sugarii au fost surprinși că nu au văzut șoricelul prin fereastră, ceea ce presupune că șoricelul ascuns continuă să existe, pentru bebeluși, și după dispariția lui în spatele ecranului; mai mult, ei cred că obiectul nu poate să dispară și să reapară în partea opusă, fără a se vedea în prealabil în fereastra din partea de jos (Aguilar și Baillargeon, 2002).

încununată de succes, el va avea tendința să o reproducă înocmai, chiar și atunci când ghicește într-un fel că situația este diferită, iar șansele sale de reușită sunt reduse. Situația este comparabilă cu acțiunile întreprinse de un adult pentru a-și căuta cheile de la mașină: acesta va merge să le caute într-un loc în care s-a uitat deja, chiar dacă știe foarte bine că are puține șanse să le găsească acolo.

Concluzie

Atunci când tata merge la serviciu, nu încetează să exisție pentru **bebeluș**, **ci** este pur și **simplic** în altă parte. Mai mult, dacă tetița sa **ride** când îl vede nu înseamnă că o **surprinde** apariția **lui**, asemenea apariției unei fantome, ci mai degrabă că anticipează interacțiunile plăcute pe care le vor avea.

Tot astfel, dacă bebelușul **plînge** când mama părăsește **Uicâpelea** nu **înseamnă** că își imaginează că ea va **dispărea** pentru **totdeauna**, explicația **referindu-se** mai **curînd** la faptul că bebelușului **este** dificil să identifice locul unde se găsește mama, chiar **aiunci** **cînd** **acei** loc **poare fi pur și simplu** camera alăturată.

pp. 267-336. iaget, J. (1937), *La C*

iv-40. Bebelușul dvs, de. cinci luni știe să numere pmă la trei?

¹ *Rep e ent ea amoaala a numerelor*
mic l oebeiuș ae c rici luni _____

|

Oricît de surprizător ar părea, răspunsul la această întrebare este afirmativ.

Într-adevăr, foarte recent, un grup de cercetători de la CNRS și de la universitățile din Grenoble și Paris au demonstrat că bebelușii știu să facă distincție între 2 și 3, dar nu mai mult. În plus, specialiștii au arătat că această diferențiere se produce atât cu ajutorul văzului, cit și prin atingere.

Bebeluşii de cinci luni sînt deci capabili să discearnă între cantităţile mici.

; în scopul de a pune în evidență această curioasă concluzie, cercetătorii (Feron *et al*, 2006) au prezentat unui număr de aproximativ 20 de bebeluși de cinci luni fie două, fie trei obiecte diferite, pe care aceștia trebuiau să le țină în mîna dreaptă, fără a putea să le vadă (un cub, o sferă și un inel).

Figura 13 (© J. Féron, CNRS)

Figura 14 (© J. Féron, CNRS)

g poate constata din imaginile de mai sus, formele din 3 prezentate sînt diferite de obiectele cu care copiii au i -jnoștință în prealabil, urmărindu-se astfel cuantificarea unei diferențe în privința cantității, și nu sub aspect formal. S-a observat apoi reacția copiilor la vederea acestor scene. Surpriză! Bebelușii care au ținut în mîna dreaptă două obiecte au avut o reacție de uimire, privind mai multă vreme scena care conținea trei obiecte decît cea care conținea doar două¹. Dimpotrivă, subiecții care au avut în mînă trei obiecte au acordat mai multă atenție scenei care conținea două obiecte decît celeilalte. Experimentul a fost reluat ulterior cu alți 24 de bebeluși, cu rezultate identice.

mi

Concluzie

În psihologia **copilului**, se descoperă zi de zi noi **i de 5 luni** fac diferența între 2 și 3. Ei : **i** de obiecte pe care le-au atins și **sînt** în

După 5 luni, ei **dobîndesc** o (**2 sau** :- nu mai mult), această receptivii **părînd si?** dureze pînă destul de tîrziu, din

¹ Intervalul de timp mai mare dedicat observației este dovada unei 'reacții la nou.

încep 5:5 vorbească, **copiii** reușesc să **pir**« **la 3, dar** dincolo **de** această cifră Yeti **ști** prin urmare de ce, **arunci** povestea *Celor trei purceluși*, **el va fi uita** <:?. îi vorbiți despre **Nufnuf!**

Bibliografie

recunosc această cantitate atunci când mai târziu îi se prezintă o imagine. Bebelușii au așadar „reprezentarea mentală amodată” (adică independență de sens) a unor cantități mici.

ate la cantități reduse vizuine abstractă a numărului mic
moment ce, îndată ce
numere deșu! de repede
este mult mai dificil.
când îi citiți bebelușului
foarte surprins dacă veți

i (2006), ,

Fer-'a. L. E.

Limbajul bebelușului

41. Bebelușul dvs. este poliglot? Dacă da, pînă la ce vîrstă?	
<i>Capacitățile înnăscute de percepere a diferențelor lingvistice</i>	167
42. Bebelușul dvs. distinge ușor limba maternă de alte limbi?	
<i>Discriminarea lingvistică la nou născut</i>	170
43. Bebelușii ardeleni au accent regional?	
<i>Influența intonației limbii materne asupra gîngurăturii la bebeluși</i>	173
44. De ce nu trebuie să vorbim urît de față cu un copil?	
<i>Memoria cuvîntelor vorbite la bebeluși</i>	175
45. La ce vîrstă înțelege bebelușul că mama stăteți dvs.?	
<i>Începutul înțelegerii cuvîntelor</i>	178
46. Atunci cînd aude cuvintele <i>mînd</i> sau <i>pietor</i> , bebelușul dvs. înțelege despre ce e vorba?	
<i>Capacitatea bebelușilor de 6 luni de a asocia cuvintele cu imagini pe care nu le au văzut încă</i>	180
47. La ce vîrstă copilul dvs. începe	

41. Bebelușul dvs. este poliglot? Dacă da, pînă la ce vîrstă?

Capacitățile înnăscute de percepere

a diferențelor lingvistice

În anumite limbi există sunete specifice, „contrastive fonetice”, cum se spune, pe care doar vorbitorii nativi sînt capabili să le identifice. De exemplu, în hindusă, opoziția între *DA* și *da* este funcțională, dar noi, europenii, nu facem diferența între cele două mădure de pronunțare, pe care le percepem ca fiind identice. Ne este practic imposibil să percepem staba diferență de accentuare care le individualizează. Dar care este situația în cazul bebelușilor?

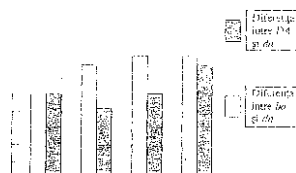
În 1988, Werker și Lalonde, specialiști în achiziția limbajului la copii, au realizat un experiment uimitor. Participanții erau 8 bebeluși de 6 pînă la 8 luni și alții 8 de 11-12 luni, la care s-au adăugat două grupuri de adulți, 18 englezi și 5 indieni vorbitori de hindusă. Toți bebelușii proveneau din familii exclusiv anglofone. Bebelușilor (și adulților) li s-au pus înregistrări cu serii de opoziții fonematice caracteristice limbilor europene (*Ba Ba Ba Da Da Da*), apoi cu alte serii, care funcționează în hindi (***DA DA DA***

→) Fmîr^înd p r » 10 1 j (+ C r - j c h«V jQ11 _ _ jt sg 'aca bPth -ut
^ î t -"«r u ^ -n mh _ n [p p, on^ n ^ ^ aip

C -> n q° silfi aⁱ Piui i a f³ it 01^ ngă deosebiriile' - sn re
iTr-istei⁰ TG i>ti⁰ ai «nafe =,yect • din hindusă, r°^Jta elf-
d°nm -t n¹ a uUi „nal^ p p i în măsură să - o F- ez^e mîlari **rure**
ba si aa , rimniui ie era foarte greu¹ it ^ / t -I se
întimpla în

e DA/da și ba/da.

1 a

1. Prin difuzoare situate fie în stînga, fie în dreapta bebelușului, se difuzează o serie de cuvinte și se observă în ce măsură acesta își întoarce capul, acest fapt fiind un indicator al recunoașterii. (Pentru detalii exacte cu privire la metoda *head-turn*, vezi Kuhl, 1987. Pentru procedeele experimentale legate de întoarcerea capului, vezi și p. 215.)

n- bebeluși, s-a observat că cei mai mici (6-8 luni) erau

la "i" i- capabili ca și indienii să facă diferența între da și DA, dar, în mod curios, această competență pare a dispărea începînd f ■ crs de 11 luni! De la această vîrstă, bebelușii încep să se comptnc ia fel ca adulții, fiind incapabili să identifice un contrast

pe-tilizcî în limba maternă (vezi figura 15). ;>■ ?

ii r „i de viață, sugarul este în măsura să recunoască toate
contrastele fonetice utilizate în toate limbile lumii, dar își pierde
această capacitate pe la vârsta de 10 luni.

Se oare că, spre această vîrstă, percepția copiilor noștri
se reoraaamzează exclusiv în jurul fonemelor limbii materne¹, ei J
euH strzi la accentele și contrastele lingvistice ale altor li' Az A
-e „tă „surditate” perceptivă ar explica de ce ne este atît de
dulcii c” achiziționăm o a doua limbă la vîrsta maturității.

Bibliografie

'jii-.i • • i >87), „**Perception of Speech and Sotrnd in Early
Infency**”, m P 'fi! 'patek și L. **Cohen** (ed.), *Handbook of
Itifani Pereeption*, voi 2, New York, Academic Press, pp.
275-382. T¹ a a t a R A. Lehtokovsid, M. Lennes, M.
Cheour, M. **Huotilainen**. A I. v nen, M. Vainio, P. Alku,
R.J. Ilmoniemi, A. Luuk, J. Allik, j **SinLonen**, K. *Aiho*
(1997), „**Language-Specific Phoneme**

'«re (4), pp. J.F..C.E.:

24 (5), pp. 672-683.

I Recunoașterea precoce specifică a categoriilor fonetice
ale limbii materne implică o rețea de neuroni în zona
poziționată pe fața superioară și posierioară a primei
circumvoluțiuni temporale, situată în scizura lui Sylvius
(*planam temporal*) și mai predominantă pe partea stîngă
(R. **Näätänen et al.**, 1997).

42. Bebelușul **dvs.** distinge ușor limba **maternă** de alte limbi?

Discriminarea lingvistică la nou-născut

Nou-născuții își pot modifica oare ritmul suptului în așa fel încât să provoace declanșarea unor înregistrări audio cu fraze din limba lor maternă mai degrabă decât din alte limbi?

Se pare că da.

Într-un experiment imaginat de Moon, Cooper și Fifer (1993) cercetătorii au evaluat preferința bebelușilor în vîrstă de o zi pentru limba lor maternă în raport cu oricare altă limbă. Nou-născuții, ale căror mame erau fie hispanice, fie anglofone, au fost supuși tehnicii „suptului non nutritiv”, în vreme ce ascultau înregistrări ale unor texte citite de o spaniolă, respectiv de o englezoaică. Psihologii au constatat că nou-născuții de-clarșeau (prin intermediul tetinei) mai des și pe perioade mai lungi înregistrări din limba lor maternă decât alte înregistrări. Se dovedește deci că nou-născuții de cîteva ore își recunosc deja limba maternă.

Alte lucrări au pus și ele în evidență că bebelușii se orientează mai degrabă spre difuzorul din care se aud fraze din propria limbă decât spre cel care emite fraze într-o limbă străină (vezi figura 16). În cercetarea lui Dehaene Lambert și Houston (1998), de o parte și de alta a bebelușului erau plasate două difuzoare, în unghi de 30 de grade, specialiștii urmărind timpul de reacție al bebelușilor la orientarea pe direcția difuzorului care transmitea textual (o serie de fraze, în franceză și în engleză, din povestea *Cei trei purceluși*). Aplicând același procedeu pe bebeluși de 4 luni (catalani și spanioli), Bosch și Sebastian-Galles (1997) au ajuns la același *pattern* de rezultate.

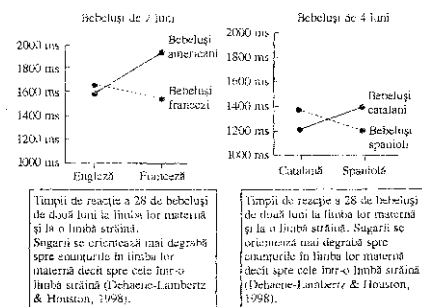

Figura 16

Concluzie

Fie că sînt catalani, spanioli, englezi, francezi sau români, indiferent că au o zi sau două pînă la patru luni, bebelușii își recunosc limba maternă.

Nu este imposibil ca această familiarizare să înceapă foarte devreme, încă din viața intrauterină. Într-adevăr, după cum am văzut deja (pagina 69), fătul este receptiv la sunete și este capabil să recunoască vocea mamei sale, imediat după ce vine pe lume...

Bibliografie

- Bosch, L., N. Sebastián-Gallés (1997), „Native-Language Recognition Abilities in 4 Month-Old Infants from Monolingual and Bilingual Environments”, *Cognition*, 65, pp. 33-69.
- Dehaene-Lambertz, G., D.M. Houston (1998), „Faster Orientation Latency toward Native Language in Two-Month Old Infants”, *Language and Speech*, 41, pp. 21-43.
- Moon, C. R.P., Cooper, W.P., Fifer (1993), „Two-Day Olds Prefer their

Limbajul bebelușului 173

43. Bebelușii ardeleni au accent regional?

de originea bebelușului. Compararea modului în care
 aceste vocale cu maniera de rostire a adu-
 specialistii identificînd aceleași diferențe în discursul vorbitorilor de diferite limbi.

Jlților **din**
?i **țar 3** de origine **a** condus **la e**

~ influența intonației limbii materne asupra
gînguritului la bebeluși _____

Bebelușii gînguresc întruna, unii dintre ei ca o moară stricăță.
Dar cine știe ce povestește ei acolo?

. Ne putem ușor imagina că bebelușul încearcă să reproducă
ceea ce aude în jurul său. Familia lui discută toată ziua : mami,
tata, frații și surorile i se adresează prin intermediul limbajului.
Atunci de ce să nu facă și el la fel?

Și, dintr-o dată, trece la fapte. .

Este dificil să știm dacă bebelușii brazilieni vorbesc despre
fotbal, iar bebelușii italieni, despre mașini sport. Dimpotrivă,
ceea ce se cunoaște azi cu certitudine este că un bebeluș ardelen
gîngurește altfel decât un bebeluș moldovean.

S-a înregistrat gînguritul a 20 de copii de 10 luni în mediul lor
nu Mu ral și familial. Cinci din Paris, cinci **din Londra, cinci**
din

Alger **și** cinci din Hong Kong (De Boysson-Bardies ef a/., 1989).
Înregistrarea a durat o oră și s-a efectuat **în** casa fiecărui
copil, **în** prezența mamei sale. **Studiind** și **comparînd** apoi, cu
ajutorul **unui** spectrograf, cele 1047 de v

t, în fi
tențilairac

lor va fi a

gloria în Franța (n.tr.).

ă și, în consecință,

și, înainte chiar ca **dvs.** să înțelegeți **ce spune**, el va fi deja

cuvintele. De **altfel**, odată cu vârsta, devine foarte dificil să lu

. B., P. J , 16, l-17.

44. r-e ce **nu** trebuie să vorbim **urît de faţă**. cu un copil?

Limbajul bebeluşului 176

Memoria cuvintelor vorbite la bebeluşi

Oare bebeluşii uită ce aud? Bebeluşul dvs. îşi poate aminti anumite cuvinte, chiar dacă sînt relativ complexe şi nu au nici o semnificaţie pentru ei?

Ce le rămîne în minte copiilor din cuvintele auzite într-o poveste pe care le-o spuneti fără a le arăta în paralel imagini şi fără a face gesturi speciale?

Într-adevăr, cunoaştem puţine lucruri despre memoria pe termen lung a sugariilor în ceea ce priveşte cuvintele. Este şi motivul pentru care Peter Jusczyk şi Elisabeth Hobbie, doi specialişti în psihologia experimentală, au încercat să afle dacă bebeluşii posedă acest tip de memorie care este însoţitoare în achiziţia vocabularului.

În 1977, cei doi cercetători au înregistrat vocea unor femei care spuneau trei poveşti diferite, durînd fiecare aproximativ 10 minute. Psihologii s-au deplasat apoi la domiciliul a 15 copii în vîrstă de 8 luni şi, o dată pe zi, timp de 10 zile, le-au pus înregistrarea audio cu cele trei poveşti, pentru ca, în final, fiecare bebeluş să fi ascultat fiecare poveste de 10 ori.

Două săptămîni mai tîrziu, adică la două săptămîni după ultima vizită la domiciliul subiecţilor, aceştia au fost convocaţi la laborator. Cercetătorii au creat mai multe liste de douăsprezece cuvinte. Unele liste cuprindeau anumite cuvinte conţinute în toate poveştile ascultate (de exemplu, *mîstac*, *piton*, *junglă*), în vreme ce altele

Limbajul bebelușilor

ora au auzit din cuvinte cu sonorități asemănătoare, dar neapărat în nici una dintre povești. Unul câte unul, bebelușii au fost instalați într-o cabină special construită în care era amplasat un difuzor și s-au citit toate listele. Deasupra difuzorului se transmitea vocea persoanei care citea lista se găsea un box, ținut aprins pe toată durata lecturii.

După cum se știe, atât timp cât privește lumina, bebelușii o atenț, cercetătorii puțin contoriză astfel timpul pe care copiii petreceau ascultând fiecare listă de cuvinte.

Rezultatele au demonstrat că bebelușii au petrecut mai mult timp (15%) ascultând listele de cuvinte ce făceau parte din poveștile spuse în prealabil decât celelalte liste. Totuși, cercetătorii au vrut să se asigure că bebelușii nu acordă mai multă atenție cuvintelor din poveștile ascultate doar pentru că le găsesc mai interesante. Astfel, ei au convocat la laborator un alt grup de bebeluși, care nu au ascultat niciodată poveștile înregistrate pe bandă magnetică. Când subiecții naivi au auzit diferitele liste de cuvinte, ei nu au arătat nici o preferință pentru vreuna dintre acestea, fiind chiar puțin mai atenți la cuvintele care nu erau conținute în povești. Cât despre copiii care au ascultat în prealabil poveștile, ei au petrecut în medie 6 secunde ascultând cuvintele necunoscute și 7 secunde pentru cuvintele din povești. O secundă poate părea decizie, dar ea confirmă diferența dintre cele două grupuri de bebeluși.

Surprinzător este că bebelușii au identificat cuvintele, chiar atunci când în lista de cuvinte acestea au fost pronunțate diferit de cum apăreau în poveste. Într-adevăr, când psihologii au citit cuvintele, ei au făcut-o în maniera în care se citește o listă de cumpărături, cu o formă acustică diferită de modul foarte expresiv în care femeile au realizat nararea poveștilor înregistrate.

Experimentul a dovedit că bebelușii și-au amintit cuvintele pe care le-au auzit în poveștile ascultate în urmă cu 15 zile, ceea ce

alii “tat ei acasă având un impact real asupra a ceea ce și-au amintit cu adevărat. În opinia lui Jusczyk, la opt luni, copiii îiWiS ^e de rost cuvintele care apar mai frecvent în discurs, ceea ce reprezintă un fundament important în achiziția limbajului.

Concluzie .

La aproximativ 18 **luni**, vocabularul unui copil și limbajul lui se dezvoltă **rapid**, iar oamenii de **știință** nu pot da o explicație acestui salt spectaculos. Cercetarea lui **Juszyk** și Hotae avansează însă ipoteza că, încă de **cinci** **siut bebeluși**, copiii încep să acumuleze **zgomotele și** diferitele **sunele** ale cuvintelor (cunoașterea limbii **pres** **true** stocarea laturii sonore și **a** semnificațiilor), ei reușind RîS' f'r-i-i să asocieze **spontan-sunele (cuvintele)** cu semnificațiile **corespunzătoare**.

Fiulul prezentat dovedește că, la vârste mici, copiii memorează sunetele care **formează** cuvintele, chiar dacă nu le-au învățat încă sensul, iar mai **tîrziu**, **cînd** capacitățile lor lingvistice **încep** să se dezvolte, **totul este** pregătit.

Pentru **Juszyk**, „este ca **și cum ai** asambla **un** puzzle. Găsești **cîteva** piese disparate și, dintr-o dată, totul se leagă”. Bebelușii **isi** pa' aminti sunetele cuvintelor cu aproape un **an** înainte de a **înțelege** **semnificațiile** acestora.

Mulți cercetători au crezut că bebelușii încep prin a înțelege **uv** ci>„'~ept, **apoi**. Într-o a doua etapă, reușesc să găsească **cuvîntul** care **l-ar** descrie.. **Studiul** lui Juszyk **și Hohne** dovedește că, în **rori'iit'**, copiii de vârste mici rețin informații care **lxu** **au** nici o conexiune în memorie. Ei au o **memorie activă**, care le permite să stocheze chiar informații lipsite de **semnificație** în ce-i privește, și **siut** capabili să asculte discuții între **adulți** și să **memoreze** cuvinte din discursul acestora sau să rețină cuvintele **dintr-o** poveste care le este citită.

Prin urmare, aveți grijă la ce spuneți, căci micuții au **u«ocili ae**

Bibliografie

Jusczyk, P.W., E.A. Hohne (1997), „Infanti' Memory for Spoken Words”, *Science*, 277, pp. 1984-1986

Limbajul bebelușului 176

45, La ce **vîrstă** înțelege bebelușul că mama **sînteți dvs.?**

începutul înțelegerii cuvintelor

Atunci **cinci** bebelușul dvs. aude **cuvîntul *mama***, știe că este vorba **de mama lui ? Dar cînd aude *tata***, știe **că e vorba de propriul**

tată ? În general, primele vorbe pe care le rostește **un** bebeluș **siut *mama* și *tata***, cuvinte pe care, de altfel, **le** aude foarte frecvent în jurul lui ***Îuite-lpe tata* sau *Mama îți dă acuma, să papi etc.***). **Dar de la ce vîrstă bebelușul va putea asocia aceste cuvinte cu o anume semnificație ?**

Tincoff și **Jusczyk** (1999) și-au **propus** să **răspundă la** această întrebare pentru a afla de la ce vîrstă **bebelușul** începe să asocieze **un cuvînt cu un obiect anume. Mai exact, ci au încercat** să afle **de la ce vîrstă** în lexicul copilului intră primele cuvinte, cele avînd

pentru el- -n anume pe Dăruții

Pentru a aescopen **le** ia ce vîrstă **copilul** începe să asocieze - **cuvintele *tata* și *mama* cu *părinții* săi**, psihologii au efectuat un experiment pe 24 de sugari **în vîrstă de 6 luni. -steie** fiecăruia dintre părinți au fost filmate **în** laborator, pe un **^ s ^ - i - e - a** așezat pe genunchii mamei sale și, pe ***j-ua f*** casate unul în ***stingă*** fii și un altul în dreapta,

se transmiteau fie imagini cu mama copilului, fie imagini cu tatăl său. Dintr-o dată, o voce sintetică spunea *tată* sau *mama*. Cercetătorii au observat că bebelușii acordau mai multă atenție imaginilor cu părințele numit decât celorlalte.

Limbajul bebelușilor psihologii nu s-au oprit aici, întrucât au dorit să e

I. , i pentru rezultatele obținute. într-adevăr, c ai putea ~
eth ea bebelușii au tendința să grupeze o categorie **nec^a ec.5sj.,a** ceași
etichetă. Așa cum **cuvântul cline** ar putea **11 _** o **itru** a desemna
pisici, vaci sau orice alt

animai; u ucu **u** picioare, și cuvântul *mama* ar putea fi folosit în aceeași
rno-J adică pentru a include toate femeile, iar cuvântul - i - toți bărbații, a
iob' pi cieciri un al doilea experiment, realizat cu un alt _ c- **M v, 6 luni**
cărora li s-au prezentat înregistrări i 3 i 'or din primul
experiment,

•n - :iu experimental, **cercetătorii** au remarcat
.»3 bei ei sil iu pareau să asocieze cuvintele mama și tata cu unul
sau **altui dintre** acești părinți străini. Intervalul **de** timp alocat tmcgnilo
idec dipă stimulul auditiv nu a evidențiat nici o diferență **Tn** funcție de
cele două figuri umane prezentate.

46, Atunci **cînd** aude cuvintele *mină sau picior*,
bebelușul dvs.

Concluzie

Chiar dacă nu poate vorbi încă, la șase luni, bebelușul dvs. știe cu precizie cine este *mama* și cine este *tata*. Mai mult, nu facepe nici o confuzie pentru că: părinții altor copii nu sunt *tata* și *mama*. *Mama* nu este deci o categorie generică pentru orice femeie, după Limbajul bebelușului nici *tata* nu este o etichetă care să-i descrie pe toți bărbații. Se presupune că, după vârsta de șase luni, recunoașterea se extinde la prenumele celorlalți membri ai familiei (frate, soră etc.).

Bibliografie

Ficoff, R., F.W. Jusczyk (1999) „Some Beginnings of Word Comprehension in 6-Months-Olds”, *Psychological Science*, 10 (2), pp. 172-175.

Înțelege despre ce e vorba?

Capacitatea bebelușilor de 6 luni de a asocia cuvintele cu imagini pe care nu le-au văzut niciodată

Cînd vă jucați cu copilul dvs., poate că îi spuneți fi *este piciorușul ăsta ?* sau *Uite ce min*

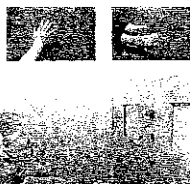
logic, va înțelege că e vorba de mîna-și piciorul lui. Mai tîrziu, cînd va n mare (ca dvs.), el își va da seama că termenii precum *mîna* și *pic'or* nu corespund exclusiv picioarelor și mîinilor „sale”, ci trimit la *car'ii* incluzînd toate picioarele și mîioile din lînie. Astfel, întrebai v f are rămîne este următoarea : începînd de ia ce vîrstă bebelușul v-rt f: capabil să înțeleagă că termenii *picioare* și *mîini* pot desemna picioarele și mîinile altora? Cînd va realiza el că aceste cuvinte nu sînt altceva decît „eticheta” unei categorii mult mai vaste?

Ei bine, aceiași cercetători care se ocupaseră de recunoașterea ru vii idelor *tată* și *mamă* (cf. 45. *la ce vîrstă bebelușul dvs. înțelege că*

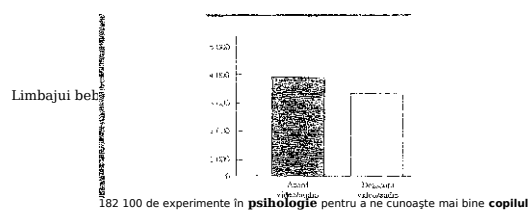
mama sunteți dvs. ?) și-au propus să **răspundă** și la această întrebare, **estimînd** că, dacă bebelușii erau capabili să înțeleagă că termenii picior și mînă sînt categorii, atunci ei vor fi în stare să asocieze aceste cuvinte cu imaginile picioarelor și mîinilor văzute anterior¹.

Limbajul bebelușului 176

Tjncoff și Jusczyk (2000, 2003) au convocat 25 de bebeluși de 5 iuni să participe la primul dintre **experimente**. Bebelușii erau așezați în brațele mamei și, așa cum se poate vedea în fotografie (figura 17, pagina 182) un bsc portocaliu lumina intermitent pentru a-i capta atenția. De îndată ce **copilul** fixa lumina, cercetătorul înlătura cartonul care masca cefe două monitoare **tv**, unde se puteau vedea **imagini** diferite (**un** picior și o mînă de femeie). La un moment dat, **copilul** auzea o voce care pronunța fie cuvîntul

¹ Cercetătorii au considerat că picioarele și **inimile** reprezintă exemplare **tipice** ale unor categorii, **întrucît** toate picioarele (ca și toate **inimile**) prezintă asemănări destul de importante comparativ cu alte părți ale corpului precum ochii sau nasul, care diferă enorm de la un **individ** la altul. Tjncoff și Jusczyk au selecționat picioare și mîini de adulți, căci sunt suficient de diferite de cele ale copiilor și reprezintă exemplare tipice ale categoriilor „picior” și „mînă”.

mână, fie. cuvântul *picioar*. Proba a fost repetată de mai multe ori pentru fiecare copil și, grație unei camere camuflate între cele două monitoare, cercetătorii au înregistrat **experimental pentru** a putea măsura **timpul** acordat de **fiecare** bebeluș uneia sau alteia dintre imagini, în funcție de cuvintele pronunțate. Rezultatele au demonstrat că **bebelușii** au petrecut **mai** mult timp **observând** picioarul **când** auzeau **cuvântul** *picioar* și dimpotrivă, priveau **o** perioadă mai lungă mîna cînd în difuzor se auzea **cuvîntul** *mîna*.

Figura 17. Intervalul de timp acordat privirii imaginilor, exprimat în **milisekunde**, în funcție de acordul sau **dezacordul între cuvînt și imagine**

Conclude

Lir

ACBM . -p ic „ni a dovedit că, începînd de la vîrsta de șase luni, beixlusu -mt -apabili să înțeleagă că anum nlste aue^o u sau modele ce pot fi aplicate a u'j. • > < / i - l fizic cu. cele pe care ei le cunosc sub acest nume. Asffel mcepînd cu vîrsta de 6 luni, dacă bebelușul dvs. este „u! h ■ -i«;agă că motanul dvs. este o piscică, el va putea aplica ăeesi ini și la pisoiul vecinului.

este uimitor că lucrurile nu funcționează la fel pentru cuvintele tata și mama, care pentru bebeluși nu grupează toți bărbații și toate femeile, ci doar pe părinții săi (vezi pagina 178). Probabil că, pentru bebelușii de 6 luni, termenii tata și mama trimit la exemplare unice, cam la fel ca în cazul numelor proprii,

Bibliografie

Tincoff, R., P.W. Jusczyk (2000), „Do Six-Month-Olds Link Sound Patterns of Common Nouns to New Category Exemplars? , comunicate prezentată la Biennial Meeting of the International Society on Infant Studies, Brighton, UK, iulie.

Tincoff, R., P.W. Jusczyk (2000), „Do Six-Month-Olds Link Sound Patterns of Common Nouns to New Exemplars? în D. Houston, Johnson, A. Jusczyk (ed.), *Jusczyk Lab*

■ 7. La ce vîrstă copilul **dvs.** începe **să-și** recunoască prenumele?

Recunoașterea de către bebeluș a propriului prenume _____

Încă de la naștere, îi spuneți bebelușului dvs. pe nume și, într-o bună zi, el va reuși să se recunoască atunci când îl strigați în felul acesta. Dar cînd se împlinește asta? Începînd de la ce vîrstă fetița dvs. va face deosebirea între *Nina* (prenumele ei) și *Nana* (cel al bunicii)?

Mandel, Jusczyk și Pisani (1995) au evaluat capacitatea a 24 de bebeluși de 4 luni și jumătate de a-și recunoaște prenumele dintr-o listă de alte prenume.

Cercetătorii au utilizat în experiment tehnica înfocării capului (cf. p. 215). Fiecare participant asculta o înregistrare cu vocea unei persoane care citea o listă de prenume, între care și numele bebelușului. De fiecare dată cînd era difuzat un prenume (fie prin difuzorul din dreapta, fie prin cel din stînga), psihologii notau intervalul de timp în care subiectul privea beculușul situat deasupra difuzoarelor.

În final, cercetătorii au observat că bebelușii au petrecut mai mult timp ascultîndu-și propriul prenume decît pe celelalte.

Concluzie

Încă de la vîrstă de 4 luni și jumătate, bebelușul dvs. face clar diferența între prenumele său și un altul, dar aceasta nu înseamnă că și înțelege că este vorba despre propriul prenume, ci doar că,

Vă gîndiți poate că **bebelușul** reacționează la prenumele său cîntîr de la o **vîrstă** mai **mică**. De altfel, probabil că ați

remarcat **c?**. mcă înainte de 4 luni și jumătate, vă privea țintă când **il** strigați ps **nume**. încercați atunci următorul experiment: dacă vă apropiați de bebeluș **și-i** strigați *Perdea /* , nu e **deloc** imposibil ca ei **să-și înto'ucă** privirea spre **dvs.**, și aceasta chiar înainte de patra luni. Totuși, interesul pe care îl acordă bebelușul vocilor umane nu ȳrebme confundat cu recunoașterea prenumelui său.

Bibliografie

ia f

ar fi afirmativ, a

Mandel, D.R., **P.W. Jusczyk**, D.B. Pisoni (1995), „Infants' **Recognition** of the Sound Patterns of their Own **Names**”, *Psychological Science*, 6, pp. 315-318.

48. Bebelușii preferă figura **Monicăi** Bellucci sau pe cea a lui Quasimodo? *Preferința bebelușilor pentru figurile umane frumoase*

.Dacă că pînă și cei mici trăiesc

persoanei adulte¹, **dar** care este situația în cazul copiilor?

¹ **Vezi S. Cicotti**. *150 petites expériences de psychologie pour mieux comprendre nos semblables*, cit. supra, p. 68 : „De ce **ni** se pare atît

Slater *et al.* (1998, 2000) au realizat o serie de experimente pe această temă...

În unul dintre acestea, ei au testat mai mult de 100 de bebeluși cu vârste cuprinse între cinci ore și două zile, cărora li s-au prezentat perechi de fotografii plasate una lângă alta, la aproximativ 30 de centimetri de nou-născut. Foarte numeroasele perechi de fotografii utilizate cuprindeau în mod obligatoriu o imagine cu o femeie foarte frumoasă și una cu o femeie foarte... anostă. Cum s-a decis că figura respectivă era sau nu a unei femei frumoase? Cercetătorii au cerut în prealabil unor subiecți adulți să evalueze fiecare dintre figurile prezentate pe o scală de la 1 la 5.

Conform rezultatelor experimentului, bebelușii au preferat să privească figurile atrăgătoare, ceea ce au și făcut 80% din timpul total, consacrand doar 20% din timp figurilor mai puțin atractive. În opinia cercetătorilor, identificarea este funcțională încă de la naștere și, fapt care devine deja o certitudine, chiar din viața intrauterină, bebelușii venind pe lume cu un sistem perceptiv destul de bine dezvoltat.

Bebeluşii preferă frumuseţea, iar cercetarea menţionată nu face decât să consolideze concluziile altui experiment, care demonstrase deja că bebeluşii de cinci luni preferă să privească mai degrabă figurile persoanelor cu ochii mari decât pe ale celor cu ochii mici (Geldart *et al.*, 1999).

Care să fie explicaţia pentru această preferinţă pentru frumuseţe? După Slater, figurile frumoase sînt prototipul real al unei figuri umane, analiza a sute de figuri conducînd la definirea unei medii

de frumoasă păpuşa Barbie? " şi pp. 146-147 : „Stereotipurile legate de aspectul fizic”.

statistice de caiaeteristici **faciale care** se **dovedește** a fi incredibil «**c atrăgătoare. în** mintea bebelușului, figurile frumoase pot reprezenta **figura umană** standard, iar **dacă bebelușii au evoluat** spre **identificarea** acesteia, în ciuda vederii **lor** încă inexacte, **probabil că moaciții le serv este** la interpretarea **figurilor întilnte** în funcție de apropierea acestora de prototip, operație **pe care sînt** capabili să, u UTTIARIR'IDA la doar 15 ore de la naștere.

Concluzie

Astfel, **cînd** i se arată unui european figurile a doi africani, cea pe

pentru care va opta și un african pus să facă **același** lucru. Aceeași P-i **cerință** funcționează și **atunci** cînd un african trebuie să aleagă între figurile a doi europeni. Astfel, în opinia cercetătorilor, **chiar** dacă **normele frumuseții faciale evoluează în** timp și **de la o cultură** la alta, ele nu se modifică fundamental, ci există cu certitudine o normă biologică și universală a frumuseții. De aceea, i pe tatăl **bebelușului dvs. cînd își întoarce**asă, pentru **că în** aceste momente se

În sfârșit, în ciuda afirmației lui Oscar Wilde, fru

moment ce la 1 i afi înăscută. Copilul

și mai puțin pe cele urîțele. Deși așa stau **lucrurile** ^ se s

Bibliografie

- Geldart, S., D. Maurer, K. Canney (1999), „Effects of Eye Size on Adults' Aesthetic Ratings of Faces and 5-Month-Olds' Looking Times", *Perception*, 28, pp. 361-374.
- Pascalis, O., A. Slater (ed.), (2003), *Face Perception in Infancy and Early Childhood*, Nova Science Publishers.
- Slater, A., C. Von der Schulenburg, F. Brown, M. Badenoch, G. Butterworth, S. Parsons, C. Samuels (1998), „Newborn Infants Prefer Attractive Faces", *Infant Behavior and Development*, 21, pp. 345-354.
- Slater, A., P. Quinn R. Hayes, F. Brown (2000), „The Role of Facial Orientation in Newborn Infants' Preference for Attractive Faces", *Developmental Science*, 3, pp. 181-185.

Comportamentul fătului

Sumar

49. Comportamentul bebelușului în pîntecele mamei <i>Psihologia fătului</i>	193
50. Beușilor le place <i>Tînăr și neliniștit?</i> <i>Amintirile bebelușilor legate de experiențele lor muzicale</i> <i>dinainte de naștere</i>	194
51. Este bine să i citiți povești copilului încă nenăscut? <i>Recunșterea de către bebeluși a poveștilor</i> <i>care li s-au citit înainte de naștere</i>	196
52. Fătul are deja o personalitate? <i>Activitatea fătului și comportamentul în copilărie</i>	198
53. Bebelușul dvs. are activitate sexuală deja din perioada intrauterină? <i>Erecțiile feiale în utero</i>	200
54. Dacă ați mințat mult anason cit ați fost însărcinată, bebelușului dvs. îi va plăcea anasonul? <i>Învățarea în perioada prenatală a gusturilor postnatale</i>	203
55. Ceea ce mințați în timpul sarcinii va influența mirosul copilului dvs.? <i>Învățarea mirosurilor la făt în funcție</i> <i>de regimul alimentar al mamei</i>	207

49. Comportamentul bebelușului în pîntecele mamei-

Psihologia fătului

Ce eveniment poate fi mai emoționant decât venirea pe lume a unui nou-născut? După ce-l învelește într-o păturică, moașa pune bebelușul pe pîntecul mamei sale. Nou-născutul se străduiește să-și deschidă ochii, apoi își fixează privirea asupra mamei. Secna nu poate să nu ne impresioneze profund. Credem că ea marchează apariția vieții. Că înainte nu era nimic și că pentru bebeluș acum începe totul.

În realitate, este o eroare să ne închipuim că lucrurile stau chiar așa. De ani buni se studiază psihologia fătului și astăzi putem afirma cu certitudine că practic nu există nici o diferență notabilă între copilul care vine pe lume și fătul cu o lună înainte de naștere.

Chiar înainte ca femeia să-și dea seama că este însărcinată, creierul embrionului începe deja să se dezvolte. La cincei săptămînii, se creează cortexul. La nouă săptămîni, embrionul își poate plia corpul, poate sughița și reacționează la zgomete violente. În a zecea săptămînă, el își mișcă brațele, respiră lichid amniotic, își

us^c iude fe Ule ... riuxdw iuxa te aarcwa. \ iu,ri>i bebeia-

ca^fi ,x suge 'di Je ir. c me" Hau n cepe sa 3uüa m „fusir, pe i,

opt mm poate să vada.

> eu de^ unaeaii ca * tiv .r' >. ioane

ucr.n V ~ .a e-'r opaDil zhh ä

50, *Fetușifor* **le place** Tînăr și neliniștit? Amintirile bebelușilor legate de experiențele lor muzicale dinainte de naștere

Sinteți însărcinată și doriți să vă odihniți puțin în fața
televizorului.

0 perspectivă plăcută, nu-i așa ?, cu atît mai mult cu cît este chiar
ora serialului dvs. preferat... Oare muzica genericului poate

Experimentul prezentat mai jos demonstrează **că da.**

•¹ ^ ps.hjlog (Hepper, 1991) a încercat să evalueze capacitatea a
reține muzica din **genericul** unui serial! tv. (*The Neighbor*). Pentru
aceasta, e! a selecționat un număr mare de , femei i sarcinate
foarte pasionate de acest serial și un alt grup or care nu îl
urmăreau niciodată, **estimîndu-se** că fetușii

1 din primul grup au fost expuși de aproximativ 360 de ori la
tema , **muzicala** din genericul serialului *The Neighbors*, ia care
mamele - se **uitau uneori** chiar de **două ori pe zi.**

respectiva melodie să fi fost în viața **intrauterină, și** nu după

La două pînă ia patru zile după naștere, **bebelușii** au fost expuși ia
genericul filmului, Hepper **remarcînd** că bebelușii *Neighbors* se
comportau diferit de csi care **nu** au urmărit niciodată foiletonul în
pîntecele mamei lor. Frecvența **lor** cardiacă se încetinea, ei se
opreau **din plîns** și se orientau spre sursa **muzicii**; în aceeași
timp, mișcările lor corporale erau mult reduse în comparație cu

menținându-se vreme **de** trei săptămâni după naștere. **S-a** verificat apoi răspunsul bebelușilor *Neighbors* la alte generice **tv** și **s-a**

Cu ajutorul ultrasunetelor, Hepper a evidențiat de asemenea faptul că, în pînțele mamei, bebelușii se mișcau mai mult atunci cînd se difuza o melodie **ascult**;

foarte exact bucăți muzicale și că, după naș icre, lucrurile pe care aceștia le-au învățat în pînțele mamei pot fi evaluate.

Concluzie

că bebelușul **dvs. ț** ;) la care a fost pătaș înainte de naștere și că poate fi, ia fel ca dvs., dependent de serialul lui preferat!

Bibliografie

Hepper, P.G. (1991), „An Examination of Fetal Learning Before and After Birth”, *The Irish Journal of Psychology*, 12, pp. 95-107.

51. Este bine să-i citiți povești copilului încă nenăscut?

Recunoașterea de către bebeluși

a poveștilor care li s-au citit înainte de naștere

Bebelușii **au** oare amintiri ale experiențelor trăite **înainte** de naștere ?

Ca să afle răspunsul, cercetătorii au cerut unui grup de două-sprezece femei **însărcinate** să citească **un pasaj dintr-o povestioară** pentru copii (*Pisica din pălărie*), de două ori pe zi în timpul ultimelor șase **săptămîni** de sarcină (De **Casper, Spence**, 1986).

În După două sau trei zile de **la** naștere, **nou-născuții** au **fost** testați *în* cu privire la capacitatea lor de a-și aminti povestea. Li s-a pus înregistrarea audio utilizându-se ca metodă de cercetare o variantă¹

a tehnicii **suptului non-nutritiv**, în care biberonul este legat la un aparat de înregistrare (vezi pagina **215**). Cercetătorii au observat că **nou-născuții își** adaptau ritmul suptului în așa fel încît **să** audă pasajul cu povestea citită de mamă **în** timpul ultimelor șase **săptămîni** de sarcină, mai degrabă decît orice alt fragment

Lucru și mai surprinzător, bebelușii continuau să prefera pasajul pe care îl cunoșteau, chiar atunci cînd cititorul nu mai era mama lor, ci altă persoană, prin urmare ei recunoșteau povestea citită ca atare, ceea ce dovedește existența unei „împregnări

certitudini, alți psihologi au încercat să meargă

î (De **Casper et al.**, 1994) și au elaborat un nou dar de data aceasta cu **fetuși** în vîrstă de 33 de **septămîni**. Ei au **comparat** un număr de 28 de viitoare mame să recite cu **voce** la **un** poem de trei ori pe **zi**, vreme de patru săptămîni. La capătul celor patru **săptămîni**, cu ajutorul unui **difuzor plasat pe** purta mamei, bebelușilor li s-a pus înregistrarea - **înainte** - **în** și cu un alt

poem, ambele citite de o **pe. soana** le^uncscută bebelușului.
Mamei **i-au** fost acoperite

neutralizându-se astfel o posibilă it
n **eq'straî v>> a'tile** de ritm cardiac ale fi

t că ritmul cardiac al bebelușului se , **în cazul** s de ritm

198 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copilul

anumite limite). S-ar putea spune, ca el pare să apreciere tec^ ce
îi este familiar, aceasta îl liniștește.

Concluzie

În sfârșit, înainte de naștere, bebelușul nu are prea multe de făcut,
așa că el ascultă și, după **cît** se pare, savurează poveștile care i **se**
spun, mai ales pe cele pe care le cunoaște deja, cum fat de altfel
toți copiii.

Bibliografie

De Casper, **A.J.**, M.J. **Spence** (1986), „Prenatal **Materxu** Speech
Influences Newborns' Perception of Speech Sounds”,
Infants Behavior and Development, 9, pp. 133-150. De
Casper, A.J., J.-P. Lecanuet, **M.-C.** Busnel, **C. Granicr-**
Deferre, R. **Maugeais** (1994), „Fetal Reactions to
Recurrent Maternal Speech”, *Infant Behavior and*
Development, 17, pp. 159-164.

52. Fătul are deja o personalitate?

Activitatea fătului și comportamentul în copilărie

Nu este o idee nouă : bebelușii **sint** diferiți între ei, atât în planul activității, cât și în plan **temperamental**. Dar oare există vreo legătură între nivelul activității **motorii** a **fătului** în viața intrauterină

, 'e se observă mai târziu la bebeluș în timpul

Este c piobliuă U care au reflectat o serie de cercetători care – au intren<xt Gn. a numite trăsături de caracter nu sînt cumva

k/ c." j tv -iluși! cu vîrste mai mari sau la copiii de doi

. I. ■ c – 2002).

^ – 'ceu- to *,! ai p n x ideea de a măsura, cu ajutorul unui test lonoiei num<-, 3. amplitudinea mișcărilor Sa 24, 30 și 38 de -mi j1 l" sa? „Iă, ia 52 de **fetuși**. Mai târziu, ei au adunat aat^ <Je=„ i« **jmaudementul** copiilor imediat după naștere (ia vs s;a cr **uou- -apiamini**), apoi la aceiași copii.ia un an și ia doi ani.

zc-v v iet'ii ,ei mai activi în uterul mamei sînt de obicei verifică mai mult în

Concluzie

Activitatea motrice fetală pare a fi un indicator al temperamentului pe care îl putem observa în copilărie. În opinia lui Dr Pietro, comportamentul nu începe la naștere, ci mult înainte. Ritmul mamei, producția sa hormonală și mai ales reacția sa la stres au un impact puternic asupra comportamentului fătului. De altfel, mamele cele mai stresate au fetași mai activi și copii mai iritabili decît alții. Așa că e bine să vă destindeți, să respirați adînc și să vă calmați.

Bibliografie

, K. Costigan, E. Pressman, C.S i, B., L. Yi (2002), „What Does Fetal Movemen Behavior During the First Two Years of Life?” :/ *Psychobiology*, 40, pp. 358-371.

53, Bebelușul **dvs.** are activitate sexuală deja din perioada intrauterină?

Erecțiile fetale în utero

Nu este nici un secret : pentru a participa la activitatea de reproducere, bărbatul trebuie să fie în erecție, totuși erecțiile nu sunt generate întotdeauna de erotism, având în vedere că, deși acestea sunt în general diurne și conștiente, există și altele care apar în anumite faze ale somnului. Dar care este situația în cazul fătului? Se înregistrează oare încă în viața intrauterină mici erecții?

Orcit de incredibil ar părea, răspunsul este afirmativ.

În scopul de a răspunde la întrebarea dacă fătul are sau nu erecții un grup de medici specialiști în ecografie au observat în timp real penisul a 50 de fetuși cu vârste cuprinse între 36 și 39 de săptămâni de gestație (Shirozu *et al.*, 1995). Măsurând lungimea penisului fetal în timpul celor 60 de minute de examen de specialitate, cercetătorii au remarcat erecții la 22% dintre fetuși (în medie, 21 de milimetri, față de 16 la ceilalți fetuși). Rezultatele au indicat neșădar că erecțiile fetale există cu adevărat.

avind în vedere faptul că, **în** timpul somnului paradoxal/, se înregistrează numeroase erecții, alți cercetători au încercat să afle dacă erecțiile fetele suit nocturne sau diurne (**Koyanagi et al**, 1991).

Studiul a fost efectuat pe 11 fete, de sex masculin, cu **vîrste** cuprinse între treizeci și șase și patruzeci și una de săptămîni de gestație. Cercetătorii au **observat** fa **ecograf**, timp de 60 de **.minute**, în ce măsură exista o simultaneitate **între** mișcările oculare rapide (indiciu al somnului **paradoxal**) și **erecții**. În **final**, s-a remarcat că 78% din **durata** totală a **erecțiilor** s-a înregistrat în timpul somnului paradoxal, prin **urmare**, **fetușii** au și erecții nocturne.

În 1995, în cursul unei ecografii, doi medici francezi au observat și **au** fotografiat un comportament cu totul surprinzător,

introducea penisul în gură și apoi îl scotea **lent**! Imaginile acestea bizare pot fi văzute de altfel în revista *Contraception, Sexualité et Fertilité* (**Broussin, Brenot**, 1995).

I Cercetătorii au chestionat apoi un număr de 73 de **colegi** pentru **1** a afla dacă au observat vreodată sugerea **miinii**, a piciorului ori

1. Somnul are două faze diferite: somnul paradoxal (REM - *Rapid Eye Movement Sleep*) și somnul lent și profund, caracterizat prin unde lente (NREM - *Non Rapid Eye Movement Sleep*). Somnul paradoxal (Houvet, 1959), care se recunoaște după mișcările rapide ale globilor oculari, este perioada somnului în timpul căreia visăm

.« a co'donuii **ombilu** sl **sau** es/eutuaie contacte **ruinã sau**
| gurã-sex. **Dupã suptul degetului** sau ai **mîinii**.
contactele n **ma** s"x

i sinx cei **mai aes** observate **de cãtre** specialiştii în -v». **citata Au**
E mai fost rarodate osr rar şi „?zun de contact cr „e nai Ma

Î mult de **60°/c** dintre **rriedici** au observai contacte
metrii, j^nital-

„ **la fstuşi** de ambele sexe

Concluzie

Chiar înainte de a se naşte, **bebeluşii^au** deja erecţii şi, pe
de altă

între mină şi sex. Totuşi, putem vorbi de activitate sexuală?
Chiar dacă ideea **nu** este de neconceput, trebuie să
răminem devăr, pentru a vorbi de activitate sexuală,
trebuie numită maturitate a sistemului nervos şi, **în** egala

de cazuri ar fi vorba mai degrabă de **v** ratorii aie fătului, care
utilizează **în** acest scop s pe care le are **la îndemină:**
mîinile şi gura. Cît despre contactele gură-sex, cercetătorii
aduc **în** discuţie faptul **.că** suptul este, la **rîndul** său, o
activitate de explorare, pe care fatal pare să o dezvolte
foarte- devreme şi **într-un** mod foarte puţin selectiv, în mod
cert, cercetăto iLorozu, H., T. J

-it, 41, pp. 159-166.

H. Nakano (1995), „ A Preliminary Report”, *Early t*

54. Dacă ați **mîncat** mult **anason** cît ați fost
însărcinată, **bebelușului dvs. îi va**
plăcea **anasonul**?

Învățarea în perioada prenatală a gusturilor
postnatale _____

în mod sigur ați auzit pînă acum afirmații precum : „Este
normal ca băiatului meu să-i placă **zahărul**, din moment ce,
cît am **fast** însărcinată cu **el**, am mîncat **întruna** bomboane
și produse de patiserie! Este un fapt deja cunoscut că
numeroase femei își imaginează că alimentele ingerate **în**
timpul sarcinii pot influența preferința bebelușului pentru
uuuuuic alimente. Dar care este adevărul ?

La experimentul (**Menelia et al., 2001**) care și-a propus să
ofere a puns la această întrebare au participat 51 de
femei cu o cină avansată (33 de săptămîni de
gestație), toate anticipînd și vor **alăpta** copilul. **<ț**
hemeile, cărora li s-au distribuit apă minerală **și** cutii

cu suc de **i rcovi**¹ congelat, au fost împărțite în patru grupuri:

I Morcovul a fost **ales din mai multe motive**, între **care și acela că** gustul său **trece în** laptele **matern. în plus**, savoarea sa este foarte **distinctă**.

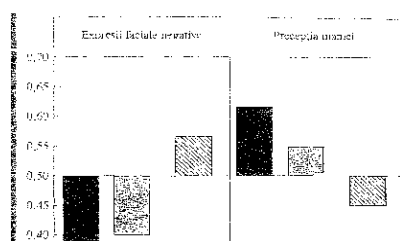
- ... 16 dintre ele trebuiau să consume 300 de mililitri de suc de morcovi de patru ori pe săptămână timp de trei săptămâni consecutiv, precum și în timpul primelor două luni de alăptat;
- 17 de femei au băut suc de morcovi în timpul sarcinii și apă în primele două luni de alăptat;
- ... 14 alte femei au procedat invers (nu băut apă în timpul sarcinii și suc de morcovi după naștere);
- ... în sfârșit, un ultim grup ($n = 14$) nu a băut decît apă, aîlt înainte, cît și după naștere.

Deși li s-a comunicat că participă la o cercetare asupra alimentației, mamele ignorau, bineînțeles, ipotezele cercetătorilor. După o vreme, mamele și copiii au fost convocați la laborator, unde bebelușii au fost filmați în timp ce erau hrăniți. Mama dădea copilului fie cerealele amestecate cu apă (o parte cereale, o parte apă), fie cereale amestecate cu suc de morcovi (o parte cereale, o parte suc de morcovi) și trebuiau să-l hrănească pînă cînd acesta refuza mîncarea.

Cercetătorii au cerut apoi mamei să evalueze pe o scală de la 1 (deloc) la 9 (foarte mult) cît de mult au apreciat copiii lor cerealele. Cîntărea de cereale consumată de copil a fost evaluată și prin cîntărirea farfuriei înainte și după fiecare masă, fecută rîncarea vîrșată pe platou sau pe hârtișcă fiind pusă înupoi în farfurie pentru a fi cîntărită.

Rezultatele au demonstrat că:

- bebelușii care au fost expuși la gustul de morcovi în perioada intrauterină sau în timpul alăptatului făceau mai puține grimase cît timp mîncau cereale cu morcov decît cei ale căror mame nu au băut suc de morcovi nici înainte, nici după naștere;
- cei care au fost expuși la gustul de morcovi în perioada intrauterină au fost percepuți de mamele lor ca apreciînd mai mult cerealele amestecate cu morcov (figura 16).

!

O -

Morcovi Morcovi

! 18. Măsurarea expresiilor faciale negative față de cerealele cu morcov și evaluarea de către mame a gradului în care bebelușii apreciază acest, **fel** de mîneare

Studii similare au fost realizate cu 36 de bebeluși de 4 **pînă** la 6 **luni pentru** a afla, dacă există vreo diferență între bebelușii hrăniți ou lapte industrial și cei alăptați la **sîn** (Sullivan, Birch, 1994). Cercetătorii au descoperit că bebelușii hrăniți **la sîn** acceptă mai repede decît ceilalți o **legumă** nouă atunci cînd ii se oferă prima **dată**. Acest lucru

s-ar datora faptului că acești bebeluși sînt expuși unei mari varietăți de gusturi care ie **sînt transmise** prin laptele matern, în vreme ce copiii hrăniți cu lapte industrial nu experimentează decît un. singur gust.

În **sfîrșit**, contrar ideilor preconcepute, se pare că **bebelușii** apreciază **ustutoiul**. Atunci cînd **mamele** înghit capsule cu usturoi, bebelușii sug mai mult timp decît dacă atunci cînd mama îngerează **un** produs **placebo** (o capsulă cu **un** praf rară nici un efect). Savoarea usturoiului pare să treacă **în** laptele matern, **dar** faptul nu pare să le displace **bebelușilor** (Mennella, Beauchamp, 1993).

Concluzie

Dacă **vă** place foarte mult **curry ul** sau usturoiul, se poate ca acest fapt să aibă legătură cu mediul **în** care ați trăit **în** perioada intrauterină. **Într-adevăr, oamenii** de știință știu **că** lichidul amniotic care înconjoară copilul poate mirosi foarte tare a **chimion**, a ceapă sau a orice altă substanță, în raport direct cu regimul alimentar al mamei. Asta cu atît mai mult cu **cît, în** timpul ultimului trimestru de sarcină, fătul înghite pe zi pînă la uri litru de lichid, care transportă gustul hranei materne spre receptorii

senzoriali ai viitorului bebeluș. Atunci cînd mama consumă anumite alimente, ea pune fătul în contact cu o savoare care va influența acceptarea alimentului după ce bebelușul se va naște. Gusturile alimentare vor fi prezente, de asemenea, în laptele matern, mecanismul fiind deci identic în timpul alăptării. Alimentele nu vor

trebui ingerare în cantități mari, ci mai degrabă în mod regulat.

Rezultatele acestor cercetări confirmă importanța unui regim alimentar variat, atât pe timpul sarcinii, cât și în perioada alăp-

Pin'ioğraii-

iVi.Gxteli «. G.K. Beauchamp (1993), „The Effects of Repeated

Lvposu c to Garlic-Flavored **Milk** on the Nursling's Behavior", *sJic.ru Research*, 3, pp. **805-808. Mem***, »a 4 C.P. Jagnow, G.K. **Beauchamp** (2001), „Prenatal and Postnatal Flavor Learning by Human Infants", *Pediatrics*, 107 (6), e88. Si „iveui S * , L.L. Birch (1994), „Infant Dietary Experience and ^cepuuiLe of Solid Foods", *Pediatrics*, 93 (2), pp. 271-277.

55. Ceea ce mîncăți în timpul sarcinii va influența mirosul copilului dvs.?

învățarea mirosurilor fa făt în funcție de regimul alimentar al mamei

Tocmai am văzut că savoea unui aliment poate fi recunoscută de bebeluș dacă mama **lui** i-a consumat în timpul sarcinii și în perioada **alăptatului**. Dar care este situația mirosurilor ?

Pentru experimentul pe care i-au pus la punct, Schaaf *ei al.* (2000) au recrutat douăsprezece mame care obișnuiau să mănânce **mîncăruri** sau să bea băuturi aseasonate cu anason (grupul **A**) **și** douăsprezece alte mame care nu aveau acest **obicei** alimentar (grupul NA). Bebelușii acestor femei au participat și ei la experiment (14 fete și 10 băieți).

Cu 15 zile înainte de data prevăzută **pentru** naștere, cercetătorii au oferit grupului A bomboane cu anason (pastila **Vichy**), biscuiți

200 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copilul

aromatizată cu anason, precum și sirop de anason. Consemnul era ca subiecții să consume din toate acestea cât doresc, dar fără a-și schimba obișnuințele alimentare. În aceeași perioadă, grupul NA nu a ingerat nici un aliment cu anason. Mamele A au încetat să consume anason cu câteva ore înainte de debutul travaliului și nu au mai consumat deloc nici în perioada post-partum, până la sfârșitul experimentului.

Psihologii au expus apoi nou născuții la două tipuri de mirosuri: fie acela de anetol (anason), diluat la 1% (concentrație presupusă de a se regăsi în lichidul amniotic), fie acela de ulei din petrol. Experimentul a fost repetat de două ori: la opt ore după naștere (înainte de prima masă) și cu patru zile mai târziu. Un bețișor care avea la capăt o bucată de vată imbibată în unul dintre cele două produse a fost ținut sub nasul bebelușului timp de 10 secunde. 60 de secunde mai târziu, operația a fost reluată cu celălalt produs.

În a patra zi, condițiile experimentale au fost puțin diferite. De o parte și de alta a feței copilului, la unu-doi centimetri de nas, au fost plasate două bucăți de tifon: una imbibată cu miros de anason și cealaltă cu miros de ulei din petrol. După un minut, bucățile de tifon au fost inversate.

Cercetătorii au filmat bebelușii pentru a le observa reacțiile. Ei au evidențiat comportamentele considerate a fi reacții negative ale bebelușilor¹ (semnele de aversiune): încurcarea sprâncanelor, încroșirea nasului, ținutarea buzelor superioare, coborîrea nărilor, gura, deschiderea largă a gurii și întoarcerea capului. Răspunsurile pozitive (de atracție) care au fost reținute au fost acțiuni precum suptul, linsul și mestecatul (ca exemplu, vezi fotografiile din figura 19).

1. Comportamentele considerate a fi reacții de respingere au fost puse în evidență în prealabil de cîțiva psihologi (de exemplu, Oster și Ekman, 1978 sau Rosenstein și Oster, 1988).

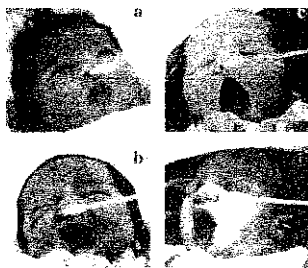

Figura 19. a. Reacția pozitivă a bebelușului (ochi deschiși, scoaterea limbii, **ținsul**), b, c, d. Reacții negative (**fruntea încruntată**, nasul încrețit, deschiderea largă a gurii, coborîrea arcadelor, întoarcerea capului, ochii închiși). Rezultatele au demonstrat că bebelușii din grupul NA ar prezenta față de anason răspunsuri faciale negative mai numeroase și mai extinse în timp decât copiii din **grupul A** (vezi figura 20). Dimpotrivă, aceștia din urmă **își** întorceau mai mult capul spre anason, mestecau și scoteau mai **mult limba** decât bebelușii care nu au fost expuși la anason în timpul sarcinii (NA).

210 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine

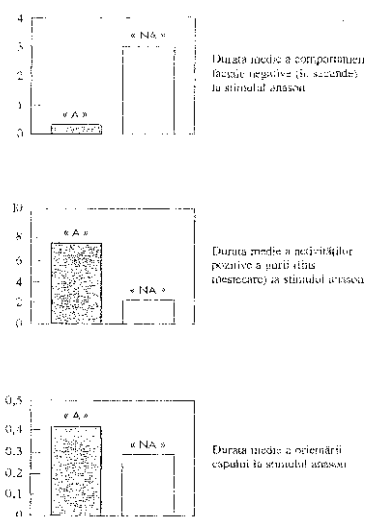

Figura 20

Datele experimentului dovedesc că efectele comportamentale atribuite unei experiențe prenatale legată de anason pot fi puse în

evidență **.liar** și la patru zile după i **ă că, atunci** ci

mama mămăscă, anuzale
proprietăți olfactive, nec:
lichidul amniotic.
sfârșitul
„cează”

t aru! **a=est** lichid **pe** gură și pe nas, **fapt** care **fi**

receptorii nazali. Prezența glucozei în **metaboliți** ,

I apreciază din ce în ce mai . La naștere, el îi va aprecia
și

Concluzie

piuă la patru zile după naștere. Astfel, abilitățile
bebelușilor nu se

timpul ultimei zile ale **vieții intrauterine (Schaal et**
al., 1998), ci se referă și la extragerea și izolarea unei
componente olfactive

acesteia la. **cîteva** zile de ia naștere.

Mai multe studii realizate pe diferite specii de animale au demonstrat că efectul persistă până la **vîrsta** sevrăului (**Bilko et al**, 1994). **Chiar** dacă acest **fapt** nu a fost încă pus în evidență la om, se poate formula ipoteza că acceptarea alimentelor noi poate **fi influențată** de mirosurile percepute de făt înainte de naștere și, prin **urmare**, diversificarea, alimentației în timpul sarcinii apare

Bibliografie

Bilko, A., V. Alsbäcker, P. Hudson (1994), „Transmission of Food Preference in the Rabbit: The Means of Information Transfer”, *Physiology and Behavior*, 56, pp. 907-912

Schall, B., L. Marlier, R. Soussignan (2000). „Human Foetuses Learn Odours from their Pregnant Mothers”, *Chew. Senses*, 25, pp. 729-737.

Schaal, B., L. Marlier, R. Soussignan (2000), „Olfactory Function in the Human Fetus: Evidence from Selective Neonatal Responsiveness to the Odor of Amniotic Fluid”, *Behav. Neurosci.*, 112, pp. 1438-1449.

Ekman, H., P. Ekman (1978), / A. Collins (ed.), I

, NJ, pp. 231-276. , D., **H. Oster** (1988), „Differential Facial Responses to Smells in Newborns”, *Child Dev.*, 59, pp. 1555-1568.

Concluzie

La **urmasii** urmelor, nașterea este un eveniment **semnificativ** în dezvoltarea bebelușului, el fiind în fond

același cu trei ore înainte și cu trei ore după venirea sa pe lume. Mai **mult**» nu există aproape nici o diferență între un bebeluș care tocmai **s-a** născut și un făt cu **o** lună înainte de naștere, și, ne referim aici la copiii prematuri, care răspund **și** se adaptează la mediu la fel ca cei născuți la termen. **În schimb**, cei pentru care nașterea nu este lipsită de importanță **sînt** părinții, care așteaptă vreme de nouă luni (dacă nu cumva de mai de mult) **să-și** alinte și să-și vadă copilul.

Este necesar să precizăm aici încă **un** aspect: chiar dacă fătul este sensibil la anumiți **stimuli**, aceasta nu înseamnă că trebuie să fie ținta eforturilor susținute ale **viitorilor** părinți, care urmăresc astfel accelerarea dezvoltării lui. Unii autori au sugerat chiar stimularea fătului la intervale regulate: astfel, părinții ar trebui **să-i** vorbească **printr-un** tub de **hîrtic**, **să-i** fredoneze **muzică** clasică sau să-l expună **unei lumini** intermitente, situată pe abdomenul mamei. **În** ce ne privește, **nu sîntem** deloc siguri că toate aceste

214 100 de experimente în psihologie pentru a ne cunoaște mai bine copilul

eforturi ar fi benefice. De **altfel**, **nici** o cercetare nu a demonstrat că fătul stimulat ar deveni mai scripitor ca **alții**...

În plus, **între cît** nu putem ști cu certitudine în ce moment fătul doarme și **cînd** este treaz, punerea de difuzoare pe pîntecele mamei riscă să-i perturbe ritmul somnului. **În** sîrșit, cine ar avea inima să zgîlție sau să înghiontească un

bebeluș aflat în leagănul său ? Cine **i-ar** pune **difuzoare** pe urechi **în timp** ce **doarme** ? Nimeni... Păi atunci **de** ce am face așa ceva unui **făt**?

Totuși, psihologii cred că, dacă-i vorbim încetisor fătului, nu riscăm nimic, ba, mai mult, faptul poate chiar să o ajute **și** să ne pregătească să devenim părinți...

Bibliografie

Di **Pietro**, J.A. (2000), „Baby and **the** Brain: **Advances in** CMld **Development**”, *Annual Review of Public Health*, 21, pp. 455-471. **Kisilevsky**, B.S., Low, J.A. (1998), „**Human** Feial Behavior : 100 **Years of Study**”, *Developmental Review*, 18, pp. 1-29.

Două tehnici experimentale

Aceste procedee **sînt** utilizate adesea pentru a analiza preferințele bebelușilor sau pentru a afla dacă aceștia reușesc să facă diferența între **știutuli**.

*Îaupiui **non-nutritiv** (high amplitude suction)*

Bebelușul este plasat într-un scăunel, iar în gură i & legată **la un** aparat care ț **Apoi**, timp de două 11 identifice ceea ce cercetătorii numesc „linia de bază” (un fel de medie), într-o a doua etapă, de î; **supt ceva mai energic, care** depășește „linia de **b o** stimulare sonoră, aceasta fiind „faza de

familiarizare". Bebelușul face rapid o asociere între suptul mai energic și declanșarea stimulului și învață astfel să producă stimulul sonor. Apoi, întrucât, în general, bebelușii apreciază noutatea și faptul de a fi stimulați, ei vor suge și mai mult, dar, după un anumit interval de timp, se vor plictisi de acest sunet, iar proporția de timp alocat suptului va

fiind diferit de cele pe care bebelușul **le-a** auzit în

suge mai tare, în așa fel

lare. Dacă bebelușul nu a

nu își va a

Procedeu! întoarcerii capului (*headturn procedure*,
procédure de rotation de ia tête)

Acest artificiu experimental este utilizat **la copii de patru** pînă la douăzeci și patra de luni (cel mai adesea de șase-nouă luni), **pentru** a evalua capacitatea acestora de a c **ele** (de exemplu, vocea mamei non-**cuvînt**). Procedeu se desfășoară într-o cabină (vezi figura **21**). Copilul este plasat pe genunchii mamei (sau ai tatălui), care are urechile acoperite de niște căști ce **difuzează** muzică, **în** așa fel încît cercetătorul să fie sigur că părintele copilului nu aude **stimulii** sonori și că, prin urmare, **nu-l** influențează pe bebeluș. O lumină verde se aprinde apoi **pe** peretele din fața copilului și experimentul

începe de îndată ce acesta fixează lumina. Becul se stinge apoi
și, fie pe peretele din dreapta, fie pe cel din stînga,

feței copilului. **În** spatele fiecăreia dintre ace **un** difuzor. De
îndată ce bebelușul a. **efectu: de** aproximativ 30 **de grade în**
direcția **becului cu**

s **printr-un** difuzor plasat sub bec. **Cînd** bebelușul își î capul
dinspre lumină timp de două secunde consecutiv,

. **privește, becul (echivalent cu cel în c**

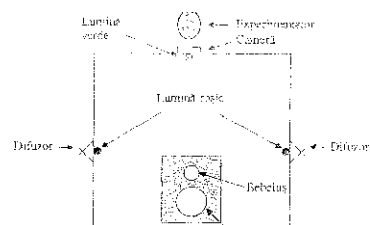
5 decît în celălalt, se consideră că poate fa

(respectiv între cuvinte și sunete muzicale) și că

f căruia îi acordă mai mult timp. Bebelușii acordă mai multă
atenție lucrurilor care pentru ei **sînt** noi și ciudate.

Se probă.

Prima utilizare : **K.** Hirsch-Pasek, D.G, Kemler Nelson,
P.W. Jusczyk, K.W. Cassidy, B. Druss, L. **Kennedy** (1987),
„Clases Are **Perceptual Units for Infants**”, *Cognition*, 26, pp.
269-286.

Mamă și cu casca) Figura 21

Bibliografie suplimentară

Citeya lucrări în franceză

Pentru o **aprofundare** a apariției limbajului

De **Boysson-Bardies, B.** (2005), *Comment la parole vient aux enfants : de la naissance jusqu'à deux ans*, Paris, Odile Jacobs.

Pentru o aprofundare a dezvoltării inteligenței și a percepției

Lécuyer, R. fdir.) (2004), *Le développement du nourisson*. Paris. Dunod Éditeur.

Siegler, **R.S.** (2000), *Le développement cognitif de l'enfant*, Paris, De Boeck.

Pentru o abordare a dezvoltării motricității

Rivière, J. (dir.) (2000), *Le développement psychomoteur du jeune enfant. Idées neuves et approches actuelles*, Éditions **Solal**.

Pentru o abordare antropologică

Besmond, Morris (1994), *Le bébé révélé*, Paris, **Calmaim-Lévy**.

Pentru o aprofundare a problematicii văzului la bebeluș

Gregorv, R.L. (2000), *L'œil et le cerveau : la psychologie de la vision*, Paris, De **Boeck**.

Pentru o aprofundare a problematicii auzului Delaroche, M.

(2000), , *Audition et comportement du très jeune enfant. Enjeux et modalités*, Paris, De Boeck.

Câteva site-uri

http://www.psychol.univ-paris5.fr/recherche/labo_cog/1.13/index.htm,
site al Laboratoire Cognition et Développement de la fin de universitatea
Paris 5 René Descartes și CNRS;

<http://psych.athabasca.ca/html/mpr/developmental.shtml#Child>, site
al universității canadiene Athabasca, care conține numeroase linkuri,
mare

a majoritate spre site-uri în engleză.

index de autori

A

Aguiar, A. 156 Ahiuwalla, J. 117

Ames, **E.W.** 78 As lin, **R.N.** 32, 58, 78

B

Baillargeon, R. 147, 156 Bandura, A. 121 Baron-Cohen, S. 116-117 Batki, A. 117

Beauchamp, G.K. 90, 206-207 **Behne. T.** 153 **Behnman. J.R.** 50 **Berenbaum. S.A.** 115, n.l **Rire h, L.L.**, 205 **Blass, H.M.** 150 **Boike, K.** 73 **Bornstein, M.H.** 200

Bosch, L. 171 Brenot, **P.** 201 **Bronner, R.** 28 Brooks, R. 122 **Broussin, B.** 201

C

Call, J. 155 **Caltran, G.** 140 Campbell, **A.** 114 Carpenter, **M.** 155 **Cassidy, K.W.** 216 **Cernoch, J.M.** 95 **Charlier, I.** 60 Cheney, **D.L.** 82 **Chong, S.C.F.** 32 Cohen, C. 113 **Condry, J.** 20 **Condry. S.** 20

Cornelian, **J.** 116 Cooper, **R.P.** 32, 70, 170 Costigan, K. 47, 49, 200

Courage, MX. 66, 68

D

Barley, J.M. 20 De **Boysson-Bardies, B.** 173

De Casper, A.J. 69-70, 196- 197

Befaaene-Lambertz, G. 171 **Di Pietro, J.A.** 47, 199 Dondi, M.
140 Brass, B. 216

E

Eidelman, A.I. 28, 31

Emde, R.N. 43 Edison, S.C. 68

F

222 **Index** de autori

Freud, **A.** 103 Fagot, **B. 115, n.2 Falk,** D. 82 Femald, A. 32,
134 Field, T.M. 113, 137 Fifer, W.P. 69, 170 **Rinnan, D.R.**
118

G

Ganchrow, J.K. 150 Geldart, S. 186 **Gentaz, E.** 101-102
Goren, C.C. 61 Greenberg, R. 113 Gross, **P.H.** 20

H

Hahn, C.S. 200 Hains, **S.M.J.** 72 **Hepper**, P.G. **194-195**
Hespos, S.I. 104, 147 **Hey wood**, C. 117 **Hirshberg**, **L.M.** 132
Hirsh-Pasek, **K.** 216 **Hoffman**, M.L. 139 Hohne, E. 79, 175,
177 **Horimoto**, **N.** 202 Houston, D.M. **171** Howe, M.L. 68
Huang, **H.** 72 Hunter, **M.A.** 78

I

Iglesias, **J.** **138**

M

, C.P. 207 , 113 , M.H. **62** **P.W.** 79, 175, **177- ■**-178, 181,
184, 216
MacFarland, A. 94
Maiber 103
Mandel, D.R. 184
Martier, L. 93
Masanaka, N. 84
McLeod, P. 32
Meltzoff, A.N. 111-112, 122
Memella, J.A. 206-207
Moon, C. 170
Moore, M.K. 111-112
Mumme, D.L. 134

Nakata, T. 86
Nakano, H. 202
Nawrot, E. 141
Newman, K.S. 75

O

J

Kagan, J. 79
Kairz, M. 26, 28-30
Kemper Nelson, D.G. 216
Kennedy, L. 216
Kisilevsky, B.S. 70
Kohler, H.P. 50
Koyanagi, T. 201, 202
Kremenitzer, J.P. 59
Kugiumutzakis, G. 113
LaBarbera, J.D. 135
Lalonde, C.E. 167
Langher, L. 62
Lapidot, P. 28
Lee, K. 72
Leinbach, M. 115, n.2
Leyens, J.-D. 21
Loches, A. 138
Lotman, M.M. 77
Lutchmaya, S. 116
O'Neill, C.T. 88
OToole, R. 40

Osier, II. 90, **208**

K. 200 H. 34 M. 34

- Parke, R.D. 30
Pegg, J.F. 32
Perry, P. 47
Piaget, J. 155
Pick, A.D. 137, 142
Platek, S.M. 23-24
Porter, R.H. 28, 95, 97
Pressman, E. 200
Prescott, P. 70
- R**
- Reed, C.L. 64
Rieser, J. 99
Riksen-Walraven, J.M. 44
Robertson, R.R.W. 77
Rochat, P. 103-104, 105, n.1
Rose, S.A. 78
Rosenstein, D. 90, 208, n.1
Roucoux, A. 59
Roucoux, M. 59
- S**
- Saffran, J.R. 39, 77
Sagi, A. 139
Sart, M. 61
Schach, B. 93, 207, 211
Sebastian-Galles, N. 171
Serrano, J.M. 137-138
Seyfarth, R.M. 82
Trainer, L.J. 79
- T**
- Tatler, E. 91
Thiessen, E.D. 37-38
Tincoff, R. 178, 181
Tomassello, M. 155
Toubas, P. 95
Trainor 83
- Shirley, L. 117
Shenfield, T. 87
Shirozu, H. 200
Simmer, M.L. 139
Simon, T. 32
Simion, F. 140
Skyrthe, A. 50
Slater, A. 186
Slaughter, V. 64
Smith, B. 200
Snyder, E. 115, n.1
Soken, N.H. 137, 142
Sorce, J.F. 35, 43, 131
Spence, M.J. 196
Spitz, R.A. 103
Steiner, J.E. 90, 99, 150
Stone, V.E. 64
Streri, A. 101-102
Striano, T. 80
Sullivan, R.M. 95, 151
Sullivan, S.A. 205
Svejda, M. 132
- Trehuh, S.E. 86

ü

ürnilta, C. 62

V

Vaish, A. 80

W

Wang, Z. 72 Ward, C.D. 70 Werker, **J.F.** 32, 167 Werner, L.A.
73 Wheelwright, S. 117

Index de autori 225

Wimücott, D. 103' Woodson, R.W. 113 **Wu, J.** 47

Wu, **P.Y.** 61

X

Xie, **X.** 72

Y

Yi, L. 200

Z

Zhang, K. 72 Zentner, **M R.** 79

Dunod, Paris, 2004 (**trad.** rom. *150 de pentru cunoașterea celullalt*, **Polirom**. odaie, identificarea **asemănării a** folosii
)S r

198') n i **ixu** m ta ni. **weobiectual (Spitz, 1995)** și **nici** nu
faCv part o» an tate biologică mamă-copil" (Arma Freud,
1. NumM proba jucăriei interzise, prin aceasta se evaluează .--
i Jiloi ȃ; măsura în care e!e au iost „interiori.cate".
pot

vorbesc sau acționează într-un anumit mod ? Utilizează ei
reacțiile emoționale ale persoanelor din jur pentru a lua o
decizie ?

Dacă răspunsul este afirmativ, se pune întrebarea d* ă
personajele văzute la televizor pot influența la fel d unui
bebeluș așezat în scaun

1 Mumme și Fernaid au pus ia punct două experimente, în
care și ac p DDUS sa studieze în ce măsură bebelușii de 10 iuni
($n = \wedge$ si ae '2 luni ($n = 32$) erau atenți la obiectul pe care îl
privea

$\wedge$ t i din fața ei.

* fata careia erau plasate două obiecte (din i

bu"di3 ae furt' <n de udat grădina, de culoare galbenă, o
minge - roșiH o spirală roșie¹). Femeia ignora unui din
obiecte, dar

1. Actriță britanică (n. 1949),

i, **B.**, P. Brenot (1995), „Does Fetal Sexuality Exist ? C

cualite, 23 (11), pp. 696-698. oyanagi, **T.**, N. Horimoto, H.
Nakano (1991), „REM Slee{ Using in Utero Penile

Tumescence în the Human Feti *Biology of the Neonate*, 60-
(1), pp. 30-35.